

บทที่ 3

การศึกษาในระดับภาคตะวันตก

การศึกษาในบทนี้จะศึกษาในรายละเอียดข้อมูลของแต่ละจังหวัดในภาคตะวันตกทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและประชากร เพื่อนำข้อมูลที่ได้ในแต่ละด้านมาหาความสัมพันธ์หรือเปรียบเทียบกัน ซึ่งผลที่ได้จะสามารถบ่งชี้ออกมาได้ว่าเมืองที่มีศักยภาพสูงสุด มีความพร้อมที่สุด ได้เปรียบทางด้านต่าง ๆ มากที่สุดนั้น ย่อมเป็นเมืองที่จะถูกรับเลือกให้เป็นเมืองนำในการพัฒนาเป็นเมืองศูนย์กลางกระจายความเจริญของภูมิภาคตะวันตก

ลักษณะโครงสร้างทางกายภาพ

1. ลักษณะที่ตั้ง

ภาคตะวันตกตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ $98^{\circ}25'$ ถึง $100^{\circ}51'$ เหนือและเส้นแวงที่ $11^{\circ}40'$ ตะวันออกถึง $15^{\circ}37'$ ตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	จดภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งติดต่อกับจังหวัดตาก อุทัยธานีและชัยนาท
ทิศตะวันออก	จดภาคกลาง ซึ่งติดต่อกับจังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง อุทัย นครปฐมและสมุทรสาคร
ทิศใต้	จดภาคใต้และอ่าวไทย ซึ่งติดต่อกับจังหวัดชุมพร
ทิศตะวันตก	จดสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทย ซึ่งมีทิวเขาถนนธงชัย และทิวเขาตะนาวศรีเป็นแนวกันอาณาเขต

ภาคตะวันตกนี้ประกอบด้วย 6 จังหวัด มีเนื้อที่รวม 43,047.083 ตารางกิโลเมตร หรือ 26,904,427 ไร่ ซึ่งแต่ละจังหวัดมีเนื้อที่ตั้งต่อไปนี้

จังหวัด	เนื้อที่	
	ตารางกิโลเมตร	ไร่
กาญจนบุรี	19,483.148	12,176,967
สุพรรณบุรี	5,358.008	3,348,755
สมุทรสาคร	416.707	260,442
ราชบุรี	5,196.462	3,247,789
เพชรบุรี	6,225.138	3,890,711
ประจวบคีรีขันธ์	6,367.620	3,979,763
รวม	43,047.083	26,904,427

การแบ่งเขตการปกครองของแต่ละจังหวัดในภาคตะวันตกพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. จังหวัดกาญจนบุรี มี 10 อำเภอ ดังนี้

1. อำเภอเมืองกาญจนบุรี	6. อำเภอบ่อพลอย
2. อำเภอท่าม่วง	7. อำเภอพนมทวน
3. อำเภอท่ามะกา	8. อำเภอเลาขวัญ
4. อำเภอไทรโยค	9. อำเภอศรีสวัสดิ์
5. อำเภอทองผาภูมิ	10. อำเภอลังชะบุรี

2. จังหวัดสุพรรณบุรี มี 9 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ ดังนี้

1. อำเภอเมืองสุพรรณบุรี	6. อำเภอสองพี่น้อง
2. อำเภอเดิมบางนางบวช	7. อำเภอสามชุก

3. อำเภอดอนเจดีย์	8. อำเภออุ้มทอง
4. อำเภอบางปลาม้า	9. อำเภอด่านช้าง
5. อำเภอศรีประจันต์	10. กิ่งอำเภอหนองหญ้าไซ

3. จังหวัดสมุทรสงคราม มี 3 อำเภอ ดังนี้

1. อำเภอเมืองสมุทรสงคราม
2. อำเภอบางคนที
3. อำเภออัมพวา

4. จังหวัดราชบุรี มี 9 อำเภอ ดังนี้

1. อำเภอเมืองราชบุรี	6. อำเภอปากท่อ
2. อำเภอจอมบึง	7. อำเภอโพธาราม
3. อำเภอดำเนินสะดวก	8. อำเภอวัดเพลง
4. อำเภอบ้านโป่ง	9. อำเภอสวนผึ้ง
5. อำเภอบางแพะ	

5. จังหวัดเพชรบุรี มี 6 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ ดังนี้

1. อำเภอเมืองเพชรบุรี	5. อำเภอบ้านแหลม
2. อำเภอเขาย้อย	6. อำเภอบ้านลาด
3. อำเภอชะอำ	7. กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง
4. อำเภอท่ายาง	

6. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มี 7 อำเภอ ดังนี้

1. อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์	5. อำเภอปราณบุรี
2. อำเภอกุยบุรี	6. อำเภอหัวหิน
3. อำเภอทับสะแก	7. อำเภอบางสะพานน้อย
4. อำเภอบางสะพาน	

2. สภาพภูมิประเทศ

ภาคตะวันตกสามารถแบ่งลักษณะภูมิประเทศพิจารณาตามลักษณะโครงสร้าง
ทั่ว ๆ ไปได้ 3 ลักษณะ คือ

1) บริเวณลุ่มน้ำภาคกลาง เป็นพื้นที่บริเวณที่ราบ (The flat Alluvial) อยู่ทางด้านตะวันออกของลุ่มแม่น้ำแม่กลอง มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบเกิดจากแม่น้ำนำตะกอนมาทับถมกัน จนกลายเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำครอบคลุมพื้นที่ในจังหวัดสุพรรณบุรี สมุทรสงครามและพื้นที่บางส่วนของจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรีและเพชรบุรี บริเวณริมขอบของที่ราบลุ่มมีแม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่านบริเวณที่ราบลุ่มน้ำภาคกลาง ได้แก่แม่น้ำท่าจีน ไหลผ่านจังหวัดสุพรรณบุรีและลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสาคร

2) บริเวณที่สูงและเทือกเขาสูงทางด้านทิศตะวันตกของภาค ได้แก่พื้นที่ในจังหวัดกาญจนบุรีและบางส่วนของจังหวัดราชบุรี เพชรบุรี เทือกเขาสูงเหล่านี้จะต่อมาจากเทือกเขาทางภาคเหนือ ซึ่งทอดเป็นแนวยาวลงมาทางใต้ บางส่วนจะเป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า ได้แก่เทือกเขาถนนธงชัยและเทือกเขาตะนาวศรี เทือกเขาเหล่านี้ส่วนใหญ่จะอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 400-1,400 เมตร

บริเวณเทือกเขาสูงทางด้านทิศตะวันตกของภาคนี้จะมีลำน้ำต่าง ๆ ไหลผ่านเกิดเป็นที่ราบลุ่มขึ้น แต่จะมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มขนาดแคบ ๆ เช่นที่ราบลุ่มแม่น้ำแม่กลองในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น

3) บริเวณที่ราบชายฝั่งทะเลด้านตะวันตก บริเวณเหล่านี้จะอยู่ทางตอนใต้ของภาค ได้แก่พื้นที่ในจังหวัดเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์ สภาพพื้นที่ที่อยู่ติดกับชายฝั่งทะเลจะมีลักษณะเป็นหาดทรายยาวตลอด ถัดเข้ามาจะมีลักษณะเป็นที่ราบเรียบ ซึ่งเป็นแนวแคบ ๆ ไปจดกับสภาพพื้นที่ที่เป็นลูกคลื่น จนถึงสภาพพื้นที่ที่เป็นเนินเขาเตี้ย ซึ่งบริเวณสภาพพื้นที่ที่เป็นลูกคลื่นเหล่านี้เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำที่มีทั้งเศษหิน ดิน ทราย มีอาณาเขตจนถึงสภาพพื้นที่ที่เป็นภูเขา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาตะนาวศรีที่กั้นระหว่างไทยกับพม่า

แสดง: สภาพภูมิประเทศของภาคตะวันออกเฉียง

ลักษณะ:

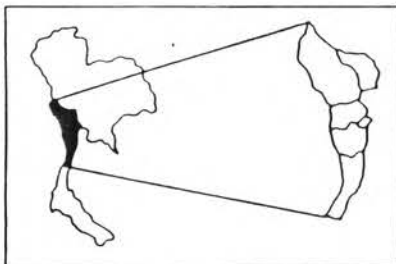
- บริเวณที่ราบลุ่ม
- บริเวณขอบที่ราบลุ่ม
- บริเวณที่สูงและเทือกเขาสูงทางด้านทิศตะวันตกของภาค
- บริเวณที่ราบชายฝั่งทะเลด้านตะวันตก

สาธารณรัฐสังคมนิยม
แห่ง
สหภาพพม่า

ลาวไทย

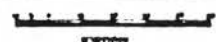
ประจวบคีรีขันธ์

- แนวเขตประเทศ
- แนวเขตจังหวัด
- แนวเขตอำเภอ
- ที่ตั้งจังหวัด
- ที่ตั้งอำเภอ
- ที่ตั้งกิ่งอำเภอ

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

การศึกษาในระดับภาคและจังหวัด

3. ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือจัดอยู่ในเขตโซนร้อนเป็นแบบฝนเมืองร้อน เฉพาะฤดู (tropical savannah : Aw) ได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ จะพัดพาเอาอากาศหนาวเย็นจากสาธารณรัฐประชาชนจีนทำให้เกิดอากาศหนาวเย็น และแห้งแล้งในช่วงนี้ และได้รับอิทธิพลมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน จะพัดพาเอาความชื้นจากบริเวณเส้นศูนย์สูตรและแถบซีกโลกภาคใต้ในบริเวณมหาสมุทรอินเดียและทวีปออสเตรเลีย ทำให้มีเมฆมากและฝนตกชุกในช่วงนี้ ฤดูกาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแบ่งออกได้ 3 ฤดูดังนี้ คือ

- ฤดูฝน เริ่มในเดือนเมษายน-พฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน
- ฤดูหนาว เริ่มในเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์
- ฤดูร้อน เริ่มในเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน

1) ปริมาณน้ำฝน

สภาพภูมิประเทศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วย พื้นที่ราบ ภูเขาและติดอ่าวไทยทางด้านทิศใต้ ทำให้ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมต่าง ๆ ที่พัดผ่านเข้ามาแตกต่างกันไป ซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปริมาณฝนตก ระยะเวลาและการทิ้งช่วงของฝนตกแตกต่างกันไป ปริมาณน้ำฝนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะแบ่งออกได้ 3 เขตดังนี้

เขต 1. ได้แก่จังหวัดสมุทรสงครามและเพชรบุรี ในเขตนี้มีฝนตกชุกมากที่สุดของภาค โดยจะเริ่มตกตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม จากรายงานสถิติภูมิอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยาในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2494-2523) ในบริเวณเขต 1. นี้มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรวม 1,367 มิลลิเมตร และจำนวนวันฝนตกเฉลี่ยรวม 121 วัน

เขต 2. ได้แก่จังหวัดสุพรรณบุรี กาญจนบุรีและราชบุรี ในเขต 2. นี้มีฝนตกชุกรองลงมาจากเขต 1. และจะตกกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ในเดือนมิถุนายนปริมาณน้ำฝนจะลดลงและหลังจากนั้นฝนจะตกมากขึ้น จากรายงานสถิติภูมิอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยา ในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2494-2523) จังหวัดสุพรรณบุรีมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรวม 1,233 มิลลิเมตรและจำนวนวันฝนตก 105 วัน จังหวัดกาญจนบุรีมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรวม 1,115 มิลลิเมตร และจำนวนวันฝนตก 115 วัน ในบริเวณเขต 2. นี้ มี

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรวม 1,174 มิลลิเมตร และจำนวนวันฝนตก 110 วัน

เขต 3. ได้แก่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในเขต 3. นี้จะมีฝนตกเป็นปริมาณ น้อยที่สุดจะเริ่มฝนตกในเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม และจากรายงานสถิติภูมิอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยา ในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2494-2523) ที่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรวม 1,031 มิลลิเมตร และจำนวนวันฝนตก 119 วัน ส่วนที่อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรวม 1,116 มิลลิเมตร และจำนวนวันฝนตก 127 วัน ในบริเวณเขต 3. นี้ มีปริมาณฝนตกเฉลี่ย 1,099 มิลลิเมตร และจำนวนวันฝนตก 123 วัน อย่างไรก็ตามเนื่องจากตัวเลขที่ได้มาจากบริเวณพื้นที่ชายทะเล ดังนั้นจึงถือว่าปริมาณฝนดังกล่าวจึงเป็นตัวแทนของพื้นที่ราบของจังหวัด ซึ่งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกและจัดอยู่ในเขตอับฝน ทั้งนี้เนื่องจากเทือกเขาตะนาวศรีซึ่งอยู่ทางด้านทิศตะวันตก เป็นตัวการสำคัญในการกั้นให้ฝนตกน้อย (rain shadow) ในพื้นที่ดังกล่าว

2) อุณหภูมิ

อุณหภูมิเฉลี่ยในภาคตะวันตกแต่ละจังหวัดไม่ค่อยแตกต่างกันมากนักอยู่ในช่วงระหว่าง 27-28 องศาเซลเซียส จากสถิติภูมิอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยาในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2494-2523) อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 23.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิของภาคตะวันตกเฉลี่ยในฤดูหนาวประมาณ 26.6-27.5 องศาเซลเซียส ซึ่งจะเริ่มต้นในเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ และอุณหภูมิเฉลี่ยในฤดูร้อนประมาณ 28.9-30.3 องศาเซลเซียส ซึ่งจะเริ่มต้นในเดือนมีนาคมถึงเดือนมิถุนายน

3) ความชื้นสัมพัทธ์

ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยของภาคตะวันตกในแต่ละจังหวัดอยู่ในช่วงระหว่าง 68 ถึง 78 เปอร์เซ็นต์ ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยในบริเวณติดกับอ่าวไทยจะสูงกว่าบริเวณทางตอนเหนือของภาคจากรายงานสถิติภูมิอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยาในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2494-2523) ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยทั้งภาคตะวันตกประมาณ 73.9 เปอร์เซ็นต์

4. ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ

1) ธรณีวิทยา

ลักษณะธรณีวิทยาของภาคตะวันตกส่วนใหญ่ตอนกลางของภาคเกิดจากตะกอนลำน้ำและก้อนกรวดซึ่งถูกพัดพามาทับถมกันโดยน้ำ ส่วนบริเวณขอบของภาคทางด้านทิศตะวันตกเต็มไปด้วยเทือกเขาและภูเขา จากแผนที่ธรณีวิทยาของกรมทรัพยากรธรณี ปี พ.ศ. 2512 ธรณีวิทยาของภาคตะวันตกประกอบด้วยหินชุดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (ดูรูปที่ประกอบ)

ก. หินตะกอนและหินแปร (sedimentary and metamorphic rocks)

หินตะกอนลำน้ำและก้อนกรวด (Qal : Alluvium, Eluvium and River Gravels) ตะกอนลำน้ำและก้อนกรวดนี้เกิดในยุคปัจจุบันถึงยุคควาเตอรารี (Recent to Quaternary) ซึ่งมีอายุน้อยกว่า 2-3 ล้านปีล่วงมาแล้ว ตะกอนลำน้ำนี้ส่วนใหญ่ถูกพัดพามาโดยน้ำ ตกตะกอนเป็นบริเวณกว้างขวางลงมาทางใต้ ได้แก่ในบริเวณท้องที่จังหวัดหรือบางท้องที่ของจังหวัดสุพรรณบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี สมุทรสงครามและประจวบคีรีขันธ์

หินชุดกระบี่ (Krabi group) หินชุดนี้เกิดในยุคเทอร์เชียรี (Tertiary) หรือประมาณ 70 ล้านปีล่วงมาแล้ว หินชุดนี้ประกอบด้วย

(1) หินหน่วยแม่เมาะและลี (Tkr : Mae Moh and Li Formation) หินหน่วยนี้เกิดจากตะกอนลำน้ำที่ค่อนข้างแข็งแรงของอนุภาคดินเหนียว ดินทราย มาร์ล ไมท์มินัสเซลและลิกไนท์ พบในบริเวณตอนกลางของจังหวัดกาญจนบุรี

(2) หินชุดราชบุรี (Ratchaburi group) หินชุดนี้เกิดในยุคเปอร์เมียนและคาร์บอนิเฟอรัส (Permian and Carboniferous หรือประมาณ 270-350 ล้านปีล่วงมาแล้ว

(3) หินหน่วยราชบุรี (PCrb: Ratchaburi Formation)

ลักษณะของหินหน่วยนี้เป็นหินปูนสีเทาอ่อนปนอยู่กับหินดินดาน หินทราย หินโคลน หินกรวด
กลมและหินทัพฟ์ พบเป็นบริเวณกว้างในจังหวัดกาญจนบุรีและพบเป็นหย่อมเล็ก ๆ ในจังหวัด
ราชบุรี เพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์

หินหน่วยแก่งกระจาน (CDkg : Kaeng Krachan
Formation) ลักษณะของหินหน่วยนี้เป็นชั้นหินหนาของหินแกรนิต หินโคลน หินซิลต์และหินปูน
ที่มีการวางระดับชั้นไม่แน่นอน กลุ่มของหินดินดานสีเทาและหินทรายสีอ่อนที่มีก้อนควอทซ์
ควอทซ์ไซต์หินชนวนและหินแกรนิตที่มีการวางระดับชั้นดี พบเป็นแนวยาวทางด้านตะวันตกของ
ภาคตั้งแต่จังหวัดกาญจนบุรี เพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์

หินหน่วยกาญจนบุรี (DSK : Kanchanaburi Formation)
ลักษณะของหินหน่วยนี้เป็นหินดินดาน หินทรายและหินดินดานที่มีเนื้อดินทรายปนและในบางท้องที่
แปรสภาพเป็นหินฟิลไลต์ อาร์จิลไลต์ ควอทซ์ไซต์และหินชนวนที่มีชั้นหินปรากฏอยู่

ข. หินอัคนี

หินอัคนีที่พบในภาคตะวันตกพอจะจำแนกตามยุคที่พบได้ดังต่อไปนี้

(1) ยุคเทอร์เชียรี (Tertiary) มีอายุประมาณ 70 ล้านปีล่วง
มาแล้ว หินที่พบในยุคนี้ ได้แก่

หินบะซอลต์และหินที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน (Tbs: Basalts
and its equivalent) หินเหล่านี้พบกระจุกกระจายในจังหวัดกาญจนบุรีและสุพรรณบุรี

(2) ยุคครีเทเชียส (Cretaceous) มีอายุประมาณ 135 ล้านปี
ล่วงมาแล้ว หินที่พบในยุคนี้ ได้แก่

หินแกรนิตและหินแกรโนไดออไรต์ (Kgr : Granite and
granodiorite) หินเหล่านี้พบเป็นแนวยาวตลอดทางทิศตะวันตกของภาค ซึ่งเป็นเขตติดต่อ
ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทย

(3) ยุคไทรแอสสิก (Triassic) มีอายุประมาณ 225 ล้านปี

ล่องมาแล้ว หินที่พบในยุคนี้ ได้แก่

หินแกรนิตและหินแกรโนไดออไรท์ (TRgr : Granite and granodiorite) หินเหล่านี้พบในบริเวณทางทิศเหนือของจังหวัดกาญจนบุรีและเขตติดต่อกับจังหวัดสุพรรณบุรี

(4) ยุค พรี-เปอร์เมียน (Pre-Permian) มีอายุประมาณ 270-350 ล้านปีล่องมาแล้ว หินที่พบในยุคนี้ ได้แก่

หินไนส์และชีสท์ (PPgr : Gneiss and Schist) พบในบริเวณจังหวัดสุพรรณบุรี เพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์

2) ธรณีสัณฐานและวัตถุดินกำเนิดดิน

ธรณีสัณฐานและวัตถุดินกำเนิดดินของพื้นที่ภาคตะวันตก พอแบ่งย่อยออกเป็นบริเวณโดยสังเขป คือ

ก. บริเวณที่ดินดอนสามเหลี่ยมแม่น้ำเจ้าพระยา (Chao Phraya Delta) ซึ่งสามารถแบ่งย่อยออกได้เป็น 2 ประเภท (Takya, 1971) คือ

- (1) บริเวณที่ดินดอนสามเหลี่ยมเก่า (old delta)
- (2) บริเวณที่ดินดอนสามเหลี่ยมใหม่ (new delta)

บริเวณที่ดินดอนสามเหลี่ยมเก่า (old delta) ตอนบนของภาคพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ อาณาเขตครอบคลุมจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งบริเวณนี้ถือว่าเป็นบริเวณปากแม่น้ำเก่าที่ในปัจจุบันมีการทับถมของตะกอนจากแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นตะกอนน้ำจืดทับถมเกิดเป็นชั้นหนามากที่สุด ตะกอนดินส่วนใหญ่จะเป็นพวกดินร่วนหรือดินร่วนเหนียว แม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำสุพรรณบุรี ที่ไหลผ่านบริเวณนี้จะมีสันดินริมน้ำ (levees) เกิดเป็นแนวขนานไปกับแม่น้ำเห็นได้อย่างชัดเจนซึ่งถัดออกไปจะเป็นทางน้ำเก่า (meandering scars) หรือทะเลสาบรูปแอก (ox bow lake) และที่ลุ่มน้ำหลังลำน้ำ (back swamp) เกิดกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป บริเวณพื้นที่เหล่านี้จะอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 5-20 เมตร และจะมีบริเวณที่ดินดอนสามเหลี่ยมใหญ่ (new delta) จะเป็นบริเวณ

ที่เกิดขึ้นถัดมาจากบริเวณที่ดินดอนสามเหลี่ยมเก่าจนไปจดชายฝั่งทะเลที่อ่าวไทย บริเวณนี้จะมีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบเรียบหรือที่ลุ่มต่ำที่มีลักษณะเป็นทางน้ำเก่าเกิดอยู่ทั่วไป สำหรับบริเวณตอนล่างของพื้นที่ซึ่งเรียกว่าดินดอนสามเหลี่ยมใหม่นี้จะเป็นบริเวณที่เรียกว่า ที่ราบน้ำทะเลขึ้นถึง (tidal flat) ซึ่งเกิดเป็นแนวตามชายฝั่งทะเลของ จังหวัดสมุทรสงครามและเกิดเป็นแนวแคบ ๆ ลงไปจนถึงเขตอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี บริเวณเหล่านี้จะมีน้ำทะเลท่วมถึงเป็นประจำ ตะกอนดินส่วนใหญ่จะเป็นดินเลนที่มีเกลือสูง ส่วนใหญ่จะมีสภาพเป็นป่าชายเลนหรือใช้ทำนาเกลือ บ่อปลาและนาเกลือ

ข. บริเวณพื้นที่เนินตะกอนรูปพัดที่เกิดติดต่อกัน (Fan Complex หรือ coalescing fan)

พื้นที่บริเวณนี้จะเกิดขึ้นโดยรอบตามขอบทางทิศเหนือ ทิศตะวันออก และทิศตะวันตกของภาค ซึ่งส่วนใหญ่จะมีลักษณะพื้นที่เป็นแบบค่อนข้างราบเรียบจนไปถึงแบบลูกคลื่น

ดินบริเวณเหล่านี้จะเกิดมาจากการสลายตัวผุพังของหินพื้น แล้วถูกพัดพามาทับถมตามที่ลาดเชิงเขา โดยลำน้ำเล็กน้อยต่าง ๆ ที่ไหลลงสู่ดินดอนสามเหลี่ยมแม่น้ำเจ้าพระยา แต่ในขณะเดียวกันลำน้ำขนาดใหญ่เช่นแม่น้ำแม่กลองซึ่งไหลผ่านจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม จะสร้างลักษณะธรณีสัณฐานของตัวเองโดยจะมีบริเวณที่ราบลุ่ม (flood plain) และลานตะพักลำน้ำ (alluvial terrace) ต่าง ๆ เกิดขึ้นเป็นแนวขนานไปกับลำน้ำ ซึ่งบางแห่งอาจเกิดเป็นบริเวณกว้างหรือแคบก็ได้และในบางบริเวณที่ราบลุ่มน้ำ (flood plain) เหล่านี้จะผสมกลมกลืนไปกับบริเวณดินดอนสามเหลี่ยมจนแยกไม่ออก

ดินที่เกิดในบริเวณนี้มีลักษณะไม่แน่นอนแล้วแต่หินพื้นในบริเวณใกล้เคียง แต่อย่างไรก็ตามลักษณะดินในบริเวณทางด้านทิศตะวันตกทางใต้ของภาคส่วนใหญ่ดินจะมีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วน ดินร่วนปนทรายหรือดินร่วนปนทรายแป้ง

ค. บริเวณพื้นที่ที่เป็นภูเขา (mountains) และหุบเขา (inter-mountain valley) ทางด้านทิศตะวันตก

บริเวณนี้ได้แก่ สภาพพื้นที่ที่เป็นเทือกเขา ซึ่งเกิดเป็นแนวยาวไปในแนวเหนือ-ใต้ ทางด้านทิศตะวันตกของภาคหรือที่เรียกว่าเทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งราย

ละเอียดยของหินต่าง ๆ ได้กล่าวไว้แล้วในเรื่องธรณีวิทยา เนื่องจากเทือกเขาเหล่านี้เป็นต้นน้ำของแม่น้ำสำคัญหลายสายที่ไหลลงสู่อ่าวไทยเช่น แควน้อยและแควใหญ่ซึ่งไหลมาบรรจบกันเป็นแม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำเพชรบุรี แม่น้ำปราณบุรี ดังนั้นบางส่วนของเทือกเขาเหล่านี้จะมีหุบเขา (intermountain valley) แคบ ๆ เกิดขึ้นตามแนวที่ลำน้ำเหล่านี้และลำน้ำสาขาของแม่น้ำไหลผ่าน

สำหรับในบริเวณที่มีภูเขาหินปูนเช่น ในเขตจังหวัดกาญจนบุรี จะพบลักษณะพื้นที่ภูมิประเทศแบบคาสท์ในเขตร้อน (tropical karst topography) ซึ่งประกอบไปด้วยหลุมทรุดขนาดใหญ่ (sink hole) ลำธารผี (ghost stream) หรือที่เรียกว่า ห้วยน้ำซุดและดินเหนียวสีดำซึ่งมีปูนมาร์ลปะปนหรือดินเหนียวสีแดง เกิดเป็นชั้นหนากระจัดกระจายอยู่ทั่วไป

3. ทรัพยากรน้ำ

3.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ

เนื่องจากภาคตะวันตกพื้นที่ส่วนใหญ่ล้อมรอบไปด้วยเทือกเขาภูเขา ซึ่งเป็นต้นลำธารและต้นน้ำได้ติดอ่าวไทย ทำให้มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่านภาคตะวันตกและไหลลงสู่อ่าวไทย แม่น้ำที่สำคัญ ๆ ได้แก่

แม่น้ำแม่กลอง มีต้นน้ำอยู่ที่บริเวณเขตแดนไทยกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า แม่น้ำนี้ไหลผ่านอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี เรียกว่าแม่น้ำแควใหญ่หรือแม่น้ำศรีสวัสดิ์และมีแม่น้ำแควน้อยไหลมาบรรจบ ไหลผ่านจังหวัดราชบุรีเรียกว่าแม่น้ำราชบุรีไหลผ่านจังหวัดสมุทรสงคราม เรียกว่าแม่น้ำแม่กลองและไหลลงสู่อ่าวไทยที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

แม่น้ำท่าจีน แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาไหลไปทางด้านตะวันตกผ่านจังหวัดสุพรรณบุรี เรียกแม่น้ำสุพรรณบุรี ไหลผ่านจังหวัดนครปฐมเรียกว่าแม่น้ำนครชัยศรี ไหลผ่านจังหวัดสมุทรสาครเรียกว่าแม่น้ำท่าจีน และไหลลงสู่อ่าวไทยที่อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสาคร

แม่น้ำแควน้อย เกิดจากแม่น้ำช่องกะเสียว แม่น้ำปี้คี่และแม่น้ำ

รันตี ไหลมาบรรจบกันที่ด้านใต้ของค่ายสามสน อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ไหลผ่านอำเภอทองผาภูมิอำเภอไทรโยคและไหลบรรจบกับแม่น้ำศรีสวัสดิ์ (แควใหญ่) ที่อำเภอเมืองจังหวัดกาญจนบุรี

แม่น้ำภาชี ต้นน้ำเกิดจากทิวเขาที่แยกมาจากเทือกเขาตะนาวศรีในเขตอำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรีและไหลไปทางเหนือผ่านอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ไหลลงสู่แม่น้ำแควน้อยฝั่งขวาที่บ้านหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

แม่น้ำเพชรบุรี ต้นน้ำเกิดจากภูเขาเขายะตอง (เทือกเขาตะนาวศรี) และภูเขาพะเนินทุ่งในเขตอำเภอกำแพง จังหวัดเพชรบุรี ไหลผ่านอำเภอบ้านลาด อำเภอเมือง อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรีและไหลลงสู่อ่าวไทย

แม่น้ำปราณบุรี ต้นน้ำเกิดจากภูเขาพะเนินทุ่งทางด้านใต้ ในเขตอำเภอกำแพง จังหวัดเพชรบุรี ไหลผ่านอำเภอทิวหิน อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และไหลลงสู่อ่าวไทย

ข. แหล่งน้ำใต้ดิน

น้ำใต้ดิน (Ground water) ในภาคตะวันตกสามารถแบ่งบริเวณที่มีน้ำใต้ดินมาก ออกเป็น 2 บริเวณคือ

(1) บริเวณที่ราบตอนกลางของภาค (The central Planin) ซึ่งได้แก่ บริเวณที่ราบใกล้แม่น้ำเจ้าพระยา คือจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งอยู่ทางตะวันออกของแม่น้ำสุพรรณบุรีกับอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี รวมถึงด้านตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอกำมะกา จังหวัดกาญจนบุรี และด้านตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ซึ่งพื้นที่เหล่านี้ทั้งหมดอยู่ทางตะวันออกของแม่น้ำท่าจีน

(2) บริเวณเทือกเขาหินปูน (The Limestone Area) ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำแควน้อย ลำภาชี บริเวณอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี และบริเวณจังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 3.1 สถิติเจาะบ่อน้ำบาดาล ภาคตะวันตก ตั้งแต่เริ่มโครงการ

จังหวัด	จำนวนบ่อ	ความลึกฟุต	บ่อน้ำใช้ได้ (%)	เครื่องสูบน้ำติดตั้ง			
				สูบลโยก	สูบนยนต์	กังหันลม	น้ำพุ
สมุทรสงคราม	—	—	—	—	—	—	—
สุพรรณบุรี	97	35,797	77 (79)	72	4	—	1
ราชบุรี	119	38,154	157 (79)	146	40	1	—
ประจวบคีรีขันธ์	160	25,204	126 (79)	119	5	2	—
เพชรบุรี	140	26,650	93 (66)	88	3	2	—
กาญจนบุรี	190	24,421	135 (71)	127	6	2	—

ที่มา : กองน้ำบาดาล กรมทรัพยากรธรณี

ค. ทรัพยากรป่าไม้(1) ลักษณะของทรัพยากรป่าไม้

ลักษณะป่าไม้ในเขตภาคตะวันตกสามารถแบ่งออกได้

2 ประเภท ดังนี้

ก. ป่าไม้ประเภทไม่ผลัดใบ (Evergreen Forest) พบกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปตั้งแต่ที่ราบ จนถึงยอดเขาสูงได้แก่

(1.1) ป่าดงดิบหรือป่าดิบหรือป่าชื้น (Tropical Rain Forest หรือ Tropical Evergreen Forest หรือ Tropical Wet Evergreen Forest) ป่าชนิดนี้จะขึ้นได้ดีในที่มีฝนตกมากเป็นประจำทุกปี และดินสามารถเก็บความชื้นไว้ได้ มักพบป่าชนิดนี้ตามหุบเขา เนินเขา ริมห้วย แม่น้ำลำธารต่าง ๆ ลักษณะป่าดงดิบใน

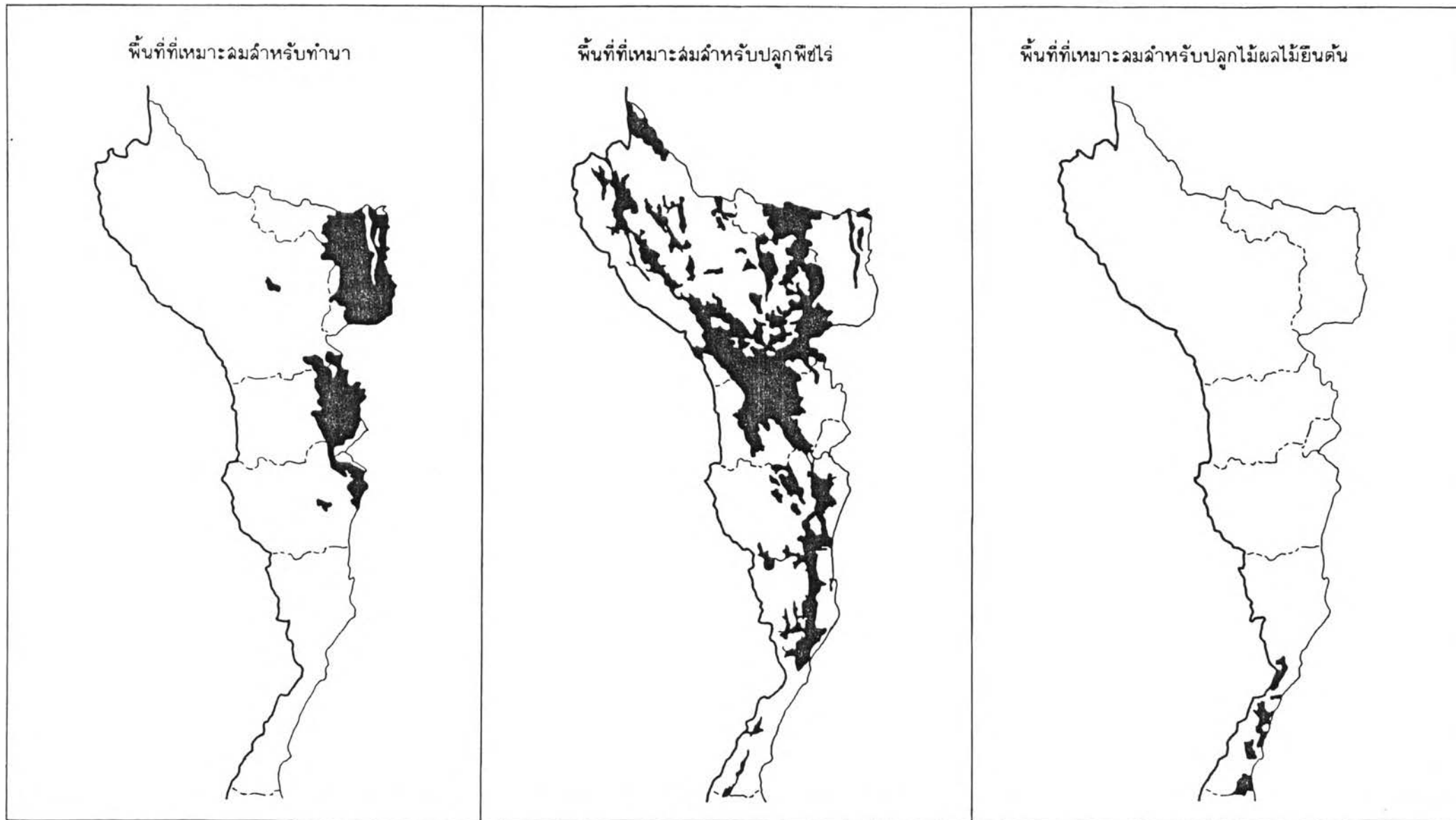
ตารางที่ 3.2 พื้นที่ทำการเกษตรของภาคตะวันตก ปี 2528/2529

หน่วย : ไร่

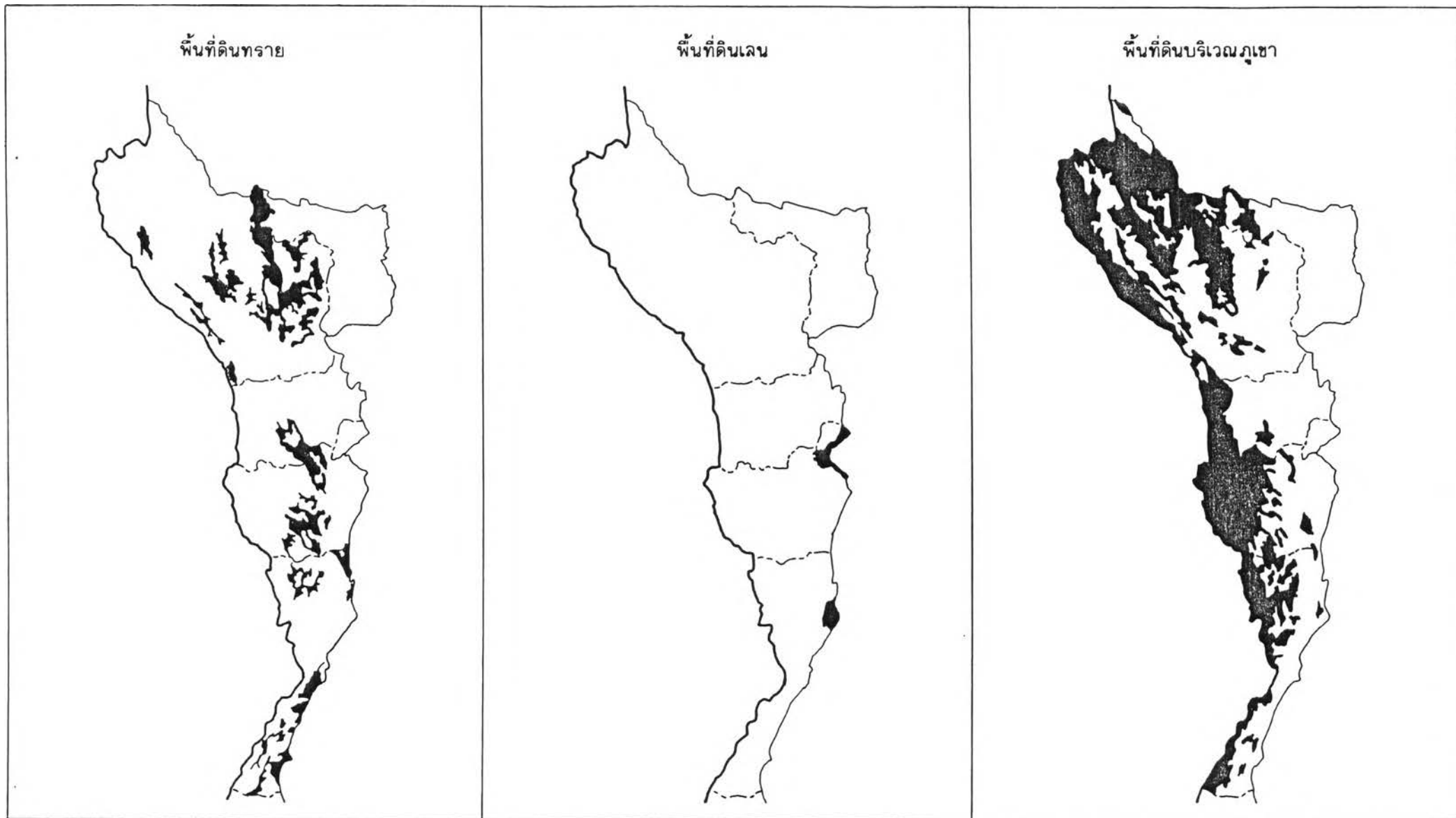
จังหวัด	พื้นที่ทำการเกษตร					รวม
	พื้นที่นา	พืชไร่	ไม้ผล- ไม้ยืนต้น	พืชผัก	อื่น ๆ	
1. กาญจนบุรี	435,428	1,500,408	67,618	58,705	154,446	2,216,605
2. ประจวบคีรีขันธ์	134,478	1,106,731	626,542	50,435	3,170	1,921,356
3. เพชรบุรี	462,918	351,491	122,038	41,325	1,244	979,016
4. ราชบุรี	537,200	831,998	135,790	65,196	-	1,570,184
5. สมุทรสงคราม	7,210	1,203	148,626	5,029	-	162,068
6. สุพรรณบุรี	1,954,800	565,680	75,645	23,417	-	2,619,542
รวม	3,532,034	4,357,511	1,176,259	244,107	158,860	9,468,771

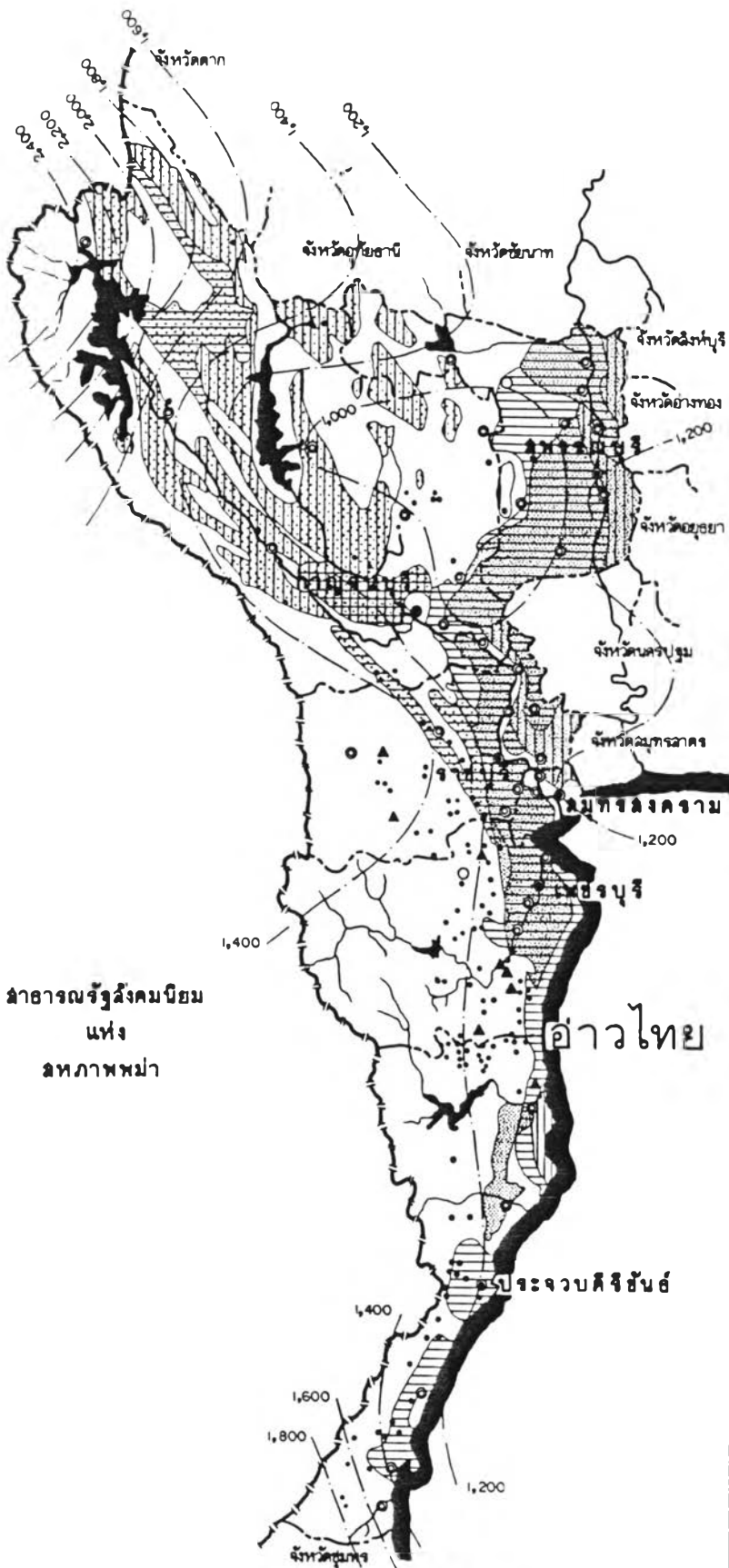
ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัด

แผนภูมิที่ 3.1 แสดงพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมสำหรับการเพาะปลูก

แผนภูมิที่ 3.2 แสดงพื้นที่ที่มีศักยภาพไม่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูก

แสดง: ทรัพยากรแหล่งน้ำภาคตะวันตก

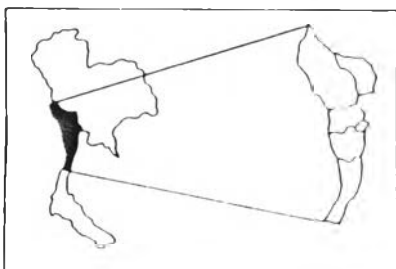
สัญลักษณ์:

- น้ำใต้ดิน**
- ปริมาณน้ำมากกว่า 200 ลบ.ม./วัน/เมตร
 - ปริมาณน้ำ 100-200 ลบ.ม./วัน/เมตร
 - ปริมาณน้ำ 40-100 ลบ.ม./วัน/เมตร
 - ปริมาณน้ำน้อยกว่า 20 ลบ.ม./วัน/เมตร
 - เขตหินปูน
- น้ำผิวดิน**
- แม่น้ำ
 - พื้นที่ชลประทาน
 - ย่างกับน้ำ
 - โครงการชลประทานขนาดเล็ก
- ปริมาณน้ำฝน**
- เส้นน้ำฝนเท่า (มิลลิเมตร)

สาธารณรัฐสังคมนิยม
แห่ง
สหภาพพม่า

ลาวไทย

ประจวบคีรีขันธ์

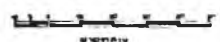
- แนวเขตประเทศ
- แนวเขตจังหวัด
- แนวเขตอำเภอ
- ๑ ที่ตั้งจังหวัด
- ๒ ที่ตั้งอำเภอ
- ๐ ที่ตั้งกิ่งอำเภอ

ที่มา: 1. กรมทรัพยากรธรณี

2. กรมชลประทาน

3. กรมอุตุวิทยามหาวิทยาลัย

การศึกษาในระดับภาคและจังหวัด

ภาคตะวันออกเฉียงใต้กับป่าดงดิบในภาคเหนือ ในบางแห่งมีต้นยางขาวขึ้นเป็นกลุ่ม ๆ ตามลำน้ำ ลำห้วย ส่วนไม้พื้นล่างเป็นไผ่หนาม ไผ่ป่า เกววัลย์ ไม้พุ่มและหวายเป็นต้น ป่าชนิดนี้พบมากในบริเวณต้นน้ำแม่ กลองและเทือกเขาตะนาวศรีและยังพบกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป

(1.2) ป่าดงดิบแล้ง (Dry Evergreen Forest)

ป่าชนิดนี้สภาพป่าคล้ายคลึงกับป่าดงดิบชื้น แต่มีความแน่นทึบตอนล่างโปร่งกว่า เพราะสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศมีความชุ่มชื้นและมีปริมาณฝนน้อยกว่าป่าดงดิบชื้นพบในบางส่วนของจังหวัดสุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์และตามเชิงเขาตะนาวศรี เขตติดต่อกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทยมา

(1.3) ป่าเลนน้ำเค็มหรือป่าชายเลน (Mangrove Forest)

ป่าชนิดนี้ชอบขึ้นอยู่บนดินเลนริมทะเล ตามชายฝั่งทะเลและปากแม่น้ำลำคลองที่มีน้ำทะเลขึ้นถึง พบกระจัดกระจายทั่วไปตั้งแต่ปากแม่น้ำแม่กลองไปจนถึงแม่น้ำเพชรบุรีและบางส่วนของเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไม้ป่าชายเลนน้ำเค็มได้แก่ไม้ในสกุลไม้กระถาง (Phizophora) สกุลไม้ประสัก (Bruguiera) และไม้อื่น ๆ ขึ้นปะปนได้แก่ไม้แสม (Avicennia spp) ไม้ตะปุน (Xylocarpus spp) ไม้ลำพูน (Sonneratia spp) ไม้เห็กปลาหมอ (Acathus spp) และจาก (Nipa fruticans) เป็นต้น

ข. ป่าไม้ประเภทผลัดใบ (Deciduous Forest) เป็นป่าไม้ที่มีการผลัดใบในฤดูแล้ง ป่าชนิดนี้พบกระจัดกระจายทั่วไป ได้แก่

(1.1) ป่าไม้เบญจพรรณ (Mixed deciduous forest) ป่าชนิดนี้ส่วนมากเป็นป่าโปร่งขึ้นในบริเวณที่มีความชุ่มชื้น และดินอุดมสมบูรณ์มากกว่าป่าแดง มีไม้ขนาดกลางขึ้นมากกว่าไม้ขนาดใหญ่ ป่าพื้นล่างไม่ค่อยรกทึบเหมือนป่าดงดิบในบางแห่งมีไม้ไผ่ชนิดต่าง ๆ ขึ้นอยู่มากเช่น ในจังหวัดกาญจนบุรี จะเป็นป่าไม้สักและมีไม้ประดู่ ไม้แดง ไม้ตะแบกขึ้นปะปน ในจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี บางแห่งเป็นป่าไม้เบญจพรรณที่ไม่มีไม้สักและอาจพบไม้ในสกุลไม้ยางและไผ่ป่า

(1.2) ป่าแดงหรือป่าพะหรือโคกหรือป่าเต็งรัง

(Deciduous Dipterocarps Forest or Dry Dipterocarps Forest) ป่าชนิดนี้พบในบริเวณที่เป็นดินทรายหรือดินลูกรังที่มีการระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำและพบในบริเวณแห้งแล้ง ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ป่าชนิดนี้กระจัดกระจายทั่วไปสภาพป่าเป็นป่าโปร่ง มีต้นไม้

แสดง : พื้นที่ป่าไม้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สัญลักษณ์ :

พื้นที่ป่าไม้ที่มีสภาพสมบูรณ์

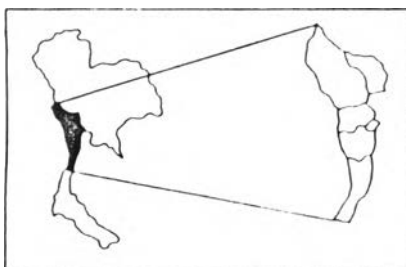
พื้นที่ป่าไม้ที่มีสภาพเสื่อมโทรม

อาณาเขตจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
แผนที่
สภาพป่า

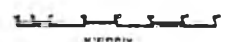

ที่มา : กรมป่าไม้

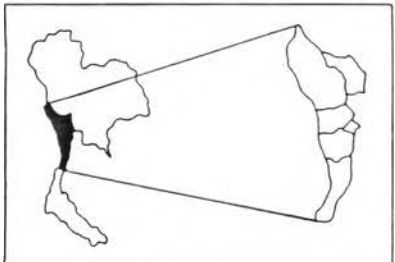
- — — — — แนวเขตประเทศ
- - - - - แนวเขตจังหวัด
- — — — — แนวเขตอำเภอ
- ที่ตั้งจังหวัด
- ⊙ ที่ตั้งอำเภอ
- ที่ตั้งกิ่งอำเภอ

การศึกษาในระดับภาคและจังหวัด

สาธารณรัฐสังคมนิยม
แห่ง
สหภาพพม่า

- — — — — แนวเขตประเทศ
- — — — — แนวเขตจังหวัด
- — — — — แนวเขตอำเภอ
- ที่ตั้งจังหวัด
- ที่ตั้งอำเภอ
- ที่ตั้งกิ่งอำเภอ

แสดง : พื้นที่ป่าไม้, พื้นที่อนุรักษ์สภาพแวดล้อม
และพื้นที่ใช้ประโยชน์อย่างอื่น

สัญลักษณ์ :

- พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ
- พื้นที่อุทยานแห่งชาติ
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
- เขตหวงห้ามเพื่อประโยชน์ทางราชการทหาร
- เขื่อนเอนกประสงค์
- เขื่อนชลประทาน
- แม่น้ำ

ที่มา : 1 กรมป่าไม้
2 กรมชลประทาน

การศึกษาในระดับภาคและจังหวัด

ชั้นห่าง ๆ ปกคลุมด้วยต้นหญ้าหรือไม้พุ่มชนิดต่าง ๆ พันธุ์ไม้ที่ขึ้นได้แก่ ไม้พลวง ไม้เหียง ไม้เต็ง ไม้รังและไม้ยอป่า เป็นต้น

(2) พื้นที่ป่า

พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

ป่าไม้ในภาคตะวันตกแบ่งออกเป็น 2 เขตด้วยกันคือ

(1.1) ป่าไม้เขตบ้านโป่ง

- ราชบุรี
- กาญจนบุรี
- สุพรรณบุรี

(1.2) ป่าไม้เขตเพชรบุรี

- เพชรบุรี
- ประจวบคีรีขันธ์

ง. ทรัพยากรแร่

ทรัพยากรแร่ได้มีการสำรวจพบแร่หลายชนิดในท้องที่จังหวัดต่าง ๆ ของภาคตะวันตกเช่น ดีบุก วุลแฟรม ตะกั่ว ฟลูออไรท์ ฟอสเฟต ควอทซ์ เฟลสปาร์ พลอยต่าง ๆ เป็นต้น แร่บางชนิดมีการผลิตออกจำหน่ายและบางชนิดไม่มีการผลิตออกจำหน่าย เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่าย แร่ที่สำรวจพบในภาคตะวันตกได้แก่

1. แร่ดีบุก พบในบริเวณเหมืองแร่ปิ๊ลอก อำเภอทองผาภูมิ อำเภอเมืองและอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี บ้านท่าไม้รอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีและอำเภอบ้านสะแก ตำบลหนองเสือ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. แร่ทั้งสะเตนหรือวุลแฟรม พบในเหมืองแร่ปิ๊ลอกอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีและอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 3.3 เนื้อที่อุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

จังหวัด	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า		อุทยานแห่งชาติ	
	ชื่อ	เนื้อที่/กม ²	ชื่อ	เนื้อที่/กม ²
กาญจนบุรี	1. สลักพระ อำเภอศรีสวัสดิ์ บ่อพลอยและเมืองกาญจนบุรี	2,757.95	1. เอราวัล อำเภอไทรโยค ศรีสวัสดิ์และอำเภอเมือง	550.00
	2. ท่งใหญ่เรศวรร อำเภอ สังขละบุรี อุ่มผาง ตาก	3,200.00	2. ถ้ำธารลอด อำเภอบ่อพลอย	57.00
ราชบุรี	1. แม่น้ำภาชี อำเภอจอมบึง และอำเภอสวนผึ้ง	489.31	—	
ประจวบคีรีขันธ์	—	—	1. เขาสามร้อยยอด อำเภอกุยบุรี	61.82
รวม	3	6,447.26 (4,029,537 ไร่)	3	668.28 (417,675 ไร่)

ที่มา : บัญชีป่าสงวน กองจัดการที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ กรมป่าไม้

ตารางที่ 3.4 แสดงเนื้อที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าสงวนที่ถูกทำลาย และป่าสงวนที่ยังคงสภาพอยู่

เขต/จังหวัด	เนื้อที่ป่าสงวนแห่งชาติ		เนื้อที่ป่าสงวนที่ถูกทำลาย		เนื้อที่ป่าสงวนที่คงสภาพเป็นป่า	
	(ไร่)	(ไร่)	(% ของพื้นที่ป่าสงวน)	(ไร่)	(% ของพื้นที่ป่าสงวน)	
<u>เขตบ้านโป่ง</u>						
ราชบุรี	188,343.75	108,187.50	57.44	80,156.25	42.56	
กาญจนบุรี	4,492,490.00	649,259.00	14.45	3,843,231.00	85.55	
สุพรรณบุรี	834,750.00	412,750.00	49.45	422,000.00	50.55	
รวม	5,515,583.75	1,170,196.50	21.22	4,345,387.25	78.78	
<u>เขตเพชรบุรี</u>						
เพชรบุรี	2,344,423.00	340,311.00	14.52	2,004,112.00	85.48	
ประจวบคีรีขันธ์	1,808,202.50	373,978.00	20.68	1,434,224.50	79.32	
รวม	4,152,625.50	714,289.00	17.20	3,438,336.50	82.80	
รวมทั้งภาค	9,668,209.25	1,884,485.50	19.49	7,783,723.75	80.51	

3. แร่ตะกั่ว-สังกะสี พบในอำเภอทองผาภูมิ อำเภอสังขละบุรี และอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
4. แร่ทองแดง พบในบริเวณจังหวัดกาญจนบุรี
5. พลวง พบในบริเวณอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
6. แร่ทองคำ พบที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และกาญจนบุรี
7. แร่เงิน พบปนอยู่กับแร่ตะกั่ว-สังกะสี ที่หนองไผ่จังหวัดกาญจนบุรี
8. แร่นิวเคลียร์ พบตามหาดทราย ที่อำเภอหัวหิน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยปะปนอยู่กับแร่โมนาไซต์และหลังสถานีรถไฟหัวหินถึงเขาตะเกียบ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบในหินแกรนิต-หินไนส์
9. แร่ฟลูออไรท์ พบอยู่ในบริเวณอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอเขาชัย้อย อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี
10. แร่แบไรท์ พบในบริเวณจังหวัดราชบุรี เพชรบุรี และกาญจนบุรี
11. ฟอสเฟตพบในบริเวณจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรีและประจวบคีรีขันธ์
12. ดินมาร์ลหรือดินสอพอง พบในบริเวณจังหวัดกาญจนบุรี
13. เฟลสปาร์ พบในเขตจังหวัดราชบุรีและกาญจนบุรี
14. ควอทซ์ พบในบริเวณอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และราชบุรี

15. แร่แกรไฟต์ พบอยู่ในหินเพกมาไตต์ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
16. หินปูน พบอยู่กระจัดกระจายแหล่งผลิตหินปูนที่สำคัญได้แก่ จังหวัดราชบุรี และเพชรบุรี
17. โดโลไมท์ พบที่อำเภอท่าม่วง อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
18. พลอย พบที่อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี

จ. แหล่งท่องเที่ยว

ภาคตะวันตกเป็นภาคที่มีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและหลายรูปแบบคือ ทั้งประเภทที่มีความสวยงามตามธรรมชาติเช่น น้ำตก ป่าเขา ถ้ำและชายหาดที่สวยงาม โดยแหล่งท่องเที่ยวในภาคตะวันตกมีประมาณ 80 แห่ง จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.5 แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันตก

เขต/จังหวัด	ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว		
	ธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์, สถาปัตยกรรม	ศิลปวัฒนธรรม, หัตถกรรม
1. สมุทรสงคราม	ดอนหอยหลอด ตลาดน้ำ นัดบางปิ่น นัดท่าคา	วัดเพชรสมุทรวรวิหาร (วัดบ้านแหลม) วัดอัมพวันเจติยาราม วัดบางกุ้งและค่ายบางกุ้ง	

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

เขต/จังหวัด	ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว		
	ธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์, สถาปัตยกรรม	ศิลปวัฒนธรรม, หัตถกรรม
	นับขางน้อย	วัดขางกระพ้อม	
2. กาญจนบุรี	น้ำตกเขาพัง น้ำตกไทรโยค ถ้ำแก่งละว้า ถ้ำดาวดึงส์ ถ้ำพระธาตุ ทะเลสาบแควใหญ่ อุทยานแห่งชาติถ้ำธารลอด อุทยานแห่งชาติเอราวัณ อุทยานแห่งชาติน้ำตกห้วยชมชื่น เขื่อนวชิราลงกรณ์ เขื่อนศรีนครินทร์	วัดพระแท่นดงรัง ด่านเจดีย์สามองค์ สุสานสหประชาชาติ สะพานข้ามแม่น้ำแคว ทางรถไฟสายมรณะ	
3. สุพรรณบุรี		วัดป่าเลี้ยวโกลยก์ วัดพระรูป วัดสุวรรณภูมิ วัดไผ่โรงวัว สุสานทหารนิรนามที่วัดสนามชัย อนุสรณ์ดอนเจดีย์ สระศักดิ์สิทธิ์ทั้ง 4	
4. ราชบุรี	ถ้ำถ้ำเขาชู ถ้ำเขาบิน ถ้ำจอมพล เขาช่องพราน	เขาวัง เมืองโบราณที่บ้านคูบัว วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ เขาแก่นจันทน์ วัดคงคาราม วัดขนอน	

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

เขต/จังหวัด	ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว		
	ธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์, สถาปัตยกรรม	ศิลปวัฒนธรรม, หัตถกรรม
	ตลาดน้ำดำเนินสะดวก		
5. เพชรบุรี	ถ้ำเขาหลวง หาดเจ้าสำราญ ชะอำ เขื่อนแก่งกระจาน	เขาวัง วัดกำแพงแลง วัดเกาะแก้วสุทธาราม วัดสุวรรณาราม พระรามราชินีเวศน์	ศูนย์สาริทธิหุบกะพง
6. ประจวบคีรีขันธ์	หัวหิน หาดสวนสน อ่าวประจวบ อ่าวมะนาว หาดวนกร อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด	วัดเขาตะเกียบ วัดเขาช่องกระจก	

5. การคมนาคมขนส่ง

ภาคตะวันตกมีเส้นทางคมนาคมขนส่งติดต่อกันระหว่างภาคและภายในภาคได้ทั้งทางถนน รถไฟและทางน้ำ ที่สำคัญ ๆ คือ

1) ทางถนน

ก. การติดต่อระหว่างภาค ที่สำคัญประกอบด้วย

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4. (ถนนเพชรเกษม) จากกรุงเทพมหานคร ผ่านจังหวัดนครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์และไปจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 35 (ถนนปากท่อ-ธนบุรี) จากกรุงเทพมหานคร ผ่านจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและบรรจบกับถนนเพชรเกษมที่อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นเส้นทางที่ทำให้การติดต่อระหว่างกรุงเทพมหานครกับจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 321 (ถนนมาลัยแมน) จังหวัดนครปฐมมาเชื่อมกับจังหวัดสุพรรณบุรีที่ อำเภออุทุมพร

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 340 จากจังหวัดนนทบุรี ผ่านอำเภอบางใหญ่ อำเภอบางบัวทอง ไปจังหวัดสุพรรณบุรี

- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3039 จากจังหวัดสุพรรณบุรีผ่านอำเภอสามชูก อำเภอเดิมบางนางบวช เชื่อมกับภาคกลางที่จังหวัดชัยนาท

- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3195 จากจังหวัดสุพรรณบุรีเชื่อมกับภาคกลางที่จังหวัดอ่างทอง

- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3263 จากจังหวัดสุพรรณบุรีเชื่อมกับภาคกลางที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข. การติดต่อภายในภาค ที่สำคัญคือ

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 (ถนนแสงชูโต) แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ที่บริเวณ อำเภอบ้านโป่ง ไปจังหวัดกาญจนบุรีจนถึงอำเภอทองผาภูมิ

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 325 (บางแพ-สมุทรสงคราม) แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ผ่านอำเภอบางแพ อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอ

อัมพวา เข้าจังหวัดสมุทรสงคราม

นอกจากนี้ ยังมีทางหลวงจังหวัดและเส้นทางของส่วนราชการอื่นที่ใช้ติดต่อภายในจังหวัด (ดูแผนที่ประกอบ)

2) ทางรถไฟ

ก. ทางรถไฟสายใต้ เริ่มจากกรุงเทพมหานครผ่านจังหวัดนครปฐมถึงชุมทางหนองปลาดุกในเขต อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี แล้วแยกออกเป็น 3 สายคือ

- แยกจากชุมทางหนองปลาดุกไปทางใต้ผ่าน อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้

- แยกจากชุมทางหนองปลาดุกไปทางตะวันตกไปสิ้นสุดที่อำเภอยะโยคี จังหวัดกาญจนบุรี

- แยกจากชุมทางหนองปลาดุกไปทางเหนือถึงจังหวัดสุพรรณบุรี

ข. ทางรถไฟสายวงเวียนใหญ่

3) ทางน้ำ

เส้นทางน้ำที่สำคัญของภาคตะวันตกมีในจังหวัดสุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรีและจังหวัดสมุทรสงคราม ที่สำคัญคือ

- แควน้อยและแควใหญ่เป็นเส้นทางน้ำที่ติดต่อกับบริเวณภูเขาและที่สูงด้านตะวันตกของภาค

- แม่น้ำแม่กลอง สามารถใช้ติดต่อกับกรุงเทพมหานครได้โดยจากจังหวัดราชบุรี ผ่านคลองดำเนินสะดวกถึงแม่น้ำท่าจีนและผ่านคลองภาษีเจริญเข้ากรุงเทพมหานคร

- แม่น้ำท่าจีน เป็นเส้นทางน้ำที่ไหลผ่านตามแนวยาวของจังหวัด
สุพรรณบุรีผ่านอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดสุพรรณบุรีลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสาคร

6. การชลประทาน

ภาคตะวันตกเป็นแหล่งผลิตพืชผลทางการเกษตรกรรมที่สำคัญมากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ โดยแหล่งผลิตสำคัญได้แก่ที่ราบลุ่มแม่น้ำท่าจีนในเขตจังหวัดสุพรรณบุรีและที่ราบลุ่มแม่น้ำแม่กลองในเขตจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรีและสมุทรสงคราม ดังนั้นน้ำจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการเพาะปลูกและการดำรงชีวิตของประชาชน แต่เนื่องจากสภาพภูมิอากาศในบริเวณนี้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ปริมาณน้ำฝนและแหล่งน้ำผิวดินไม่แน่นอน เกิดปัญหาน้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก ปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งและมีปัญหาน้ำทะเลไหลหนุนเข้ามาบริเวณปากน้ำแม่กลองและแม่น้ำท่าจีน ประกอบกับประชากรในภาคตะวันตกเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ โรงงานอุตสาหกรรมและกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างขยายตัวมากขึ้น ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรมและกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ย่อมมีปริมาณเพิ่มขึ้น ดังนั้นการพัฒนาระบบชลประทานจึงมีความจำเป็น และมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้การใช้น้ำเพื่อประโยชน์ต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอต่อการสนองความต้องการของประชากรและนอกจากจะอำนวยความสะดวก ด้านชลประทาน การจัดหาสูบน้ำอุปโภคบริโภค แล้วยังมีประโยชน์ในด้านการบรรเทาอุทกภัย การประมง การคมนาคมและการพักผ่อนหย่อนใจอีกด้วย

พื้นที่ชลประทานของภาคตะวันตกเกือบทั้งหมดอยู่ทางด้านตะวันออกของภาค เนื่องจากมีแม่น้ำสำคัญไหลผ่านหลายสายประกอบกับสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ สามารถพัฒนาการชลประทาน โดยระบบคลองส่งน้ำได้สะดวกในปี 2527 ภาคตะวันตกมีพื้นที่ในเขตโครงการชลประทานประมาณ 3,741,833 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14 ของพื้นที่ทั้งภาค โครงการชลประทานขนาดใหญ่และขนาดกลางที่สำคัญของภาคตะวันตก จะกระจายครอบคลุมพื้นที่เกษตรกรรมในเขตลุ่มน้ำสำคัญคือ ลุ่มน้ำสุพรรณบุรี ลุ่มน้ำแม่กลอง ลุ่มน้ำเพชรบุรีและลุ่มน้ำปราณบุรี ซึ่งดำเนินการในรูปของการสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำและเขื่อนระบายน้ำ เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านการชลประทาน การจัดหาสูบน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การบรรเทาอุทกภัย การประมง การคมนาคมและการพักผ่อน หย่อนใจ โครงการชลประทานที่สำคัญของภาคตะวันตกสามารถจำแนกตามลุ่มน้ำได้ 5 เขตดังนี้

เขตที่ 1 พื้นที่ชลประทานลุ่มน้ำสุพรรณบุรีเป็นส่วนหนึ่งของ โครงการ

แสดง: โครงการชลประทานสำคัญของภาคตะวันตก

ลุ่มน้ำสุพรรณบุรี

โครงการเจ้าพระยาใหญ่

- ① โครงการบรมธาตุ
- ② โครงการท่าโสม
- ③ โครงการชัยบุรี
- ④ โครงการลุ่มทุ่ง
- ⑤ โครงการดอนเจดีย์
- ⑥ โครงการโพธิ์พระยา
- ⑦ โครงการสักโท
- ⑧ โครงการเจ้าเจ็ด-บางยี่หวด

นอกโครงการเจ้าพระยาใหญ่

- ⑨ โครงการเขื่อนกระเจียว

ลุ่มน้ำแม่กลอง

โครงการแม่กลองใหญ่

ฝั่งตะวันออก

- ⑩ โครงการบางเลน
- ⑪ โครงการล่อท่ง
- ⑫ โครงการหนองปรือ
- ⑬ โครงการท่าแพ
- ⑭ โครงการนครปฐม
- ⑮ โครงการนครปฐม
- ⑯ โครงการราชบุรีฝั่งซ้าย
- ⑰ โครงการระบายน้ำอู่ทอ - อู่ทอ - อู่ทอ

ฝั่งตะวันตก

- ⑱ โครงการท่าเสา
- ⑲ โครงการราชบุรีฝั่งขวา

ลุ่มน้ำเพชรบุรี

- ⑳ โครงการเพชรบุรี

ลุ่มน้ำปราจีนบุรี

- ㉑ โครงการปราจีนบุรี

ลุ่มน้ำชัยบุรี

- ㉒ โครงการชัยบุรี

เขื่อนอนคาประจักษ์

- ① เขื่อนศรีนครินทร์
- ② เขื่อนชนบท
- ③ เขื่อนแม่กระเจียว

เขื่อนชลประทาน

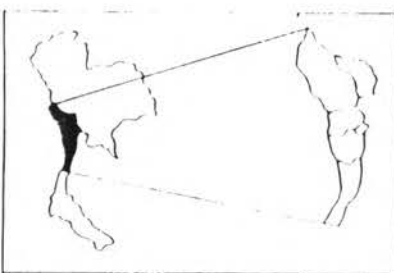
- ① เขื่อนวิเชียรเกษม
- ② เขื่อนเพชรบุรี
- ③ เขื่อนปราจีนบุรี
- ④ เขื่อนกระเจียว

เส้นชั้นความสูง

ที่มา: กรมชลประทาน

การศึกษาในระดับภาคและจังหวัด

- แนวเขตประเทศ
- - - - - แนวเขตจังหวัด
- แนวเขตอำเภอ
- ที่ตั้งจังหวัด
- ที่ตั้งอำเภอ
- ที่ตั้งกิ่งอำเภอ

เจ้าพระยาใหญ่ ซึ่งมีต้นโครงการอยู่ที่เขื่อนเจ้าพระยา ซึ่งเป็นเขื่อนระบายน้ำที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยที่อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยแจกจ่ายน้ำให้แก่พื้นที่เกษตรกรรมในโครงการถึง 15 จังหวัด ทั้งเขตภาคกลางและบางส่วนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 5.8 ล้านไร่ โดยอยู่ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี ประมาณ 1.2 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 21 ของพื้นที่โครงการทั้งหมด ครอบคลุมพื้นที่สองฝั่งแม่น้ำสุพรรณบุรีในเขตอำเภอศรีประจันต์ อำเภอเมือง อำเภอบางปลาม้า บางส่วนของอำเภอ เดิมบางนางบวช อำเภอสามชุก อำเภออุทุมพรและอำเภอสองพี่น้อง

เขตที่ 2 พื้นที่ชลประทานลุ่มน้ำแม่กลอง อยู่ในโครงการชลประทานแม่กลองใหญ่ ซึ่งมีต้นโครงการอยู่ที่เขื่อนวชิราลงกรณ์ ซึ่งเป็นเขื่อนทดน้ำตั้งอยู่ที่อำเภอกำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี และส่งน้ำไปยังพื้นที่เกษตรกรรมสองฝั่งแม่น้ำแม่กลองรวม 7 จังหวัด ครอบคลุมพื้นที่ชลประทานประมาณ 3 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 67 ของพื้นที่โครงการ ได้แก่พื้นที่บางส่วนของอำเภอกำม่วง อำเภอกำมะกาและอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี บางส่วนของอำเภอสองพี่น้องและอำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอบางแพ อำเภอวัดเพลง อำเภอดำเนินสะดวก บางส่วนของอำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอเมืองและอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี บางส่วนของอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรีและส่วนใหญ่ของจังหวัดสมุทรสงคราม

เขตที่ 3 เขตชลประทานลุ่มน้ำเพชรบุรีได้แก่ พื้นที่ชลประทานในเขตโครงการเพชรบุรี ซึ่งมีหัวงานอยู่ที่เขื่อนเพชรซึ่งสร้างกันแม่น้ำเพชรบุรี ที่อำเภอกำยาง จังหวัดเพชรบุรี ทดน้ำส่งให้แก่พื้นที่เกษตรกรรมในโครงการได้ประมาณ 336,000 ไร่ ในพื้นที่บางส่วนของอำเภอกำยาง อำเภอบ้านลาด อำเภอเมืองและอำเภอบ้านแหลม

เขตที่ 4 เขตชลประทานลุ่มน้ำปราณบุรีได้แก่ พื้นที่ชลประทานในเขตโครงการปราณบุรี ซึ่งมีต้นโครงการอยู่ที่เขื่อนปราณบุรีซึ่งกันแม่น้ำปราณบุรีที่อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่งน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูกและบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ประมาณ 220,000 ไร่ ครอบคลุมบางส่วนของอำเภอปราณบุรี อำเภอกุยบุรีและอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เขตที่ 5 เขตชลประทานลุ่มน้ำกุยบุรีได้แก่ พื้นที่ชลประทานที่ได้รับการส่งน้ำจากแม่น้ำกุยบุรีประมาณ 15,300 ไร่ ในเขตอำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ระบบชุมชนภาคตะวันออกเฉียง

การศึกษาระบบชุมชนของภาคตะวันออกเฉียงใต้มีความสำคัญต่อการศึกษาหาความเหมาะสมที่จะให้เมืองใดเมืองหนึ่งของภาคเป็นเมืองศูนย์กลางกระจายความเจริญ (growth pole) ในภาคอย่างมีความต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการกระจายความเจริญได้อย่างรวดเร็วทั้งในแง่เศรษฐกิจ สังคมและระบบข่าวสาร เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนานั้นที่รองรับความเจริญแต่ละระดับที่เหมาะสมกับขนาดและลักษณะของชุมชนต่อเนื่องนั้น ๆ จากการศึกษาในบทที่ 2 ในแง่ทฤษฎีการพัฒนาภาค ทำให้ได้บทสรุปจากนักวิชาการสำคัญ ๆ ที่ได้เฝ้าสังเกตการพัฒนาตัวของเมืองต่าง ๆ ทั้งในเหล่าประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่ยังต้องการพัฒนาว่า การจะให้เมืองใดเมืองหนึ่งในภาคเป็นศูนย์กลางกระจายความเจริญในด้านต่าง ๆ ให้แก่ภาคนั้น เมืองที่ได้รับเลือกให้เป็นเมืองศูนย์กลางกระจายความเจริญ จะต้องเป็นเมืองที่มีระบบชุมชนแวดล้อมอยู่ในลักษณะสมดุลย์ที่สุดกว่าเมืองอื่นด้วย เพื่อความเจริญจะได้แผ่ขยายไปได้ในทุกทิศทางอย่างสม่ำเสมอเท่าเทียมกัน

สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย ได้ทำการศึกษาระบบชุมชนของภาคตะวันออกเฉียงใต้ด้วยวิธี Weighted Index Method ในปี 2527 โดยใช้ข้อมูลต่าง ๆ ประกอบในการพิจารณา คือ ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชากรและโครงสร้างพื้นฐานที่มีผลต่อความเจริญของชุมชนประกอบกับการสำรวจและศึกษาการพึ่งพาการบริการทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างพื้นที่ ทำให้สามารถสรุปโครงสร้างและจัดลำดับความสำคัญของชุมชนศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงใต้ 5 ลำดับดังนี้

ชุมชนศูนย์กลางลำดับที่ 1 มี 1 แห่ง หรือร้อยละ 1.1 ของชุมชนเมืองทั้งภาค เป็นชุมชนเมืองที่มีจำนวนประชากรประมาณ 45,000 คน มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมสูงที่สุดในภาค บทบาทความสำคัญในด้านการบริการทางเศรษฐกิจและสังคมระดับภาค

ชุมชนศูนย์กลางลำดับที่ 2 มี 2 แห่ง หรือร้อยละ 2.3 ของชุมชนเมืองทั้งภาคมีขนาดประชากรประมาณ 30,000-35,000 คน เป็นชุมชนเมืองที่มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมสูงรองจากชุมชนศูนย์กลางลำดับที่ 1 มีบทบาทในการให้บริการแก่ชุมชนเมืองและชุมชนชนบทภายในจังหวัดใกล้เคียง

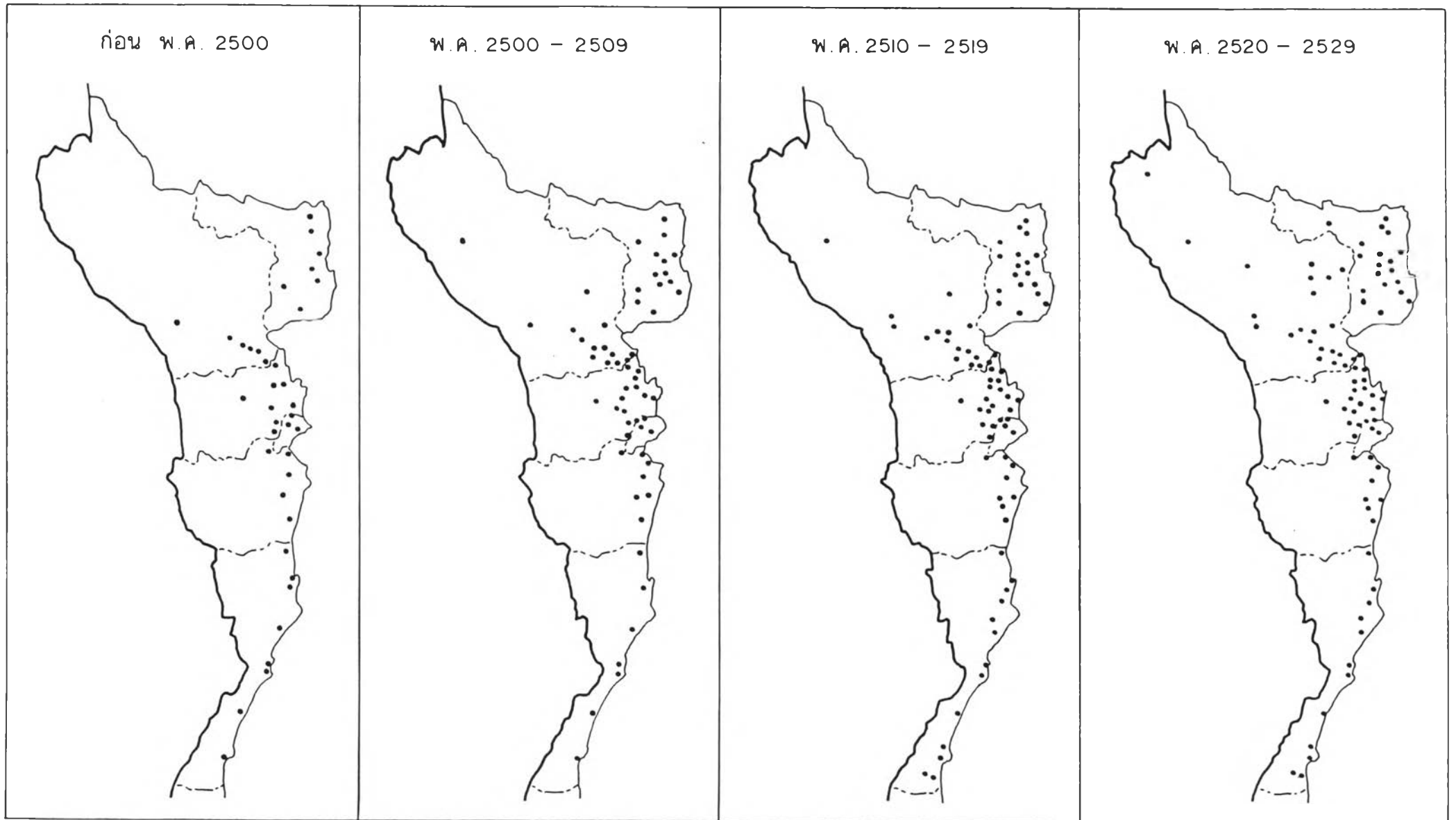
ชุมชนศูนย์กลางลำดับที่ 3 มี 5 แห่ง หรือร้อยละ 5.6 ของชุมชนเมืองทั้งภาค ชุมชนเมืองในกลุ่มนี้มีขนาดประชากรระหว่าง 15,000-35,000 คน เป็นชุมชนเมืองระดับ

ตารางที่ 3.6 เปรียบเทียบระบบชมชนภาคตะวันตก ปี 2527

จังหวัด	กาญจนบุรี	สุพรรณบุรี	ราชบุรี	เพชรบุรี	ประจวบคีรีขันธ์	สมุทรสงคราม
<u>ลำดับของชมชน</u>						
ลำดับที่ 1	—	—	ทม.ราชบุรี	—	—	—
ลำดับที่ 2	ทม.กาญจนบุรี	—	—	ทม.เพชรบุรี	—	—
ลำดับที่ 3	—	ทม.สุพรรณบุรี	ทม.บ้านโป่ง	—	ทม.ประจวบคีรีขันธ์ ทต.หัวหิน	ทม.สมุทรสงคราม
ลำดับที่ 4	ส.ท่าม่วง	ทต.สองพี่น้อง ส.อู่ทอง	ทม.โพธาราม	ทต.ชะอำ ส.ท่ายาว	ส.ปราณบุรี	ทต.อัมพวา
ลำดับที่ 5	ส.ท่าเรือ ส.ท่ามะกา ส.บ่อพลอย ส.พนมทวน ส.ดอนขมิ้น ส.ลาดหญ้า ส.รางหวาย ส.น้ำตกไทรโยค ส.ทองผาภูมิ ส.หนองขาว ส.เลาขวัญ ล.ลุ่มสุม ล.หนองปรือ ส.หนองรี ส.สิงขลบุรี ส.หนองบัว ล.หนองท้าย ล.ห้วยเพนียด ล.เอราวัณ ล.ลำราง	ล.สามชุก ส.เขาพระ ส.ศรีประจันต์ ส.ดอนเจดีย์ ส.ด่านช้าง ล.ท่าเล็ดจ ล.บางปลาหมอ ส.สวนแตง ส.สระยายโสม ส.สระกระโจม ส.นางบวช ส.หนองหญ้าไซ ล.ทุ่งคอก ล.โพธิ์พระยา ส.โคกคราม ส.ไผ่กองดิน ล.บ้านแหลม	ส.ดำเนินสะดวก ส.ปากท่อ ส.บางแพ ส.จอมบึง ส.หลักเมือง ส.ท่าผา ล.ห้วยชินสีห์ ส.เขาสูง ส.หนองโน ส.วัดเพลง ส.บ้านเลื่อม ส.โนหัก ส.ศรีดอนไผ่ ส.ห้วยกระบอก ส.เจ็ดเสมียน ล.กระจับ	ส.เขาย้อย ส.บ้านแหลม ส.นายาง ส.บางตะบูน ส.หัวสะพาน ส.บ้านลาด ส.หาดเจ้าสำราญ ส.หนองจอก	ส.ทับสะแก ส.กำเนิดนาค ส.กุยบุรี ส.บางสะพานน้อย ส.ไร่ใหม่ ส.ไร่เก่า ส.ร้อนทอง ส.ปากน้ำปราณ ส.บ้านกรวด ส.คลองวาฬ	ส.บางนกแขวก ส.บ้านแหลม

แผนที่หมายเลข 3.14 แสดงการกระจายตัวของชุมชนเมืองภาคตะวันตก

แสดง : ขนาดประชากร ปี พ.ศ. 2529

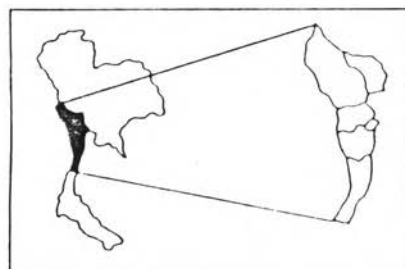
สัญลักษณ์

- ประชากรมากกว่า 100,000 คน
- ประชากร 60,000 - 100,000 คน
- ประชากร 20,000 - 60,000 คน
- ประชากรน้อยกว่า 20,000 คน

สาธารณรัฐสังคมนิยม
แห่ง
สหภาพพม่า

ที่มา : สำนักผังเมือง

- แนวเขตประเทศ
- แนวเขตจังหวัด
- แนวเขตอำเภอ
- ที่ตั้งจังหวัด
- ที่ตั้งอำเภอ
- ที่ตั้งกิ่งอำเภอ

การศึกษาในระดับภาคและจังหวัด

เทศบาลเมืองซึ่งเป็นที่ตั้งของจังหวัด และเทศบาลตำบลที่มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมสูง มีบทบาทในการให้บริการระดับจังหวัดหรือใกล้เคียงกับระดับจังหวัด

ชุมชนศูนย์กลางลำดับที่ 4 มี 8 แห่งหรือร้อยละ 9.0 ของชุมชนเมืองทั้งภาค บทบาทความสำคัญของชุมชนในกลุ่มนี้ให้บริการแก่ประชากรในระดับอำเภอและระหว่างอำเภอภายในจังหวัด

ชุมชนศูนย์กลางลำดับที่ 5 มี 73 แห่ง หรือร้อยละ 82.0 ของชุมชนเมืองทั้งภาค เป็นชุมชนเมืองระดับสุขาภิบาลขนาดเล็ก ขนาดประชากรส่วนใหญ่ต่ำกว่า 7,500 คน มีบทบาทความสำคัญในการให้บริการแก่พื้นที่ภายในอำเภอและพื้นที่ชนบทโดยรอบ

โครงสร้างระบบชุมชนของภาคตะวันตก ประกอบด้วยสัดส่วนของชุมชนลำดับที่ 1:2:3:4:5 เท่ากับ 1:2:5:8:73 แสดงให้เห็นว่าชุมชนส่วนใหญ่ของภาคเป็นชุมชนขนาดเล็กหรือชุมชนศูนย์กลางชนบทซึ่งมีระบบการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่ำ ขาดการบริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน รัศมีการให้บริการแก่พื้นที่โดยรอบมีจำกัด การกระจายความเจริญในทั่วทุกพื้นที่ของภาคยังขาดประสิทธิภาพ ปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างชุมชนเมืองขนาดใหญ่และชุมชนเมืองขนาดเล็กยังปรากฏอย่างชัดเจน จากตารางเมื่อแยกสัดส่วนของชุมชนออกเป็นรายจังหวัด จะพบว่าไม่มีจังหวัดไหนในภาคตะวันตกที่มีสัดส่วนของชุมชนลำดับที่ 1:2:3:4:5 ที่สมบูรณ์ที่สุด เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกันในแต่ละจังหวัดพบว่า จังหวัดราชบุรีมีสัดส่วนของชุมชนที่สมบูรณ์กว่าจังหวัดอื่น ๆ ในภาค คือมีสัดส่วนของชุมชนลำดับที่ 1 อยู่เพียงจังหวัดเดียวในภาคตะวันตกและจังหวัดที่มีสัดส่วนของชุมชนรองลงไปคือ จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดกาญจนบุรีตามลำดับ

ลักษณะทางประชากรภาคตะวันตก

ก. ขนาดและการเปลี่ยนแปลงประชากร

ภาคตะวันตกเป็นภาคที่มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 43,083.36 ตารางกิโลเมตรหรือเท่ากับร้อยละ 8.40 ของพื้นที่ประเทศและในปี 2529 มีประชากรทั้งสิ้นเท่ากับ 3,146,207 คน หรือเพียงร้อยละ 5.94 ของประชากรทั้งประเทศและภายในภาคตะวันตกนี้ จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่สูงที่สุดในภาคคือ มีพื้นที่เท่ากับร้อยละ 45.23 ของพื้นที่ภาค จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และเพชรบุรี มีพื้นที่รองลงมาคือ ร้อยละ 14.76 และ 14.75

ตารางที่ 3.7 ลักษณะประชากรในพื้นที่ภาคตะวันตก

เขตพื้นที่	เนื้อที่ (กม ²)	จำนวนประชากร (คน)		ความหนาแน่นประชากร (คน/กม ²)		อัตราการขยายตัว ประชากร (ร้อยละ)	การเปลี่ยนแปลงประชากร (ร้อยละ)		
		พ.ศ. 2529	พ.ศ. 2509	พ.ศ. 2529	พ.ศ. 2509		จำนวน (คน)	Relative Change	Absolute Change
ภาคตะวันตก	43,083.36	3,146,207	2,012,293	73	47	2.26	1,133,914	56.35	100.00
1. ราชบุรี	5,120.118	691,588	467,589	135	91	1.98	223,999	47.91	19.75
1.1 เมืองราชบุรี	454.239	163,501	109,489	360	241	2.03	54,012	49.33	4.76
1.2 จอมบึง	776.019	48,095	21,757	29	7	4.05	63,603	292.33	5.61
1.3 สวนผึ้ง ¹	2,145.000	37,265	(18,186) ⁷	-	-	6.16 ¹⁰	-	-	-
1.4 ดำเนินสะดวก	221.971	94,272	81,151	425	366	0.75	13,121	16.17	1.16
1.5 บ้านโป่ง	389.864	134,949	97,237	346	249	1.65	37,712	38.78	3.33
1.6 บางแพ	170.469	38,943	31,406	228	184	1.08	7,537	24.00	0.66
1.7 ไผ่ธาราม	440.463	114,427	81,932	260	186	1.68	32,495	39.66	2.87
1.8 ปากท่อ	479.347	48,717	34,963	102	73	1.67	13,754	39.34	1.21
1.9 วัดเพลง	42.746	11,419	9,654	267	226	0.84	1,765	18.28	0.16
2. สุพรรณบุรี	5,349.022	797,580	587,814	149	110	1.54	209,766	35.69	18.50
2.1 เมืองสุพรรณบุรี	550.162	139,259	136,083	253	247	0.12	3,176	2.33	0.28
2.2 เข็มบางนางบวช	561.776	75,059	64,972	71	39	0.72	54,586	84.01	0.81
2.3 ต่าช้าง ²	1,120.000	44,499	(11,531) ⁸	-	-	11.91 ¹⁴	-	-	-
2.4 บางปลาม้า	482.954	88,029	76,268	182	158	0.72	11,761	15.42	1.04
2.5 ศรีประจันต์	184.079	63,627	54,953	346	298	0.74	8,674	15.78	0.76
2.6 ดอนเจดีย์	256.395	43,728	24,628	170	96	2.90	19,050	77.19	1.68
2.7 ลอนนิง	763.206	121,126	91,574	159	120	1.41	29,552	32.37	2.61
2.8 สามชุก	362.000	56,166	66,342	126	84	-0.83	33,232	50.09	2.93
2.9 อู่ทอง	641.063	122,679	72,944	191	114	2.63	49,735	68.18	4.39
2.10 หนองหญ้าไซ ³	427.387	43,408	(40,196) ⁹	-	-	2.60 ¹⁵	-	-	-

ตารางที่ 3.7 (ต่อ)

เขตพื้นที่	เนื้อที่ (กม ^๒)	จำนวนประชากร (คน)		ความหนาแน่นประชากร (คน/กม ^๒)		อัตราการขยายตัว ประชากร (ร้อยละ)	การเปลี่ยนแปลงประชากร (ร้อยละ)		
		พ.ศ. 2529	พ.ศ. 2509	พ.ศ. 2529	พ.ศ. 2509		พ.ศ. 2509-2529	จำนวน (คน)	Relative Change
3. กาญจนบุรี	19,485.881	633,775	291,720	32	15	3.96	342,055	117.25	30.17
3.1 เมืองกาญจนบุรี	2,052.582	148,986	69,492	72	34	3.89	79,494	114.39	7.01
3.2 ไทรโยค	2,728.922	30,479	9,490	11	3	6.01	20,989	221.17	1.85
3.3 บ่อพลอย	1,469.846	65,001	14,772	44	10	7.69	50,229	340.03	4.43
3.4 ศรีสวัสดิ์	3,295.951	15,364	5,961	5	2	4.85	9,403	157.74	0.83
3.5 ท่ามะกา	340.809	130,769	72,676	384	213	2.98	58,093	79.93	5.12
3.6 ท่าม่วง	585.440	97,809	54,295	167	93	2.98	43,514	80.14	3.84
3.7 ทองผาภูมิ	3,655.171	14,759	7,155	4	2	3.69	7,604	106.28	0.67
3.8 สิงห์บุรี	3,349.383	8,119	3,626	2	1	4.11	4,493	123.91	0.40
3.9 นมทวน	1,157.777	76,534	54,253	61	27	1.74	68,236	125.77	6.02
3.10 เลาช่วญ ^๕	850.000	45,955	(15,335) ¹⁰	-	-	7.59 ¹⁰	-	-	-
4. สมุทรสงคราม	413.801	205,306	173,564	496	419	0.84	31,742	18.29	2.80
4.1 เมืองสมุทรสงคราม	168.000	99,775	72,583	594	432	1.60	27,192	37.46	2.40
4.2 บางคนที	77.001	38,971	40,546	506	526	-0.20	-1,575	-3.88	-0.14
4.3 อัมพวา	168.800	66,560	60,435	394	358	0.48	6,125	10.13	0.54
5. เพชรบุรี	6,356.918	412,337	283,439	65	45	1.89	128,898	45.48	11.37
5.1 เมืองเพชรบุรี	290.079	109,180	80,949	376	279	1.51	8,231	4.88	2.49
5.2 เขาย้อย	438.337	35,962	34,573	29	22	0.20	11,909	34.45	1.05
5.3 หนองหญ้าปล้อง ^๕	1,160.000	10,520	(5,808) ¹¹	-	-	4.33 ¹⁷	-	-	-
5.4 ชะอำ	675.952	51,527	26,738	76	40	3.33	24,789	92.71	2.19
5.5 ทายาง	3,293.884	100,386	54,191	30	16	3.13	46,195	85.24	4.07
5.6 บ้านลาด	304.627	48,318	38,681	159	127	1.12	9,637	24.91	0.85
5.7 บ้านแหลม	194.039	56,444	48,307	291	249	0.78	8,137	16.84	0.72

ตารางที่ 3.7 (ต่อ)

เขตพื้นที่	เนื้อที่ (กม. ²)	จำนวนประชากร (คน)		ความหนาแน่นประชากร (คน/กม. ²)		อัตราการขยายตัว ประชากร (ร้อยละ)	การเปลี่ยนแปลงประชากร (ร้อยละ)		
		พ.ศ. 2529	พ.ศ. 2509	พ.ศ. 2529	พ.ศ. 2509		พ.ศ. 2509-2529	จำนวน (คน)	Relative Change
6. ประจวบคีรีขันธ์	6,357.620	405,621	208,167	64	33	3.39	197,454	94.85	17.41
6.1 เมืองประจวบคีรีขันธ์	1,073.249	63,581	39,601	61	38	2.40	23,980	60.55	2.11
6.2 กุยบุรี	750.000	45,245	22,974	60	31	3.45	22,271	96.94	1.96
6.3 ทับสะแก	518.000	50,898	29,678	98	57	2.73	21,220	71.50	1.87
6.4 บางสะพาน	876.000	60,729	41,103	55	26	1.97	46,530	113.20	4.10
6.5 บางสะพานน้อย ^๑	720.000	26,904	(19,678) ¹²	-	-	2.64 ^{1๖}	-	-	-
6.6 ปราณบุรี	1,539.371	101,903	48,368	66	31	3.80	53,535	110.68	4.72
6.7 หัวหิน	911.000	56,361	26,443	62	29	3.86	29,918	113.14	2.64
7. กรุงเทพมหานคร	1,568.737	5,468,915	3,001,706	3,486	1913	3.04	2,467,209	82.19	-
8. ประเทศไทย	513,115.000	52,969,204	31,482,496	103	61	2.64	21,456,708	68.258	-

1/ แยกจากอำเภอจอมบึง เมื่อ 19 พฤศจิกายน 2517

3/ แยกจากอำเภอสามชุก เมื่อ 1 มิถุนายน 2526

5/ แยกจากอำเภอเขาชัย้อย เมื่อ 16 กรกฎาคม 2515

7/ ข้อมูลประชากร ปี พ.ศ. 2517

9/ ข้อมูลประชากร ปี พ.ศ. 2526

11/ ข้อมูลประชากร ปี พ.ศ. 2515

13/ เป็นอัตราการขยายตัวของประชากร ปี พ.ศ. 2517-2529

15/ เป็นอัตราการขยายตัวของประชากร ปี พ.ศ. 2526-2529

17/ เป็นอัตราการขยายตัวของประชากร ปี พ.ศ. 2515-2529

2/ แยกจากอำเภอเดิมบางนางบวช เมื่อ 30 สิงหาคม 2517

4/ แยกจากอำเภอพนมทวน เมื่อ 28 กันยายน 2514

6/ แยกจากอำเภอบางสะพาน เมื่อ 14 พฤศจิกายน 2517

8/ ข้อมูลประชากร ปี พ.ศ. 2517

10/ ข้อมูลประชากร ปี พ.ศ. 2514

12/ ข้อมูลประชากร ปี พ.ศ. 2517

14/ เป็นอัตราการขยายตัวของประชากร ปี พ.ศ. 2517-2529

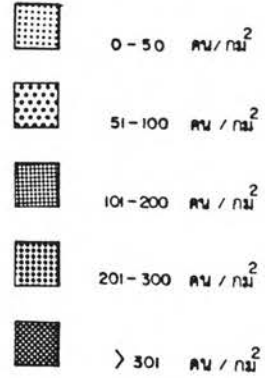
16/ เป็นอัตราการขยายตัวของประชากร ปี พ.ศ. 2514-2529

18/ เป็นอัตราการขยายตัวของประชากร ปี พ.ศ. 2517-2529

แสดงความหนาแน่นของประชากรภาค

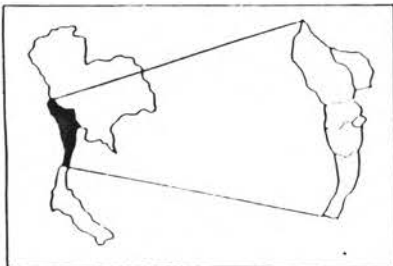
ตะวันตก ปี พ.ศ. 2509

สัญลักษณ์ :

สาธารณรัฐสังคมนิยม
แห่ง
สหภาพพม่า

อ่าวไทย

- — — — — แนวเขตประเทศ
- - - - - แนวเขตจังหวัด
- - - - - แนวเขตอำเภอ
- ที่ตั้งจังหวัด
- ที่ตั้งอำเภอ
- ที่ตั้งกิ่งอำเภอ

ที่มา : กองทะเบียน กรมการปกครอง

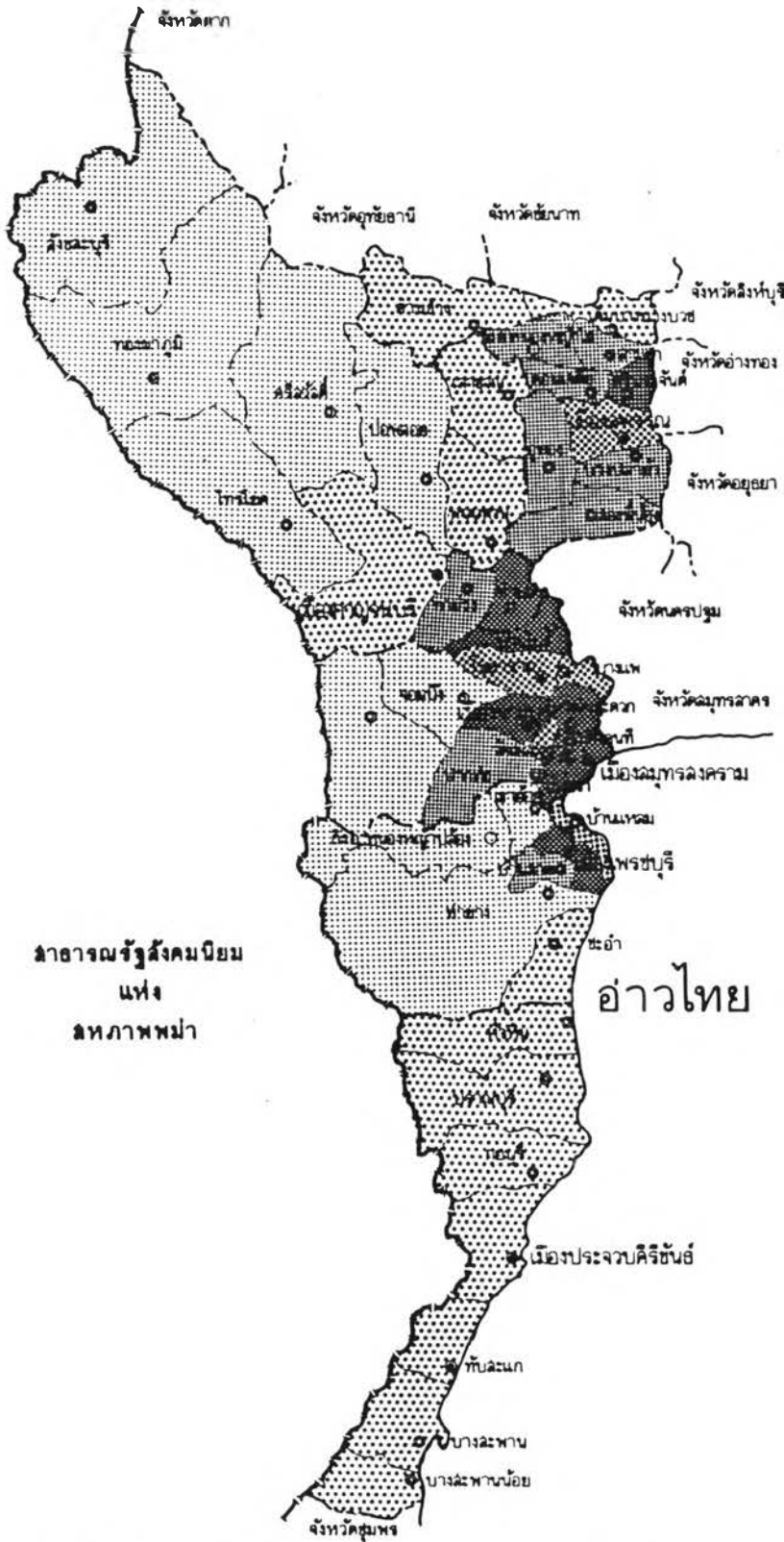
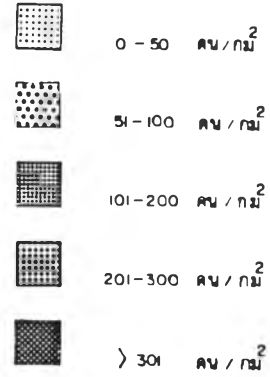
การศึกษาในระดับภาคและจังหวัด

แสดงความหนาแน่นของประชากรภาค

ตะวันตกปี พ.ศ. 2529

สัญลักษณ์ :

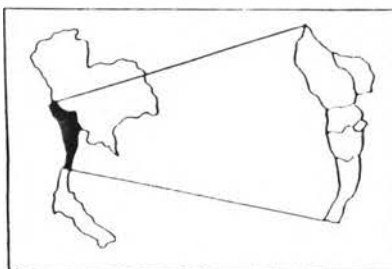

สาธารณรัฐสังคมนิยม
แห่ง
สหภาพพม่า

อ่าวไทย

ที่มา : กองทะเบียน กรมการปกครอง

การศึกษาในระดับภาคและจังหวัด

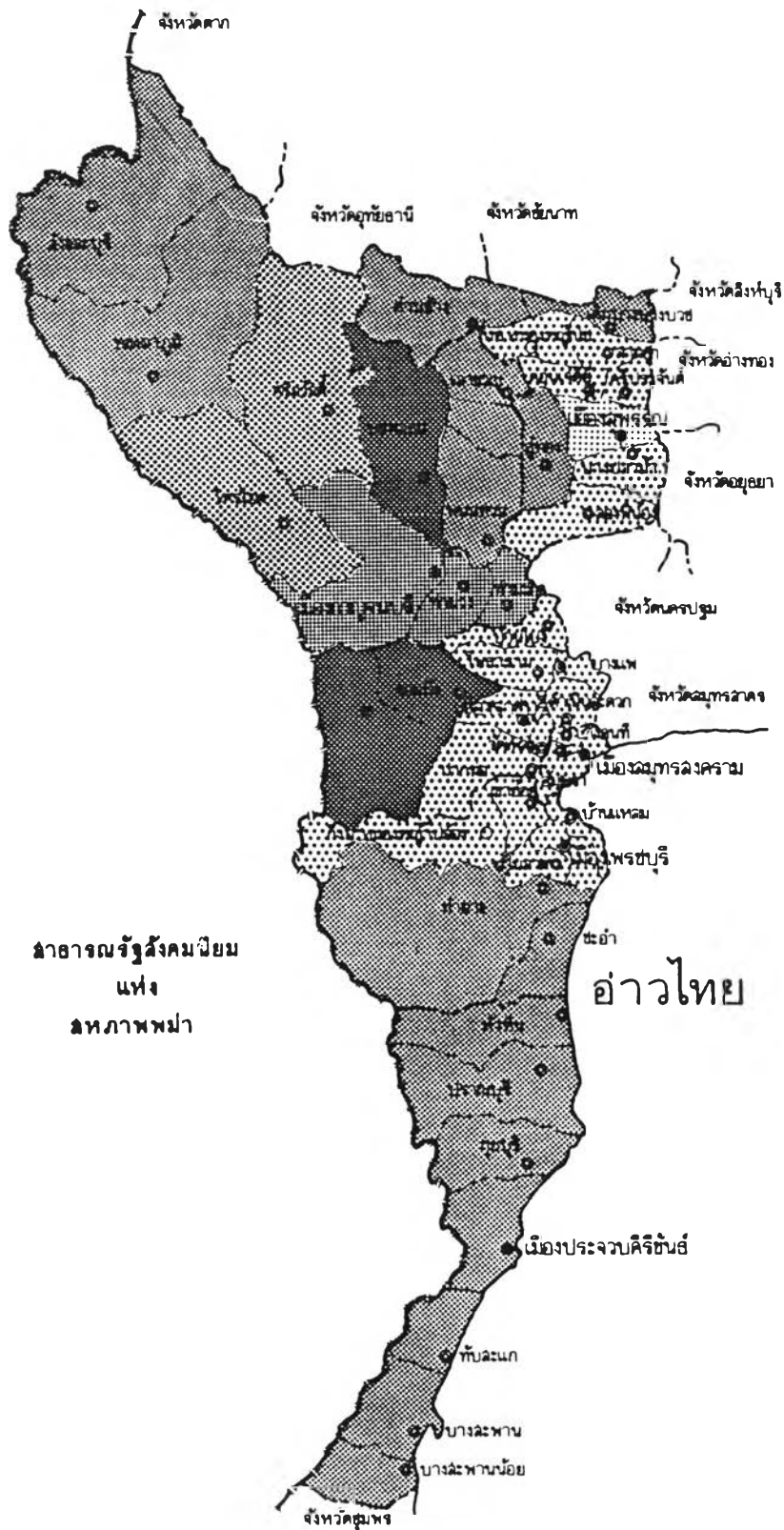
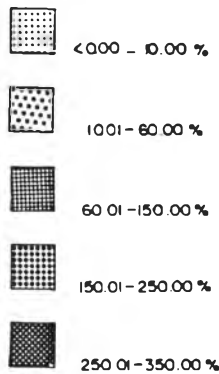
- — — — — แนวเขตประเทศ
- - - - - แนวเขตจังหวัด
- - - - - แนวเขตอำเภอ
- ที่ตั้งจังหวัด
- ที่ตั้งอำเภอ
- ที่ตั้งกิ่งอำเภอ

แผนผังการเปลี่ยนแปลงประชากรจากเดิม

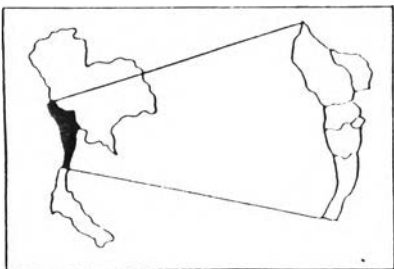
ภาคตะวันตก

สัญลักษณ์ :

สาธารณรัฐสังคมนิยม
แห่ง
สหภาพพม่า

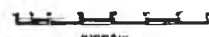
อ่าวไทย

- — — — — แนวเขตประเทศ
- - - - - แนวเขตจังหวัด
- — — — — แนวเขตอำเภอ
- ที่ตั้งจังหวัด
- ที่ตั้งอำเภอ
- ที่ตั้งกิ่งอำเภอ

ที่มา : กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง

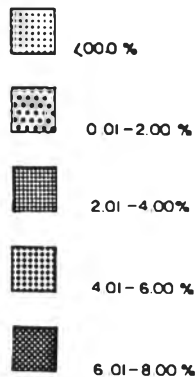
การศึกษาในระดับภาคและจังหวัด

แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากรรวมภาค

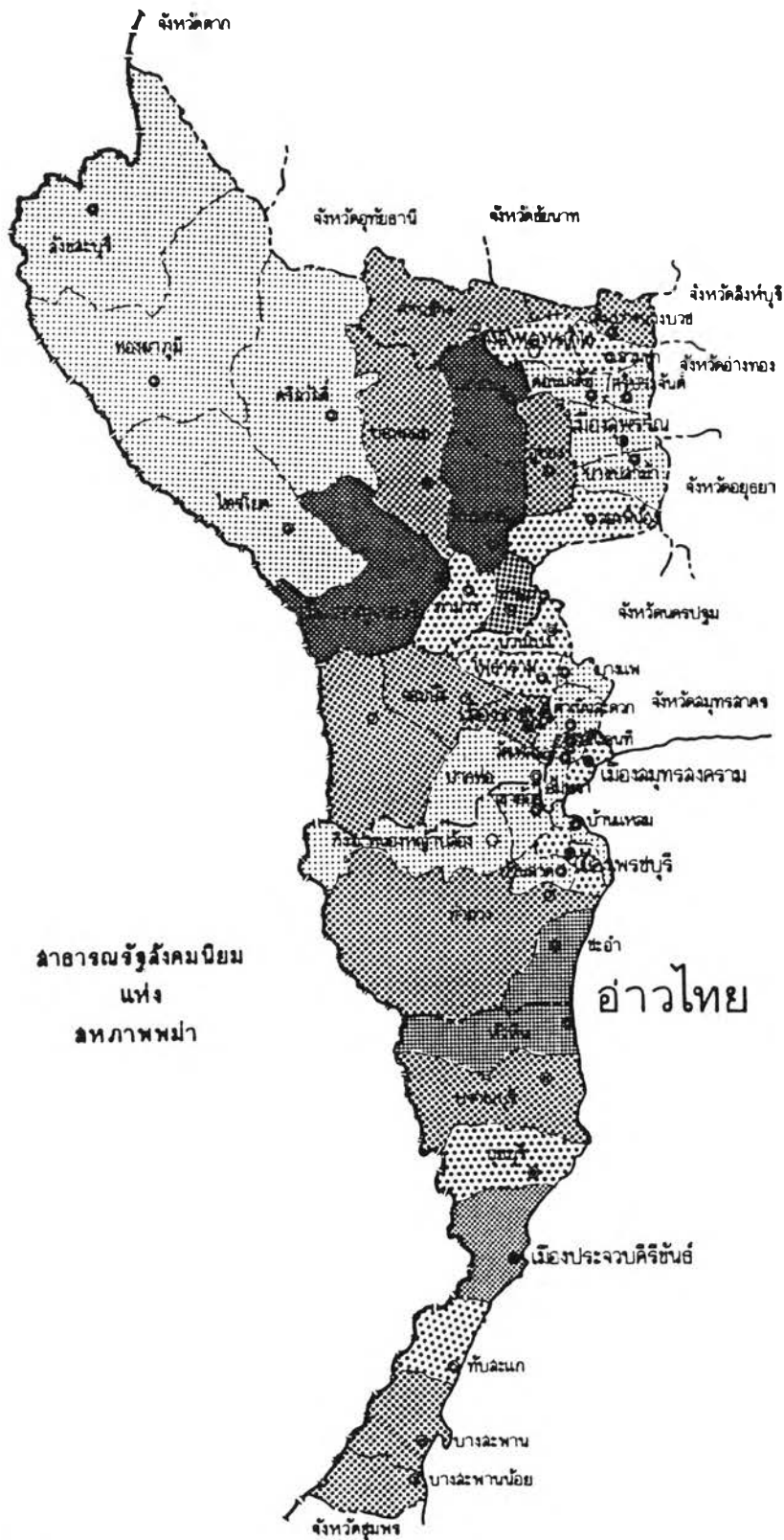
ตะวันออก

ลักษณะ :

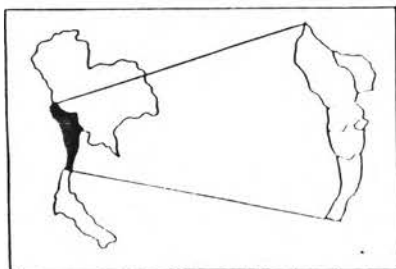
ที่มา : คณะทะเบียน กรมการปกครอง

การศึกษาในระดับภาคและจังหวัด

สาธารณรัฐสังคมนิยม
แห่ง
สหภาพพม่า

ลาวไทย

- — — — — แนวเขตประเทศ
- — — — — แนวเขตจังหวัด
- — — — — แนวเขตอำเภอ
- ที่ตั้งจังหวัด
- ที่ตั้งอำเภอ
- ที่ตั้งกิ่งอำเภอ

ตามลำดับ และจากการศึกษาขนาดประชากรปี 2529 นี้ จังหวัดสุพรรณบุรีมีประชากรสูงที่สุดในภาคคือมีขนาดประชากรเท่ากับร้อยละ 25.35 ของประชากรภาค จังหวัดราชบุรีและกาญจนบุรี มีขนาดประชากรรองลงมาคือ เท่ากับร้อยละ 21.98 และ 20.14 ตามลำดับ ในส่วนการเปลี่ยนแปลงประชากรภาคตะวันตกช่วง 20 ปี ตั้งแต่ปี 2509-2529 จะพบว่า จังหวัดที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากรสูงที่สุดคือ จังหวัดกาญจนบุรี คือมีการเปลี่ยนแปลงถึงร้อยละ 30.17 ของการเปลี่ยนแปลงประชากรทั้งภาครองลงมาคือ จังหวัดราชบุรีและสุพรรณบุรี คือมีการเปลี่ยนแปลงประชากรร้อยละ 19.75 และ 18.50 ตามลำดับ ส่วนจังหวัดสมุทรสงครามนั้นเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่น้อยที่สุดในภาคคือ มีพื้นที่เพียงร้อยละ 0.96 เท่านั้นทั้งขนาดประชากรและการเปลี่ยนแปลงประชากรก็มือน้อยที่สุดในภาคด้วย คือมีประชากรเท่ากับร้อยละ 6.53 การเปลี่ยนแปลงประชากรเท่ากับร้อยละ 2.80

ข. ความหนาแน่นประชากร

ความหนาแน่นประชากรของภาคตะวันตกในปี 2529 เฉลี่ยเท่ากับ 73 คนต่อตารางกิโลเมตรซึ่งต่ำกว่าความหนาแน่นประชากรเฉลี่ยของประเทศซึ่งเท่ากับ 103 คนต่อตารางกิโลเมตร และในภาคตะวันตกเองจังหวัดที่มีความหนาแน่นประชากรเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคคือ จังหวัดสมุทรสงคราม สุพรรณบุรีและราชบุรี ซึ่งมีความหนาแน่นประชากรเฉลี่ยเท่ากับ 496, 149, 135 คนต่อตารางกิโลเมตร ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยความหนาแน่นประชากรทั้ง 3 จังหวัดนี้ก็ยิ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยประชากรของประเทศด้วย ส่วนจังหวัดที่มีความหนาแน่นประชากรเฉลี่ยต่ำที่สุดในภาคคือ "จังหวัดกาญจนบุรี" คือมีความหนาแน่นประชากรเฉลี่ยเพียง 32 คน ต่อตารางกิโลเมตรซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภาคด้วย

ค. การอพยพย้ายถิ่น

จากการศึกษาข้อมูลสำมะโนประชากรในปี 2523 พบว่ามีการอพยพย้ายถิ่นเข้าและออกระหว่างภาคตะวันตกกับภาคอื่น ๆ ดังนี้คือ ประชากรจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้มีการอพยพย้ายถิ่นเข้าสู่ภาคตะวันตกสูงที่สุดคืออพยพเข้ามาถึง 17,548 คน รองลงมาคือผู้อพยพเข้าจากเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่ากับ 14,125 คนและ 11,809 คนตามลำดับ ส่วนทางด้าน การอพยพย้ายถิ่นออกจากภาคตะวันตก พบว่าประชากรจากภาคตะวันตกอพยพออกไปสู่ กรุงเทพมหานครสูงที่สุดคือ สูงถึง 39,022 คน และอพยพเข้าสู่เขตปริมณฑลและภาคใต้ รองลงมาคือ เท่ากับ 19,298 คน และ 11,420 คนตามลำดับ และเมื่อศึกษาถึงการย้ายถิ่นสุทธิของภาคตะวันตก ปี 2523 ก็พบว่า ประชากรจากภาคตะวันตก

ตารางที่ 3.8 การย้ายถิ่นระหว่างภาคในช่วง 5 ปี ก่อนสามะโน แยกตามภาคที่อยู่ปัจจุบันและภาคที่อยู่ก่อนย้าย

ภาคที่อยู่ก่อนย้าย	ภาคที่อยู่ปัจจุบัน								
	เขตปริมณฑล	กทม.	ภาคกลาง	ภาคตะวันตก	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคเหนือ	ภาคใต้	รวม
ปี พ.ศ. 2508-2513									
เขตปริมณฑล	-	57,826	5,753	22,198	17,651	5,322	5,188	4,448	118,383
กทม.	52,022	-	12,483	11,740	24,056	31,819	20,136	12,085	165,331
ภาคกลาง	13,272	53,553	-	13,328	14,065	30,639	48,274	2,319	175,450
ภาคตะวันตก	16,139	47,142	7,784	-	10,703	8,843	11,369	13,400	115,400
ภาคตะวันออก	10,483	43,990	6,015	3,938	-	14,745	6,873	3,468	91,490
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	14,085	81,410	20,178	6,724	36,724	-	58,018	14,548	229,681
ภาคเหนือ	9,093	44,541	26,174	9,827	15,418	33,391	-	4,967	142,411
ภาคใต้	4,407	36,835	1,715	6,073	4,134	6,705	4,792	-	65,461
รวม	120,481	384,097	79,110	75,627	122,751	131,464	154,666	55,211	1,103,607
ปี พ.ศ. 2518-2523									
เขตปริมณฑล	-	40,650	4,315	11,609	7,917	3,713	4,014	3,593	76,211
กทม.	76,625	-	13,756	14,125	19,964	23,729	24,373	15,546	167,318
ภาคกลาง	17,733	46,114	-	7,604	12,290	14,346	24,725	2,393	125,405
ภาคตะวันตก	19,298	39,022	6,818	-	7,291	6,320	7,618	11,420	97,767
ภาคตะวันออก	12,108	36,260	5,620	4,334	-	13,118	6,599	4,660	81,719
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	27,083	131,619	18,591	17,548	40,526	-	45,830	13,731	294,907
ภาคเหนือ	13,307	47,695	21,901	9,243	14,127	20,184	-	7,878	134,515
ภาคใต้	6,522	36,978	1,653	6,660	6,366	4,959	4,123	-	67,271
รวม	171,696	377,938	72,654	71,523	106,480	68,349	117,082	59,241	1,085,133

ที่มา : สามะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2513 และ พ.ศ. 2523, สำนักงานสถิติแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตร

หมายเหตุ : เขตปริมณฑล (5 จังหวัด) ได้แก่จังหวัดสมุทรปราการ ปทุมธานี นนทบุรี นครปฐมและจังหวัดสมุทรสาคร

: ภาคกลาง (6 จังหวัด) ได้แก่จังหวัดชัยนาท พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี และจังหวัดอ่างทอง

: ภาคตะวันออก (7 จังหวัด) ได้แก่จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี และจังหวัดระยอง

: ภาคตะวันตก (6 จังหวัด) ได้แก่จังหวัดกาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม และจังหวัดสุพรรณบุรี

: ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (17 จังหวัด) ได้แก่จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี และจังหวัดมุกดาหาร

: ภาคเหนือ (17 จังหวัด) ได้แก่จังหวัดกำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ น่าน พะเยา พิษณุโลก เพชรบูรณ์แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน สุโขทัย อุตรดิตถ์และจังหวัดอุทัยธานี

: ภาคใต้ (14) จังหวัด) ได้แก่จังหวัดกระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 3.9 การย้ายถิ่นสุทธิระหว่างภาคในช่วง 5 ปี ก่อนสามะโน แยกตามภาคที่อยู่ปัจจุบันและภาคที่อยู่ก่อนย้าย

ภาคที่อยู่ก่อนย้าย	ภาคที่อยู่ปัจจุบัน								
	เขตปริมณฑล	กทม.	ภาคกลาง	ภาคตะวันตก	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคเหนือ	ภาคใต้	รวม
ปี พ.ศ. 2508-2513									
เขตปริมณฑล	-	+4,804	-7,519	+8,080	+7,180	-8,783	-3,907	+39	-2,098
กทม.	-4,804	-	-41,060	-35,402	-19,934	-49,591	-24,405	-23,570	-198,768
ภาคกลาง	+7,519	+41,060	-	+5,544	+8,050	+10,483	+23,100	+804	+96,340
ภาคตะวันตก	-8,080	+35,402	-6,544	-	+8,787	+2,119	+1,562	+5,327	+39,573
ภาคตะวันออก	-7,180	+19,934	-8,050	-8,787	-	-21,979	-8,545	-888	-31,281
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	+8,783	+49,591	-10,483	-2,119	+21,979	-	+22,825	+7,841	+98,217
ภาคเหนือ	+3,907	+24,405	-23,100	-1,562	+8,545	-22,825	-	+175	-12,255
ภาคใต้	-39	+23,570	-804	-5,327	+888	-7,841	-175	-	+10,250
รวม	+2,098	+198,768	-96,340	-39,573	+31,281	-98,217	+12,255	-10,250	+244,380
ปี พ.ศ. 2518-2523									
เขตปริมณฑล	-	-34,975	-13,418	-7,489	-4,191	-23,350	-9,293	-2,939	-95,655
กทม.	+34,975	-	-32,358	-24,897	-15,298	-108,090	-23,522	-21,432	-190,620
ภาคกลาง	+13,418	+32,358	-	+988	+6,870	-4,245	+2,824	+740	+52,751
ภาคตะวันตก	+7,489	+24,897	-988	-	+2,957	-11,228	-1,825	+4,780	+28,284
ภาคตะวันออก	+4,191	+15,298	-6,870	-2,957	-	-27,407	-7,528	-1,888	-28,781
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	+23,350	+108,090	+4,245	+11,228	+27,407	-	+25,488	+8,772	+208,558
ภาคเหนือ	+9,293	+23,522	-2,824	+1,825	+7,528	-25,488	-	+3,755	+17,433
ภาคใต้	+2,939	+21,432	-740	-4,780	+1,888	-8,772	-3,755	-	+8,030
รวม	+95,655	+190,620	-62,751	-28,284	+28,781	-208,558	-17,433	-8,030	+313,038

ที่มา : สามะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2513 และ พ.ศ. 2523, สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ : เขตปริมณฑล (5 จังหวัด) ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ ปทุมธานี นนทบุรี นครปฐม และจังหวัดสมุทรสาคร

: ภาคกลาง (8 จังหวัด) ได้แก่จังหวัดชัยนาท พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรีและจังหวัดอ่างทอง

: ภาคตะวันออก (7 จังหวัด) ได้แก่จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี และจังหวัดระยอง

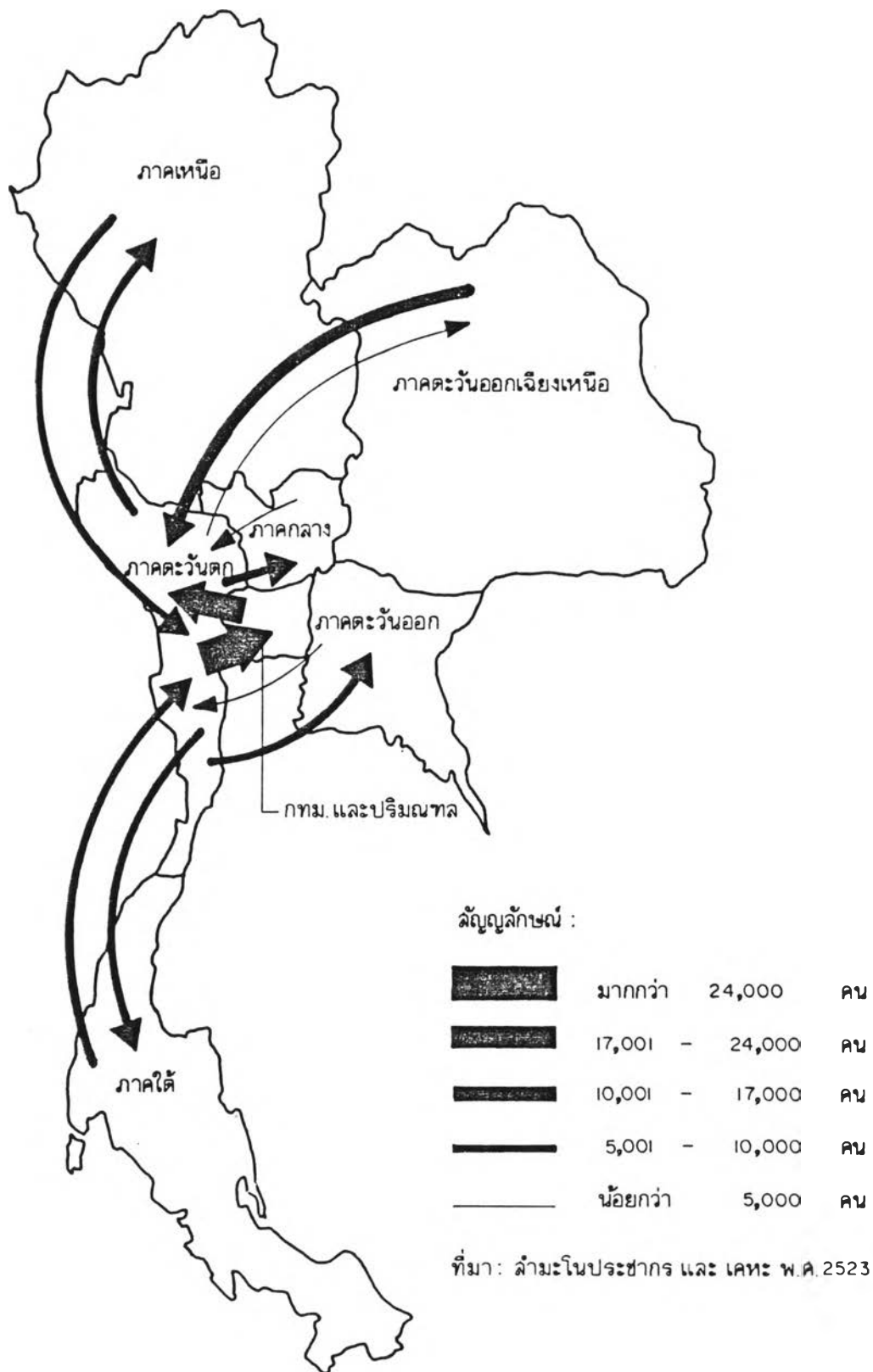
: ภาคตะวันตก (8 จังหวัด) ได้แก่จังหวัดกาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม และจังหวัดสุพรรณบุรี

: ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (17 จังหวัด) ได้แก่จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี และจังหวัดมุกดาหาร

: ภาคเหนือ (17 จังหวัด) ได้แก่จังหวัดกำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ น่าน พะเยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน สุโขทัย อุตรดิตถ์ และจังหวัดอุทัยธานี

: ภาคใต้ (14 จังหวัด) ได้แก่จังหวัดกระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา ภูเก็ต ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

แผนภูมิที่ 3.3 แสดงทิศทางและจำนวนการย้ายถิ่นระหว่าง
ภาคตะวันตกกับภาคอื่น ๆ พ.ศ. 2523

มีการอพยพออกไปสู่กรุงเทพมหานคร เขตปริมณฑลและภาคใต้ดังกล่าวตามลำดับ สูงกว่าการอพยพเข้าจากทั้ง 3 เขตดังกล่าวอีกด้วย ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เป็นภาคที่มีการอพยพเข้าสู่ภาคตะวันตกสูงกว่าการอพยพออกของประชากรภาคตะวันตกคู่ทั้ง 2 ภาคนี้ เมื่อศึกษาถึงรายละเอียดของจังหวัดต่าง ๆ ภายในภาคตะวันตก ก็จะพบว่าจังหวัดสมุทรสงครามมีอัตราการอพยพสุทธิต่อประชากร 1 พันคน เป็นการอพยพสุทธิออกพื้นที่ละ 52.10 จังหวัดสุพรรณบุรีและเพชรบุรี มีอัตราการอพยพสุทธิออกกรองลงมาคือ เท่ากับ 29.60 และ 20.64 ตามลำดับ และมีจังหวัดที่มีอัตราการอพยพสุทธิเข้า 2 จังหวัดคือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และกาญจนบุรี มีค่าเท่ากับพื้นที่ละ 19.95 และ 16.86

ง. ความสัมพันธ์ระหว่างความหนาแน่นประชากรและอัตราการขยายตัวประชากรภาคตะวันตก

จากการศึกษาพบว่า อำเภอที่มีความหนาแน่นประชากรสูงที่สุดในภาคคือ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงครามและอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ตามลำดับ ส่วนทางด้านอัตราการขยายตัวประชากรสูงที่สุดในภาคคือ อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอบ่อพลอยและอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีตามลำดับ แต่เมื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความหนาแน่นประชากรและอัตราการขยายตัวประชากรแล้ว พบว่าสามารถแยกได้ 8 กลุ่มดังนี้คือ

กลุ่มที่ 1 ความหนาแน่นประชากรสูงและอัตราการขยายตัวประชากรก็สูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคด้วย มีเพียงอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรีอำเภอเดียว

กลุ่มที่ 2 ความหนาแน่นประชากรสูง แต่อัตราการขยายตัวประชากรต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภาค มีอำเภอเมืองสมุทรสงคราม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี และอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

กลุ่มที่ 3 ความหนาแน่นประชากรปานกลางและมีอัตราการขยายตัวประชากรสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคมีอำเภอม่วง จังหวัดกาญจนบุรี อำเภออู่ทอง อำเภอดอนเจดีย์ อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีและอำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มที่ 4 ความหนาแน่นประชากรปานกลาง แต่มีอัตราการขยายตัวประชากรต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภาค มีอำเภอโพธาราม อำเภอบางแพ อำเภอวัดเพลง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี อำเภอเมืองสุพรรณบุรี อำเภอสองพี่น้อง อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรีและอำเภอบ้านลาด อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

กลุ่มที่ 5 ความหนาแน่นประชากรต่ำและมีอัตราการขยายตัวประชากรสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาค เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ มีอำเภอเมืองกาญจนบุรี อำเภอเลาขวัญ อำเภอบ่อพลอย อำเภอทองผาภูมิ อำเภอสังขละบุรี อำเภอไทรโยค อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอสวนผึ้ง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี อำเภอท่ายาง อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ อำเภอปราณบุรี อำเภอหัวหิน อำเภอกุยบุรี อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

กลุ่มที่ 6 ความหนาแน่นประชากรต่ำและมีอัตราการขยายตัวประชากรต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภาคด้วย มีอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรีและอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มที่ 7 ความหนาแน่นประชากรสูง แต่มีอัตราการขยายตัวประชากรต่ำกว่าค่าศูนย์ คืออำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

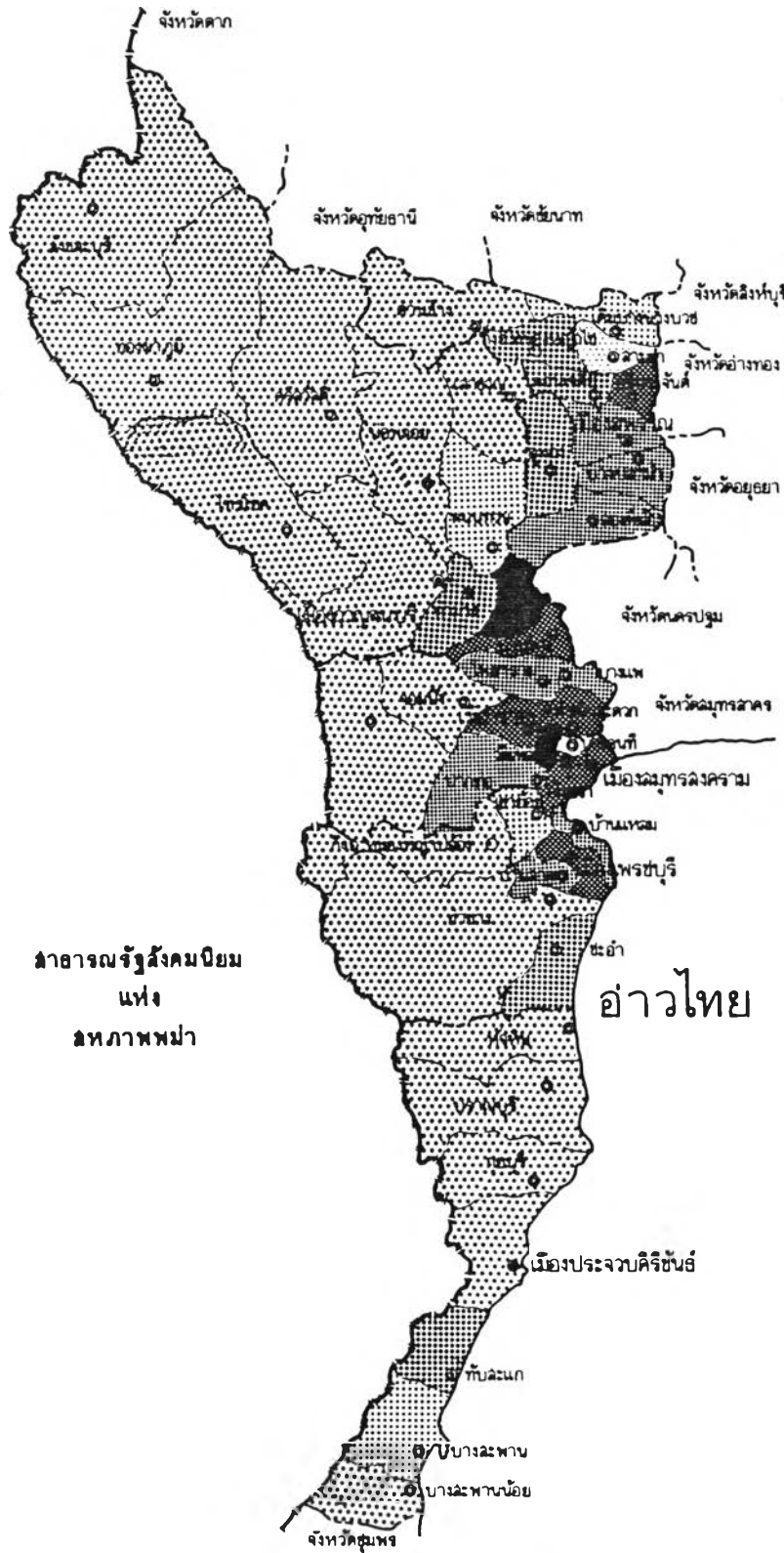
กลุ่มที่ 8 ความหนาแน่นประชากรปานกลางและมีอัตราการขยายตัวประชากรต่ำกว่าค่าศูนย์ คืออำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

เมื่อพิจารณาทั้ง 8 กลุ่มพบว่า อำเภอต่าง ๆ ที่อยู่ในกลุ่มที่ 1, 2, 3 และ 4 ส่วนใหญ่เป็นอำเภอที่อยู่ทางตะวันออกของภาค มีพื้นที่เป็นที่ราบหรือตั้งอยู่สองฟากของแม่น้ำสายสำคัญและเส้นทางคมนาคมสายหลักของภาค ซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมชนในระยะแรกจนถึงปัจจุบัน จึงมีความหนาแน่นประชากรสูงถึงปานกลาง ส่วนในกลุ่มที่ 5 ส่วนใหญ่เป็นอำเภอที่อยู่ทางตะวันตกของภาค ซึ่งส่วนใหญ่เคยเป็นพื้นที่ป่าไม้แล้วมีการบุกรุกเพื่อเปิดพื้นที่ทำกินใหม่ เมื่อมีเส้นทางคมนาคมสายรองเข้าไปถึง จึงมีการตั้งหลักแหล่งถาวรซึ่งเป็นการกระจายตัวของชุมชนในภายหลังของภาค ซึ่งมีระยะเวลาไม่นานจึงยังทำให้มีความหนาแน่นประชากรต่ำ แต่มีอัตราการขยายตัวของประชากรสูงและบางอำเภอทางใต้ของภาคคือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพราะจังหวัดนี้มีโรงงานขนาดใหญ่ มีการจ้างแรงงานเฉลี่ยต่อโรงงานสูง เช่น โรงงาน

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความหนาแน่น
ของประชากร และอัตราการขยายตัวของ
ประชากรภาคตะวันตก ปีพ.ศ. 2529

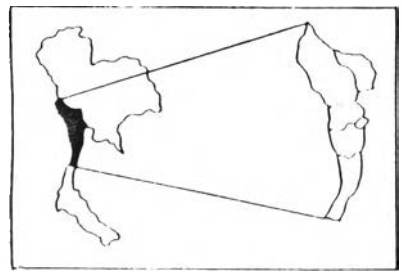
สัญลักษณ์ :

- กลุ่มที่ 1
- กลุ่มที่ 2
- กลุ่มที่ 3
- กลุ่มที่ 4
- กลุ่มที่ 5
- กลุ่มที่ 6
- กลุ่มที่ 7
- กลุ่มที่ 8

สาธารณรัฐสังคมนิยม
แห่ง
สหภาพพม่า

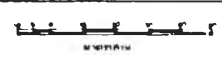
ลาวไทย

- แนวเขตประเทศ
- แนวเขตจังหวัด
- แนวเขตอำเภอ
- ที่ตั้งจังหวัด
- ที่ตั้งอำเภอ
- ที่ตั้งกิ่งอำเภอ

ที่มา : กองทะเบียน กรมการปกครอง

การศึกษาในระดับภาคและจังหวัด

สัปรดกระเบื้อง จึงทำให้มีอัตราการขยายตัวของประชากรสูง ในกลุ่มที่ 6 ทุกอำเภอในกลุ่มนี้ เป็นอำเภอที่ถูกแบ่งเขตพื้นที่และประชากรออกไปตั้งเป็นอำเภอใหม่ จึงทำให้มีความหนาแน่น และอัตราการขยายตัวของประชากรในเกณฑ์ต่ำ ในกลุ่มที่ 7 อำเภอบางคนที่ เป็นอำเภอที่มีความหนาแน่นประชากรสูงที่สุดในภาค เป็นชุมชนดั้งเดิมและมีขนาดพื้นที่น้อยมาก จึงทำให้เกิดความอึดตัวไม่สามารถขยายตัวได้อีกต่อไป และในกลุ่มที่ 8 มี ลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มที่ 6

จ. ประชากรเมืองและประชากรชนบทภาคตะวันตก

ในปี 2529 ภาคตะวันตกมีประชากรในพื้นที่เมืองประมาณ 9 แสนคน และมีประชากรอยู่ในพื้นที่ชนบทประมาณ 2.3 ล้านคน ซึ่งเมื่อเทียบเป็นสัดส่วนประชากรเมืองและชนบทจะได้เป็น 29:71 จังหวัดที่มีสัดส่วนของประชากรเมืองสูงที่สุดในภาคคือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีสัดส่วนประชากรเมืองและชนบทในปี 2529 เท่ากับ 40:60 รองลงมาคือ จังหวัดเพชรบุรีและราชบุรี ซึ่งมีสัดส่วนของประชากรเมืองและชนบทเท่ากับ 38:62 และ 34:66 ตามลำดับ และจังหวัดที่มีสัดส่วนประชากรเมืองและชนบทต่ำที่สุดในภาคคือ จังหวัดสุพรรณบุรี แต่เมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนประชากรเมืองและชนบทของ ปี 2519 พบว่าในช่วง 10 ปี จังหวัดเพชรบุรีและสุพรรณบุรีมีสัดส่วนประชากรเมืองและชนบทที่ลดต่ำลงคือ จังหวัดเพชรบุรี มีสัดส่วนประชากรเมืองและชนบทในปี 2519 เท่ากับ 41:59 และในปี 2529 ลดลงเหลือ 38:62 ส่วนจังหวัดสุพรรณบุรีมีสัดส่วนประชากรเมืองและชนบทในปี 2519 เท่ากับ 20:80 และในปี 2529 ลดลงเหลือ 19:81 และจังหวัดที่มีสัดส่วนประชากรเมืองและชนบทเพิ่มสูงขึ้นในช่วง 10 ปีนี้ คือจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งในปี 2519 จังหวัดนี้มีสัดส่วนประชากรเมืองและชนบทเพียง 29:71 แต่ในปี 2529 สัดส่วนประชากรเมืองและชนบทเพิ่มสูงขึ้นถึง 40:60 นับว่าจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนของประชากรเมืองต่อประชากรชนบทขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นในอัตราที่สูงที่สุดในภาค และจังหวัดที่มีสัดส่วนของประชากรเมืองต่อประชากรชนบทขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นรองลงมาคือ จังหวัดกาญจนบุรีและราชบุรี ตามลำดับ

ลักษณะทางเศรษฐกิจภาคตะวันตก

เมื่อกล่าวถึงลักษณะทางเศรษฐกิจของภาคใดภาคหนึ่ง หรือจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งก็ตาม นั่นคือ การมองถึงตัวรวมขององค์ประกอบของสาขาการผลิตต่าง ๆ 3 สาขาการผลิตของพื้นที่นั้นๆ นั่นคือ สาขาเกษตรกรรม สาขาอุตสาหกรรมและสาขาบริการประกอบกันและในแต่ละสาขาการผลิตก็จะมีรายละเอียดของกิจกรรมการผลิตที่แตกต่างกันออกไป การศึกษาลักษณะ

ทางเศรษฐกิจจะสามารถบ่งบอกให้เห็นถึงความเจริญเติบโตของพื้นที่นั้น ๆ ได้ว่ากำลังอยู่ในระดับไหนในปัจจุบันและ จะแสดงให้เห็นถึงความพร้อมของพื้นที่นั้นในการที่จะพัฒนาให้เป็นไปตามทิศทางเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้หรือไม่อย่างไรด้วย การศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจภาคตะวันตก

ตารางที่ 3.10 แสดงการเปรียบเทียบสัดส่วนประชากรเมืองและชนบทภาคตะวันตก

จังหวัด	ปี 2519		ปี 2529	
	ประชากรเมือง	ประชากรชนบท	ประชากรเมือง	ประชากรชนบท
กาญจนบุรี	21	79	24	76
สุพรรณบุรี	20	80	19	81
ราชบุรี	32	68	34	66
เพชรบุรี	41	59	38	62
ประจวบคีรีขันธ์	29	71	40	60
สมุทรสงคราม	22	78	23	77
ภาคตะวันตก	27	73	29	71

ที่มา : กองทะเบียน กรมการปกครอง

ก. ลักษณะโครงสร้างการผลิต

จากข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคตะวันตก ปี 2528 จะพบว่า ภาคตะวันตกมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งสิ้นเท่ากับ 23,986 ล้านบาท สาขาเกษตรกรรมเป็นสาขาที่สร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมให้ภาคสูงที่สุด รองลงไปคือ สาขาบริการและสาขาอุตสาหกรรมคือ เท่ากับ 9,031.7 ล้านบาท และ 5,381.7 ล้านบาทตามลำดับ หรือคิดเป็นสัดส่วนระหว่างสาขาเกษตรกรรม : สาขาอุตสาหกรรม : สาขาบริการ เท่ากับ 40:22:38 และมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรภาคตะวันตกเท่ากับ 7,924 บาท/ปี และเมื่อทำการศึกษเปรียบเทียบกันในแต่ละจังหวัด จะพบว่าจังหวัดราชบุรี มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงสุดในภาคคือ

5,954.7 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 24.82 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค และมีสัดส่วนระหว่างสาขาการผลิต เท่ากับ 29:37:34 อันดับ 2 คือจังหวัดกาญจนบุรี มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเท่ากับ 5,895.9 ล้านบาท หรือร้อยละ 24.58 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค และมีสัดส่วนระหว่างสาขาการผลิตเท่ากับ 37:28:35 อันดับ 3 คือจังหวัดสุพรรณบุรี มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเท่ากับ 4,434.8 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 18.49 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคและมีสัดส่วนระหว่างสาขาการผลิตเท่ากับ 47:9:44 อันดับ 4 คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเท่ากับ 3,722.5 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 15.52 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค และมีสัดส่วนระหว่างสาขาการผลิตเท่ากับ 59:12:29 อันดับ 5 คือ จังหวัดนครบุรี มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเท่ากับ 3,122.0 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 13.02 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคและมีสัดส่วนระหว่างสาขาการผลิตเท่ากับ 39:17:44 ส่วนจังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมต่ำที่สุดในภาคคือ มีเพียง 856.7 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 3.57 และมีสัดส่วนระหว่างสาขาการผลิตเท่ากับ 19:16:65 จังหวัดที่ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนสูงที่สุดในภาคคือ จังหวัดกาญจนบุรี รองลงไปคือ ประจวบคีรีขันธ์และราชบุรี มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร เท่ากับ 9,761 บาท 9,400 บาท และ 8,848 บาทตามลำดับ และทั้ง 3 จังหวัดนี้มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคด้วย ส่วนอีก 3 จังหวัดเป็นจังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภาคและจังหวัดสมุทรสงคราม ก็เป็นจังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรต่ำที่สุดในภาคคือ มีรายได้เฉลี่ยเพียงคนละ 4,283 บาทต่อปีเท่านั้น

ข. การเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค

จากการศึกษาข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคตะวันตกดังกล่าวมาแล้วเมื่อพูดถึงการเปลี่ยนแปลงและอัตราการขยายตัว (growth rate) ทางเศรษฐกิจของภาคตะวันตกระหว่างปี 2518-2528 พบว่าภาคตะวันตกมีการเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์เท่ากับ 9,269.7 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยต่อปีได้เท่ากับร้อยละ 6.30 การเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์ของสาขาบริการมีมูลค่าการเปลี่ยนแปลงสูงที่สุดของภาค แต่สาขาอุตสาหกรรมกลับเป็นสาขาการผลิตที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยต่อปีสูงที่สุดของภาคและทั้ง 2 สาขาการผลิตนี้ก็มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยต่อปีสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคคือร้อยละ 11.79 และ 7.13 ตามลำดับ และเมื่อศึกษาถึงรายจังหวัดจะพบว่าจังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีการเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดและอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงที่สุดในภาคคือ มีการเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์เท่ากับ 2,585.4 ล้านบาท และอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ 7.67 ซึ่งมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคด้วย รองลงมาคือ จังหวัด

สาขาเศรษฐกิจ	ภาคะวันตก	กาญจนบุรี	สุพรรณบุรี	ราชบุรี	เพชรบุรี	สมุทรสงคราม	ประจวบคีรีขันธ์
	(39.91%)	(36.99%)	(46.50%)	(29.51%)	(39.03%)	(18.62%)	(58.95%)
1. สาขาเกษตรกรรม	9,573.2	2,180.9	2,062.4	1,757.5	1,218.6	159.5	2,194.3
กลีกรวม	7,992.6	1,881.9	1,816.5	1,518.0	960.7	45.2	1,770.3
ปศุสัตว์	809.3	138.0	205.0	217.5	123.5	11.9	113.4
ประมง	587.3	4.1	37.6	6.1	134.0	102.4	303.1
ป่าไม้	184.0	156.9	3.3	15.9	0.4	0.0	7.5
	(22.43%)	(28.20%)	(9.43%)	(36.82%)	(17.28%)	(15.78%)	(11.64%)
2. สาขาอุตสาหกรรม	5,381.7	1,662.7	418.3	2,192.5	539.6	135.2	433.4
เหมืองแร่และการย่อยหิน	1,018.3	410.3	38.9	417.1	78.1	6.9	67.0
อุตสาหกรรม	3,120.9	960.8	205.6	1,445.0	231.5	75.4	202.6
ก่อสร้าง	743.1	188.9	123.0	149.6	146.0	29.0	106.6
ไฟฟ้าและประปา	499.4	102.7	50.8	180.8	84.0	23.9	57.2
	(37.65%)	(34.81%)	(44.06%)	(33.67%)	(43.68%)	(65.60%)	(29.41%)
3. สาขาบริการ	9,031.7	2,052.3	1,954.1	2,004.7	1,363.8	562.0	1,094.8
คมนาคมและขนส่ง	1,374.3	403.1	344.0	246.2	247.9	65.9	67.2
ค้าส่งและค้าปลีก	3,988.4	865.2	934.7	797.3	565.1	228.0	598.1
ธนาคารประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์	1,197.9	269.9	222.6	320.8	148.2	87.0	149.4
ที่อยู่อาศัย	333.6	59.4	83.4	75.1	46.4	20.4	48.9
บริหารราชการและป้องกันประเทศ	858.0	226.4	127.9	195.1	176.5	49.7	82.4
บริการ	1,279.5	228.3	241.5	370.2	179.7	111.0	148.8
	(100.00%)	(24.78%)	(18.49%)	(24.82%)	(13.02%)	(3.57%)	(15.52%)
GPP	23,986.6	5,895.9	4,434.8	5,954.7	3,122.0	856.7	3,722.5
เฉลี่ยต่อคน (บาท)	7,924	9,761	5,897	8,848	7,766	4,283	9,400

กาญจนบุรีและเพชรบุรี มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ 7.57 และ 7.15 ตามลำดับ เมื่อดูในรายละเอียดของแต่ละสาขาการผลิตก็จะพบว่าในสาขาเกษตรกรรม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีการเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์สูงสุด รองลงมาคือ จังหวัดกาญจนบุรีและราชบุรีตามลำดับ และในด้านอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และกาญจนบุรีมีอัตราร้อยละ 5.30 เท่ากัน รองลงมาคือ จังหวัดเพชรบุรีและราชบุรีคือร้อยละ 4.88 และ 4.37 ตามลำดับ ซึ่งจะสังเกตได้ว่า จังหวัดเพชรบุรีซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์ต่ำกว่าจังหวัดราชบุรี แต่กลับมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจก้าวหน้ากว่าจังหวัดราชบุรี ส่วนจังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสาขาเกษตรกรรมถดถอยลงคือ มีอัตราการขยายตัวเท่ากับร้อยละ -4.14 ในด้านสาขาอุตสาหกรรมนั้น จังหวัดราชบุรีมีการเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์สูงสุดในภาค รองลงมาคือ จังหวัดกาญจนบุรีและเพชรบุรี และอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจจังหวัดกาญจนบุรีกลับมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสาขาอุตสาหกรรมสูงสุดในภาคคือ ร้อยละ 15.06 รองลงมาคือ จังหวัดเพชรบุรีและราชบุรี คือร้อยละ 13.34 และ 11.65 ตามลำดับ และในสาขาการผลิตสุดท้ายคือ สาขาการผลิตด้านบริการจะเห็นว่า จังหวัดราชบุรีก็ยังเป็นจังหวัดที่มีการเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์ในสาขานี้สูงสุดในภาคคือ 870.6 ล้านบาท รองลงมาคือ จังหวัดสุพรรณบุรีและกาญจนบุรีและในด้านอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจนั้น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์กลับเป็นจังหวัดที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในสาขานี้สูงสุดในภาคคือ ร้อยละ 8.55 ต่อปี รองลงมาคือ จังหวัดเพชรบุรีและราชบุรีตามลำดับ ซึ่งทั้ง 3 จังหวัดนี้มีค่าเฉลี่ยอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจทางด้านสาขาการบริการต่อปีสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคส่วนจังหวัดสมุทรสงครามนั้นเป็นจังหวัดที่มีมูลค่าการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์รายจังหวัดต่ำที่สุดในภาคในทุกสาขาการผลิต และอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในทุกสาขาการผลิตก็ยังมีอัตราต่ำที่สุดของภาคอีกด้วย นับว่าเป็นจังหวัดที่มีความล้าหลังที่สุดในภาคตะวันตก

ค. การพัฒนาการด้านเศรษฐกิจ

การศึกษาการพัฒนาการทางเศรษฐกิจได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ส่วนแบ่ง-ส่วนโอน (Shift-Share Analysis) วิธีดังกล่าวจะแสดงให้เห็นถึงความเจริญเติบโตของพื้นที่ศึกษา อันเกิดจากตัวแปรบางตัวของภาคซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. Regional Share คือจำนวนมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ที่เพิ่มขึ้นในกรณีที่การผลิตของภาคมีอัตราการผลิตขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราเดียวกับอัตราการผลิตของประเทศ

2. Proportional Shift (P.S.) หมายถึงมูลค่าเพิ่มที่เพิ่มขึ้นโดยอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของการผลิตสาขาใดสาขาหนึ่งของภาคที่แตกต่างไปจากอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของทุกสาขาการผลิตในประเทศรวมกัน ค่า P.S. จะเป็นค่าแสดงให้เห็นถึงอัตราการขยายตัวเร็วหรือช้าของสาขาการผลิตนั้น

3. Differential Shift (D.S.) หมายถึง มูลค่าเพิ่มที่เกิดจากความแตกต่างของอัตราการขยายตัวของสาขาการผลิตทั้งประเทศ ค่า D.S. จะเป็นค่าที่แสดงให้เห็นถึงความได้เปรียบเสียเปรียบทางด้านทำเลที่ตั้ง (Location or Regional Advantage) หรือความได้เปรียบด้านทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตในพื้นที่นั้น ๆ

โดยทั้งค่า Regional Share, P.S. และ D.S. หาได้จากสูตรดังนี้คือ

$$S^*_{ij} = S_{ij} + S^*_{ij}$$

$$S^*_{ij} = \{S_{ij}[(GDP^*/GDP)-1]\} + \{S_{ij}[(S^*_i/S_i) - (GDP^*/GDP)]\} + \{S_{ij}[(S^*_{ij}/S_{ij}) - (S^*_i/S_i)]\}$$

$$= \{Share\} + \{-Shift\} + \{D-Shift\}$$

GDP = ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ ในตอนต้นของช่วงเวลาวิเคราะห์

GDP* = ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ ในตอนปลายของช่วงเวลาวิเคราะห์

S_i = มูลค่าเพิ่ม (Value added) ของอุตสาหกรรมที่ i ในตอนต้นของช่วงเวลาวิเคราะห์

S*_i = มูลค่าเพิ่ม (Value added) ของอุตสาหกรรมที่ i ในตอนปลายของช่วงเวลาวิเคราะห์

S_{ij} = มูลค่าเพิ่ม (Value added) ของอุตสาหกรรมที่ i ในภาคที่ j ในตอนต้นของช่วงเวลาวิเคราะห์

S*_{ij} = มูลค่าเพิ่ม (Value added) ของอุตสาหกรรมที่ i ในภาคที่ i ในภาคที่ j ในตอนปลายของช่วงเวลาวิเคราะห์

จากการศึกษา Shift-Share Analysis ของภาคตะวันตกในช่วงปี 2518-2528 พบว่าจังหวัดที่มีค่า Share สูงที่สุดในภาคคือ จังหวัดราชบุรี คือมีค่า Share สูงถึง 2,122.66 ล้านบาท รองลงไปคือ จังหวัดกาญจนบุรีและสุพรรณบุรีคือเท่ากับ 2,118.19 ล้านบาทและ 1,996.03 ล้านบาท ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละสาขาการผลิตจะพบว่าในสาขาเกษตรกรรม จังหวัดที่มีค่า Share สูงที่สุดคือ จังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 3.12 การเปรียบเทียบ Shift-Share Analysis ภาคตะวันตกกับจังหวัดกาญจนบุรี (1975-1985)

จ.กาญจนบุรี	SIJ	(GDP [*] /GDP) -1	SI [*] /SI	(SI [*] /SI) -(GDP [*] /GDP)	SIJ [*] /SIJ	(SIJ [*] /SIJ) -(SI [*] /SI)	Share	P-shift	D-shift
การเกษตร	1,425.3	0.63	1.37	-0.26	1.53	0.16	897.94	-370.58	228.05
กลีกรวม	1,043.8	0.63	1.52	-0.11	1.80	0.28	657.59	-114.82	292.26
ปศุสัตว์	120.7	0.63	1.21	-0.42	1.14	-0.07	76.04	-50.69	-8.45
ประมง	1.3	0.63	0.96	-0.67	3.15	2.19	0.82	-0.87	2.85
ป่าไม้	259.5	0.63	0.42	-1.21	0.60	0.18	163.49	-314.00	46.71
เหมืองแร่และขุดหิน	130.6	0.63	2.20	0.57	3.14	0.94	82.28	74.44	122.76
อุตสาหกรรม	406.3	0.63	2.20	0.57	2.36	0.16	255.97	231.59	65.01
ก่อสร้าง	90.6	0.63	1.79	0.16	2.08	0.29	57.08	14.50	26.27
ไฟฟ้าและประปา	36.0	0.63	2.89	1.26	2.85	-0.04	22.68	45.36	-1.44
คมนาคมและขนส่ง	346.5	0.63	1.41	-0.22	1.16	-0.25	218.30	-76.23	-86.63
ค้าส่งและค้าปลีก	637.5	0.63	1.58	-0.05	1.36	-0.22	401.63	-31.88	-140.25
ธนาคาร ประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์	47.2	0.63	3.84	2.21	5.72	1.88	29.74	104.31	88.74
ที่อยู่อาศัย	36.4	0.63	1.49	-0.14	1.63	0.14	22.93	-5.10	5.10
บริหารราชการและป้องกันประเทศ	107.0	0.63	1.82	0.19	2.12	0.30	67.41	20.33	32.10
บริการ	98.8	0.63	1.67	0.04	2.31	0.64	62.24	3.95	63.23
รวม	3,362.2		1.63		1.75	0.12	2,118.19	10.69	402.94

ตารางที่ 3.13 การเปรียบเทียบ Shift-Share Analysis ภาคตะวันตกกับจังหวัดสุพรรณบุรี (1975-1985)

จ.สุพรรณบุรี	SIJ	(GDP [*] /GDP)	SI [*] /SI	(SI [*] /SI)	SIJ [*] /SIJ	(SIJ [*] /SIJ)	Share	P-shift	D-shift
		-1		-(GDP [*] /GDP)		-(SI [*] /SI)			
การเกษตร	1,799.6	0.63	1.37	-0.26	1.15	-0.22	1,133.75	-467.90	-395.91
กลีกรวม	1,522.3	0.63	1.52	-0.11	1.19	-0.33	959.05	-167.45	-502.36
ปศุสัตว์	163.5	0.63	1.21	-0.42	1.25	0.04	103.01	-68.67	6.54
ประมง	113.7	0.63	0.96	-0.67	0.33	-0.63	71.63	-76.18	-71.63
ป่าไม้	0.1	0.63	0.42	-1.21	33.00	32.58	0.06	-0.12	3.26
เหมืองแร่และย่อยหิน	15.4	0.63	2.20	0.57	2.53	0.33	9.70	8.78	5.08
อุตสาหกรรม	136.1	0.63	2.20	0.57	1.51	-0.69	85.74	77.58	-93.91
ก่อสร้าง	85.8	0.63	1.79	0.16	1.43	-0.36	54.05	13.73	-30.89
ไฟฟ้าและประปา	9.6	0.63	2.89	1.26	5.29	2.40	6.05	12.10	23.04
คมนาคมและขนส่ง	209.9	0.63	1.41	-0.22	1.64	0.23	132.24	-46.18	48.28
ค้าส่งและค้าปลีก	579.7	0.63	1.58	-0.05	1.61	0.03	365.21	-28.99	17.39
ธนาคาร ประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์	51.8	0.63	3.84	2.21	4.30	0.46	32.63	114.48	23.83
ที่อยู่อาศัย	60.7	0.63	1.49	-0.14	1.37	-0.12	38.24	-8.50	-7.28
บริหารราชการและป้องกันประเทศ	70.8	0.63	1.82	0.19	1.81	-0.01	44.60	13.45	-0.71
บริการ	148.9	0.63	1.67	0.04	1.62	-0.05	93.81	5.96	-7.45
รวม	3,168.3		1.63		1.40	-0.23	1,996.03	-305.49	-418.53

ตารางที่ 3.14 การเปรียบเทียบ Shift-Share Analysis ภาคตะวันตกกับจังหวัดราชบุรี (1975-1985)

จ.ราชบุรี	SIJ	(GDP*/GDP)	SI*/SI	(SI*/SI)	SIJ*/SIJ	(SIJ*/SIJ)	Share	P-shift	D-shift
		-1		-(GDP*/GDP)		-(SI*/SI)			
การเกษตร	1,222.7	0.63	1.37	-0.26	1.44	0.07	770.30	-317.90	85.59
กลีกรวม	935.6	0.63	1.52	-0.11	1.62	0.10	589.43	-102.92	93.56
ปศุสัตว์	217.5	0.63	1.21	-0.42	1.00	-0.21	137.01	-91.35	-45.68
ประมง	1.5	0.63	0.96	-0.67	4.07	3.11	0.95	-1.01	4.67
ป่าไม้	68.1	0.63	0.42	-1.21	0.23	-0.19	42.90	-82.40	-12.94
เหมืองแร่และขุดหิน	218.9	0.63	2.20	0.57	1.91	-0.29	137.91	124.77	-63.48
อุตสาหกรรม	628.7	0.63	2.20	0.57	2.30	0.10	396.08	358.36	62.87
ก่อสร้าง	97.2	0.63	1.79	0.16	1.54	-0.25	61.24	15.55	-24.30
ไฟฟ้าและประปา	67.7	0.63	2.89	1.26	2.67	-0.22	42.65	85.30	-14.89
คมนาคมและขนส่ง	155.9	0.63	1.41	-0.22	1.58	0.17	98.22	-34.30	26.50
ค้าส่งและค้าปลีก	477.2	0.63	1.58	-0.05	1.67	0.09	300.64	-23.86	42.95
ธนาคาร ประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์	114.1	0.63	3.84	2.21	2.81	-1.03	71.88	252.16	-117.52
ที่อยู่อาศัย	51.9	0.63	1.49	-0.14	1.45	-0.04	32.70	-7.27	-2.08
บริหารราชการและป้องกันประเทศ	111.6	0.63	1.82	0.19	1.75	-0.07	70.31	21.20	-7.81
บริการ	223.4	0.63	1.67	0.04	1.66	-0.01	140.74	8.94	-2.23
รวม	3,369.3		1.63		1.77	0.14	2,122.66	482.95	-14.40

ตารางที่ 3.15 การเปรียบเทียบ Shift-Share Analysis ภาคตะวันตกกับจังหวัดเพชรบุรี (1975-1985)

จ.เพชรบุรี	SIJ	(GDP [*] /GDP)	SI [*] /SI	(SI [*] /SI)	SIJ [*] /SIJ	(SIJ [*] /SIJ)	Share	P-shift	D-shift
		-1		-(GDP [*] /GDP)		-(SI [*] /SI)			
การเกษตร	819.1	0.63	1.37	-0.26	1.49	0.12	516.03	-212.97	98.29
กลีกรวม	559.3	0.63	1.52	-0.11	1.72	0.20	352.36	-61.52	111.86
ปศุสัตว์	78.3	0.63	1.21	-0.42	1.58	0.37	49.33	-32.89	28.97
ประมง	94.1	0.63	0.96	-0.67	1.42	0.46	59.28	-63.05	43.29
ป่าไม้	87.4	0.63	0.42	-1.21	0.00	-0.42	55.06	-105.75	-36.71
เหมืองแร่และย่อยหิน	31.5	0.63	2.20	0.57	2.48	0.28	19.85	17.96	8.82
อุตสาหกรรม	96.1	0.63	2.20	0.57	2.41	0.21	60.54	54.78	20.18
ก่อสร้าง	58.7	0.63	1.79	0.16	2.49	0.70	36.98	9.39	41.09
ไฟฟ้าและประปา	44.9	0.63	2.89	1.26	1.87	-1.02	28.29	56.57	-45.80
คมนาคมและขนส่ง	148.6	0.63	1.41	-0.22	1.67	0.26	93.62	-32.69	38.64
ค้าส่งและค้าปลีก	350.2	0.63	1.58	-0.05	1.61	0.03	220.63	-17.51	10.51
ธนาคาร ประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์	38.9	0.63	3.84	2.21	3.81	-0.03	24.51	85.97	-1.17
ที่อยู่อาศัย	30.0	0.63	1.49	-0.14	1.55	0.06	18.90	-4.20	1.80
บริหารราชการและป้องกันประเทศ	102.6	0.63	1.82	0.19	1.72	-0.10	64.64	19.49	-10.26
บริการ	100.3	0.63	1.67	0.04	1.79	0.12	63.19	4.01	12.04
รวม	1,820.9		1.63		1.71	0.08	1,147.17	-19.20	174.14

ตารางที่ 3.16 การเปรียบเทียบ Shift-Share Analysis ภาคตะวันตกกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (1975-1985)

จ.ประจวบคีรีขันธ์	SIJ	(GDP*/GDP)	SI*/SI	(SI*/SI)	SIJ*/SIJ	(SIJ*/SIJ)	Share	P-shift	D-shift
		-1		-(GDP*/GDP)		-(SI*/SI)			
การเกษตร	1,434.6	0.63	1.37	-0.26	1.53	0.16	903.80	-373.00	229.54
กลีกรวม	1,142.9	0.63	1.52	-0.11	1.55	0.03	720.03	-125.72	34.29
ปศุสัตว์	75.0	0.63	1.21	-0.42	1.51	0.30	47.25	-31.50	2.25
ประมง	201.1	0.63	0.96	-0.67	1.51	0.55	126.69	-134.74	110.61
ป่าไม้	15.6	0.63	0.42	-1.21	0.48	0.06	9.83	-18.88	0.94
เหมืองแร่และย่อยหิน	59.0	0.63	2.20	0.57	1.14	-1.06	37.17	33.63	-62.54
อุตสาหกรรม	82.9	0.63	2.20	0.57	2.44	0.24	52.23	47.25	19.90
ก่อสร้าง	56.9	0.63	1.79	0.16	1.87	0.08	35.85	9.10	4.55
ไฟฟ้าและประปา	11.1	0.63	2.89	1.26	5.15	2.26	6.99	13.99	25.09
คมนาคมและขนส่ง	54.7	0.63	1.41	-0.22	1.23	-0.18	34.46	-12.03	-9.85
ค้าส่งและค้าปลีก	306.3	0.63	1.58	-0.05	1.95	0.37	192.97	-15.32	113.33
ธนาคาร ประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์	35.5	0.63	3.84	2.21	4.21	0.37	22.37	78.46	13.14
ที่อยู่อาศัย	28.3	0.63	1.49	-0.14	1.73	0.24	17.83	-3.96	6.79
บริหารราชการและป้องกันประเทศ	48.3	0.63	1.82	0.19	1.71	-0.11	30.43	9.18	-5.31
บริการ	117.1	0.63	1.67	0.04	1.27	-0.40	73.77	4.68	-46.84
รวม	2,234.7		1.63		1.67	0.04	1,407.86	-208.02	287.80

ตารางที่ 3.17 การเปรียบเทียบ Shift-Share Analysis ภาคตะวันตกกับจังหวัดสมุทรสงคราม (1975-1985)

จ.สมุทรสงคราม	SIJ	(GDP*/GDP) -1	SI*/SI	(SI*/SI) -(GDP*/GDP)	SIJ*/SIJ	(SIJ*/SIJ) -(SI*/SI)	Share	P-shift	D-shift
การเกษตร	272.0	0.63	1.37	-0.26	0.59	-0.78	171.36	-70.72	-212.16
กลีกรวม	45.8	0.63	1.52	-0.11	0.99	-0.53	28.85	-5.04	-24.27
ปศุสัตว์	15.2	0.63	1.21	-0.42	0.78	-0.43	9.58	-6.38	-6.54
ประมง	200.7	0.63	0.96	-0.67	0.51	-0.45	126.44	-134.47	-90.32
ป่าไม้	10.3	0.63	0.42	-1.21	0.00	-0.42	6.49	-12.46	-4.33
เหมืองแร่และย่อยหิน	7.2	0.63	2.20	0.57	0.96	-1.24	4.54	4.10	-8.93
อุตสาหกรรม	69.1	0.63	2.20	0.57	1.09	-1.11	43.53	39.39	-76.70
ก่อสร้าง	26.1	0.63	1.79	0.16	1.11	-0.68	16.44	4.18	-17.75
ไฟฟ้าและประปา	3.7	0.63	2.89	1.26	6.46	3.57	2.33	4.66	13.21
คมนาคมและขนส่ง	56.6	0.63	1.41	-0.22	1.16	-0.25	36.66	-12.45	-14.15
ค้าส่งและค้าปลีก	175.4	0.63	1.58	-0.05	1.30	-0.28	110.50	-8.77	-49.11
ธนาคาร ประกันภัยและยสังหาริมทรัพย์	24.7	0.63	3.84	2.21	3.52	-0.32	15.56	54.59	-7.90
ที่อยู่อาศัย	16.8	0.63	1.49	-0.14	1.21	-0.28	10.58	-2.35	-4.70
บริหารราชการและป้องกันประเทศ	30.4	0.63	1.82	0.19	1.63	-0.19	19.15	5.78	-5.78
บริการ	79.5	0.63	1.67	0.04	1.40	-0.27	50.09	3.18	-21.47
รวม	761.5		1.63		1.13	-0.50	479.75	21.59	-405.44

ตารางที่ 3.18 แสดงค่า Share ของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันตก

สาขาเศรษฐกิจ	กาญจนบุรี	สุพรรณบุรี	ราชบุรี	เพชรบุรี	สมุทรสงคราม	ประจวบคีรีขันธ์
1. สาขาเกษตรกรรม	897.94	1,133.75	770.30	516.03	171.36	903.80
กลีกรวม	657.59	959.05	589.43	352.36	28.85	720.03
ปศุสัตว์	76.04	103.01	137.01	49.33	9.58	47.25
ประมง	0.82	71.63	0.95	59.28	126.44	126.69
ป่าไม้	163.49	0.06	42.90	55.06	6.49	9.83
2. สาขาอุตสาหกรรม	418.01	155.54	637.88	145.66	66.84	132.24
เหมืองแร่และการย่อยหิน	82.28	9.70	137.91	19.85	4.54	37.17
อุตสาหกรรม	255.97	85.74	396.08	60.54	43.53	52.23
ก่อสร้าง	57.08	54.05	61.24	36.98	16.44	35.85
ไฟฟ้าและประปา	22.68	6.05	42.65	28.29	2.33	6.99
3. สาขาบริการ	802.25	706.73	714.49	485.49	241.54	371.83
คมนาคมและขนส่ง	218.30	132.24	98.22	93.62	35.66	34.46
ค้าส่งและค้าปลีก	401.63	365.21	300.64	220.63	110.50	192.97
ธนาคารประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์	29.74	32.63	71.88	24.51	15.56	22.37
ที่อยู่อาศัย	22.93	38.24	32.70	18.90	10.58	17.83
บริหารราชการและป้องกันประเทศ	67.41	44.60	70.31	64.64	19.15	30.43
บริการ	62.24	93.81	140.74	63.19	50.19	73.77
รวม	1,118.19	1,996.03	2,122.66	1,147.17	479.75	1,407.86

ตารางที่ 3.19 แสดงค่า P-Shift ของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันตก

สาขาเศรษฐกิจ	กาญจนบุรี	สุพรรณบุรี	ราชบุรี	เพชรบุรี	สมุทรสงคราม	ประจวบคีรีขันธ์
1. สาขาเกษตรกรรม	-370.58	-467.90	-317.90	-212.97	-70.72	-373.00
กลีกรวม	-114.82	-167.45	-102.92	-61.52	-5.04	-125.72
ปศุสัตว์	-50.69	-68.67	-91.35	-32.89	-6.38	-31.50
ประมง	-0.87	-76.18	-1.01	-63.05	-134.47	-134.74
ป่าไม้	-314.00	-0.12	-82.40	-105.75	-12.46	-18.88
2. สาขาอุตสาหกรรม	365.89	112.19	583.98	138.70	52.33	103.97
เหมืองแร่และการย่อยหิน	74.44	8.78	124.77	17.96	4.10	33.63
อุตสาหกรรม	231.59	77.58	358.36	54.78	39.39	47.25
ก่อสร้าง	14.50	13.73	15.55	9.39	4.18	9.10
ไฟฟ้าและประปา	45.36	12.10	85.30	56.57	4.66	13.99
3. สาขาบริการ	15.38	50.22	216.87	55.07	39.98	61.01
คมนาคมและขนส่ง	-76.23	-46.18	-34.30	-32.69	-12.45	-12.03
ค้าส่งและค้าปลีก						
ธนาคารประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์	-31.88	-28.99	-23.86	-17.51	-8.77	-15.32
ที่อยู่อาศัย	104.31	114.48	252.16	85.97	54.59	78.46
บริหารราชการและป้องกันประเทศ	-5.10	-8.50	-7.27	-4.20	-2.35	-3.96
บริการ	3.95	5.96	8.94	4.01	3.18	4.68
รวม	10.69	-305.49	482.95	-19.20	21.59	-208.02

ตารางที่ 3.20 แสดงค่า D-Shift ของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันตก

สาขาเศรษฐกิจ	กาญจนบุรี	สุพรรณบุรี	ราชบุรี	เพชรบุรี	สมุทรสงคราม	ประจวบคีรีขันธ์
1. สาขาเกษตรกรรม	228.05	-395.91	85.59	98.29	-212.16	229.54
กลีกรวม	292.26	-502.36	93.56	111.86	-24.27	34.29
ปศุสัตว์	-8.45	6.54	-45.68	28.97	-6.54	2.25
ประมง	2.85	-71.63	4.67	43.29	-90.32	110.61
ป่าไม้	46.71	3.26	-12.94	-36.71	-4.33	0.94
2. สาขาอุตสาหกรรม	212.60	-96.68	-39.80	24.29	-90.17	-13.00
เหมืองแร่และการย่อยหิน	122.76	5.08	-63.48	8.82	-8.93	-62.54
อุตสาหกรรม	65.01	-93.91	62.87	20.18	-76.70	19.90
ก่อสร้าง	26.27	-30.89	-24.30	41.09	-17.75	4.55
ไฟฟ้าและประปา	-1.44	23.04	-14.89	-45.80	13.21	25.09
3. สาขาบริการ	-37.71	74.06	-60.19	51.56	-103.11	71.26
คมนาคมและขนส่ง	-86.63	48.28	26.50	38.64	-14.15	-9.85
ค้าส่งและค้าปลีก	-140.25	17.39	42.95	10.51	-49.11	113.33
ธนาคารประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์	88.74	23.83	-117.52	-1.17	-7.90	13.14
ที่อยู่อาศัย	5.10	-7.28	-2.08	1.80	-4.70	6.79
บริหารราชการและป้องกันประเทศ	32.10	-0.71	-7.81	-10.26	-5.78	-5.31
บริการ	63.23	-7.45	-2.23	12.04	-21.47	-46.84
รวม	402.94	-418.53	-14.40	174.14	-405.44	287.80

โดยสาขาการผลิตย่อยที่ให้ค่า Share สูงสุดคือ สาขาการกลีกรรรม รองลงมาคือจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์และกาญจนบุรีตามลำดับ ในสาขาอุตสาหกรรม จังหวัดที่มีค่า Share สูงที่สุดคือ จังหวัดราชบุรี โดยสาขาการผลิตในหน่วยการอุตสาหกรรมเป็นสาขาที่ให้ค่า Share สูงสุด รองลงมาคือ จังหวัดกาญจนบุรีและสุพรรณบุรีตามลำดับ และในสาขาบริการ จังหวัดที่มีค่า Share สูงที่สุดคือ จังหวัดกาญจนบุรี โดยสาขาการผลิตในหน่วยการค้าส่งและค้าปลีก เป็นสาขาที่ให้ค่า Share สูงสุด รองลงมาคือ จังหวัด ราชบุรีและสุพรรณบุรีตามลำดับ

เมื่อพิจารณาทางด้าน P-Shift พบว่าจังหวัดที่สาขาเศรษฐกิจโดยรวมมี อัตราการเติบโตเร็วที่สุดในภาคตะวันตกคือ จังหวัดราชบุรี คือมีค่า P-Shift สูงถึง 482.95 ซึ่งเป็นค่าที่มีความต่างกันมากกับจังหวัดที่รองลงมาคือ จังหวัดสมุทรสงครามและกาญจนบุรี คือมีค่า P-Shift เพียง 21.59 และ 10.69 ตามลำดับ ส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี มีอัตราการเติบโตช้าที่สุดในภาคตะวันตกคือมีค่า P-Shift เท่ากับ -305.49 รองขึ้นไปคือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และเพชรบุรีเท่ากับ -208.02 และ -19.20 ตามลำดับ เมื่อพิจารณา ในรายละเอียดแต่ละสาขาการผลิตพบว่า ทุกจังหวัดในภาคตะวันตก มีอัตราการเติบโตทาง เศรษฐกิจด้านสาขาเกษตรกรรมถดถอยคือ ทุกจังหวัดมีค่า P-Shift เป็นค่าติดลบ โดย จังหวัดสุพรรณบุรีมีอัตราการเติบโตทางด้านนี้ช้าที่สุดในภาค ทางด้านอุตสาหกรรมจังหวัดที่มี อัตราการเติบโตเร็วที่สุดในภาคคือ จังหวัดราชบุรี มีค่า P-Shift สูงถึง 583.98 รอง ลงมาคือ จังหวัดกาญจนบุรีและเพชรบุรี มีค่า P-Shift เท่ากับ 365.89 และ 138.70 ตามลำดับ และทางด้านสาขาการบริการ จังหวัดที่มีอัตราการเติบโตเร็วที่สุดในภาคคือ จังหวัดราชบุรี เช่นเดียวกันคือมีค่า P-Shift เท่ากับ 216.87 รองลงมาคือ จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์และเพชรบุรี ค่า P-Shift เท่ากับ 61.01 และ 55.07 ตามลำดับ

และเมื่อพิจารณาทางด้าน D-Shift พบว่าจังหวัดที่มีความได้เปรียบทางด้าน ทำเลที่ตั้งในสาขาเศรษฐกิจโดยรวมสูงที่สุดในภาคคือ จังหวัดกาญจนบุรี มีค่า D-Shift เท่า กับ 402.94 รองลงมาคือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และเพชรบุรี คือมีค่า D-Shift เท่ากับ 287.80 และ 174.14 ตามลำดับ ส่วนจังหวัดที่มีความเสียเปรียบทางด้านทำเลที่ตั้งที่สุดใน ภาคคือ จังหวัดสุพรรณบุรี มีค่า D-Shift เท่ากับ -418.53 รองขึ้นไปคือ จังหวัด สมุทรสงครามและราชบุรีมีค่า D-Shift เท่ากับ -405.44 และ -14.40 ตามลำดับ เมื่อ พิจารณาในรายละเอียดแต่ละสาขาการผลิตพบว่า จังหวัดที่มีความได้เปรียบที่สุดทางด้านทำเล ที่ตั้งสาขาเกษตรกรรมคือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดที่มีความเสียเปรียบที่สุดคือ จังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนจังหวัดที่มีความได้เปรียบที่สุดทางด้านทำเลที่ตั้งสาขาอุตสาหกรรมคือ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดที่มีความเสียเปรียบที่สุดคือ จังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดที่มีความได้

ตารางที่ 3.21 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ของภาคตะวันตกปี 2518-2528

(หน่วย : ล้านบาท)

การเปลี่ยนแปลง	ภาคตะวันตก	กาญจนบุรี	สุพรรณบุรี	ราชบุรี	เพชรบุรี	สมุทรสงคราม	ประจวบคีรีขันธ์
สาขาการเกษตร							
พ.ศ. 2518	6,973.3	1,425.3	1,799.6	1,222.7	819.1	1,434.6	272.0
พ.ศ. 2528	9,573.2	2,180.9	2,062.4	1,757.5	1,218.6	2,194.3	159.5
การเปลี่ยนแปลง	2,599.9	755.6	262.8	534.8	399.5	259.7	-122.5
GR (ร้อยละ)	37.28	53.01	14.60	43.74	48.77	52.96	-41.36
GR เฉลี่ยต่อปี	3.73	5.30	1.46	4.37	4.88	5.30	-4.14
สาขาอุตสาหกรรม							
พ.ศ. 2518	2,470.1	663.5	246.9	1,012.5	231.2	209.9	106.1
พ.ศ. 2528	5,381.7	1,662.7	418.3	2,192.5	539.6	433.4	135.2
การเปลี่ยนแปลง	2,911.6	999.2	171.4	1,180.0	308.4	223.5	29.1
GR (ร้อยละ)	117.87	150.60	69.42	116.54	133.39	106.48	27.42
GR เฉลี่ยต่อปี	11.79	15.06	6.94	11.65	13.34	10.65	2.74
สาขาบริการ							
พ.ศ. 2518	5,273.5	1,273.4	1,121.8	1,134.1	770.6	590.2	383.4
พ.ศ. 2528	9,031.7	2,052.3	1,954.1	2,004.7	1,363.8	1,094.8	562.0
การเปลี่ยนแปลง	3,758.2	778.9	832.3	870.6	593.2	504.6	178.6
GR (ร้อยละ)	71.27	61.17	74.19	76.77	76.98	85.50	46.58
GR เฉลี่ยต่อปี	7.13	6.12	7.42	7.68	7.70	8.55	4.66
มูลค่าผลิตภัณฑ์							
พ.ศ. 2518	14,716.9	3,362.2	3,168.3	3,369.3	1,820.9	2,234.7	761.5
พ.ศ. 2528	23,986.6	5,895.9	4,434.8	5,954.7	3,122.0	3,722.5	856.7
การเปลี่ยนแปลง	9,269.7	2,533.7	1,266.5	2,585.4	1,390.1	1,487.8	95.2
GR (ร้อยละ)	62.99	75.36	39.97	76.73	71.45	66.58	12.50
GR เฉลี่ยต่อปี	6.30	7.54	4.00	7.67	7.15	6.66	1.25

ที่มา : กองบัญชาประชาชนดี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เปรียบเทียบทางด้านทำเลที่ตั้งสาขาบริการคือจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดที่มีความเสียเปรียบที่สุดคือจังหวัดสมุทรสงคราม

จากการศึกษาข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคและจังหวัดปี 2518-2528 ที่ผ่านมาแล้วข้างต้นทั้งหมด แสดงให้เห็นถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันตกว่ามีลักษณะเช่นไร พบว่าจังหวัดราชบุรีมีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงสุดในภาคเพราะมีค่ามวลรวมผลิตภัณฑ์ค่า Share และอัตราการเติบโตทางสาขาเศรษฐกิจสูงสุดในภาค โดยเฉพาะสาขาอุตสาหกรรมและสาขาบริการ ซึ่งเป็นสาขาที่สำคัญต่อการพัฒนาเมืองให้เจริญรุดหน้าต่อไปในอนาคตเป็นอย่างดี จังหวัดที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจเป็นอันดับ 2 ในภาคคือ จังหวัดกาญจนบุรีซึ่งมีค่ามวลรวมผลิตภัณฑ์ ค่า Share สูงเป็นอันดับ 2 ของภาค และมีอัตราการเติบโตทางสาขาเศรษฐกิจสูงเป็นอันดับ 3 ของภาค โดยในสาขาอุตสาหกรรมเป็นสาขาที่มีอัตราการเติบโตเด่นที่สุดในจังหวัดและมีความได้เปรียบทางด้านทำเลที่ตั้งหรือมีความได้เปรียบด้านทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตในพื้นที่สูงที่สุดในภาคด้วย จังหวัดที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงเป็นอันดับ 3 ของภาค คือจังหวัดเพชรบุรี ถึงแม้จังหวัดนี้จะมีมูลค่ามวลรวมผลิตภัณฑ์และค่า Share ต่ำกว่าจังหวัดสุพรรณบุรีและประจวบคีรีขันธ์ แต่เมื่อมองในรายละเอียดจะพบว่า ทั้งสุพรรณบุรีและประจวบคีรีขันธ์ต่างก็มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในสาขาเกษตรกรรม ซึ่งเป็นสาขาปฐมภูมิสูงมาก แต่ในด้านอัตราการเติบโตทางสาขานี้ช้ามากกว่าจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดเพชรบุรียังมีค่าอัตราการขยายตัวในสาขาอุตสาหกรรมที่เร็วกว่า 2 จังหวัดนี้ด้วย จังหวัดที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงเป็นอันดับ 4 ของภาคคือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้งนี้เพราะจังหวัดนี้มีอัตราการเติบโตทางสาขาเศรษฐกิจและความได้เปรียบทางด้านทำเลที่ตั้งสูงกว่าจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งจะเป็จังหวัดที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงเป็นอันดับ 5 ของภาคส่วนจังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่มีความล้าหลังที่สุดในภาค เพราะมีค่ามวลรวมผลิตภัณฑ์ค่า Share อัตราการเติบโตทางสาขาอุตสาหกรรมต่ำที่สุดในภาคและมีความเสียเปรียบทางด้านทำเลที่ตั้งรายสาขามากที่สุดในภาคด้วย

ง. การพัฒนาทางการเงินภาคตะวันตก

จากการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทางการเงินของภาคตะวันตกปี 2525 และปี 2530 พบว่าจังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีปริมาณการออมทรัพย์สูงสุดในภาคตะวันตกคือสูงถึง 8,433.1 ล้านบาท ในปี 2530 และมีปริมาณการออมทรัพย์ต่อหัวสูงถึงคนละ 12,057.2 บาทในปี 2530 รองลงมาคือ จังหวัดสุพรรณบุรี แต่มีปริมาณการออมทรัพย์ต่อหัวต่ำที่สุดในภาค คือมีเพียงคนละ 6,506.8 บาท ในปี 2530 สูงเป็นอันดับ 3 ในภาคคือ

ตารางที่ 3.22 เปรียบเทียบการพัฒนาทางด้านการเงิน ภาคตะวันตก

	ราชบุรี			เพชรบุรี			กาญจนบุรี		
	พ.ศ.2525	พ.ศ.2530	% ต่อปี	พ.ศ.2525	พ.ศ.2530	% ต่อปี	พ.ศ.2525	พ.ศ.2530	% ต่อปี
1. จำนวนประชากร (คน)	661,008	699,422		379,383	415,746		587,007	643,804	
2. ปริมาณการออมทรัพย์	4,191.8	8,433.1	20.24	1,812.1	3,787.0	21.80	2,271.5	4,524.7	19.84
2.1 ต่อหัวประชากร (บาท)	6,341.5	12,057.2	18.03	4,776.4	9,108.9	18.14	3,869.6	7,028.1	16.32
3. ปริมาณสินเชื่อ	2,703.5	3,910.3	8.93	815.4	2,413.4	39.20	3,066.1	5,546.9	16.18
3.1 ต่อหัวประชากร (บาท)	4,090.0	5,590.8	7.34	2,149.3	5,805.0	34.02	5,223.3	8,615.8	12.99
4. การใช้ประโยชน์เงินออม	0.65	0.46	-5.85	0.45	0.64	8.44	1.35	1.23	-1.78
5. ยอดเงินสภาพคล่อง (กระแสรายวันและเบิกเกินบัญชี)	1,804.6	2,275.3	5.22	488.4	1,164.9	27.70	2,129.6	3,490.6	12.78
6. สาขานาการพาณิชย์	32	35		13	17		20	26	

ที่มา : ฝ่ายกำกับและตรวจลอบธนาคารพาณิชย์ หน่วยการเงิน ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย

	สุพรรณบุรี			ประจวบคีรีขันธ์			สมุทรสงคราม		
	พ.ศ. 2525	พ.ศ. 2530	% ต่อปี	พ.ศ. 2525	พ.ศ. 2530	% ต่อปี	พ.ศ. 2525	พ.ศ. 2530	% ต่อปี
1. จำนวนประชากร (คน)	734,584	804,051		388,501	410,117		198,451	204,136	
2. ปริมาณการอพยพ	2,644.0	5,231.8	19.57	1,409.0	2,926.1	21.53	1,115.7	2,250.4	20.34
2.1 ต่อหัวประชากร (บาท)	3,599.3	6,506.8	16.16	3,626.8	7,134.8	19.34	5,622.0	11,024.0	19.22
3. ปริมาณสินเชื่อ	1,414.7	2,454.7	14.70	1,174.7	2,318.4	19.47	573.5	977.8	14.10
3.1 ต่อหัวประชากร (บาท)	1,925.9	3,052.9	11.70	3,023.7	5,653.0	17.39	2,890.0	4,790.0	13.15
4. การใช้ประโยชน์เงินออม	0.54	0.47	-2.59	0.93	0.79	-0.96	0.51	0.43	-3.14
5. ยอดเงินสภาพคล่อง (กระแสรายวันและเบิกเกินบัญชี)	956.3	1,416.1	9.62	875.4	1,364.7	11.8	434.2	511.0	3.54
6. สาขาธนาคารพาณิชย์	26	32		19	25		9	9	

จังหวัดกาญจนบุรีและมีปริมาณการออมทรัพย์สินต่อหัวเป็นอันดับ 5 ของภาคคือมีคนละ 7,028.1 บาทในปี 2530 เมื่อพิจารณาถึงอัตราการขยายตัวของปริมาณการออมทรัพย์สินของแต่ละจังหวัดพบว่า จังหวัดที่มีอัตราการขยายตัวสูงสุดในภาคคือ จังหวัดเพชรบุรี รองลงมาคือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และสมุทรสงครามคือ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 21.80, 21.53 และ 20.34 ตามลำดับ และเมื่อคิดเป็นอัตราการออมทรัพย์สิน ต่อหัวประชากรแล้ว พบว่าจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีอัตราการออมทรัพย์สินต่อหัวสูงที่สุดในภาค รองลงมาคือ จังหวัดสมุทรสงครามและเพชรบุรีคือมีอัตราการออมทรัพย์สินต่อหัวร้อยละ 19.34, 19.22 และ 18.14 ตามลำดับ ส่วนจังหวัดสุพรรณบุรีต่ำที่สุดในภาค

ทางด้านปริมาณสินเชื่อหรือปริมาณหนี้สินคงค้างของภาคตะวันตก จากการศึกษพบว่า จังหวัดที่มีปริมาณสินเชื่อหรือปริมาณหนี้สินคงค้างสูงที่สุดในภาคตะวันตกคือ จังหวัดกาญจนบุรีสูงถึง 5,546.9 ล้านบาท และมีปริมาณสินเชื่อต่อหัวสูงที่สุดในภาคด้วยคือ คนละ 8,615.8 บาท ในปี 2530 รองลงมาคือจังหวัดราชบุรี แต่มีปริมาณสินเชื่อต่อหัวเป็นอันดับ 4 ของภาค และจังหวัดที่มีปริมาณสินเชื่อสูงเป็นอันดับ 3 ของภาคคือ จังหวัดสุพรรณบุรี แต่มีปริมาณสินเชื่อต่อหัวต่ำที่สุดในภาคคือ มีเพียงคนละ 3,052.9 บาท ในปี 2530 และเมื่อพิจารณาถึงอัตราการขยายตัวของปริมาณสินเชื่อหรือหนี้สินคงค้างของแต่ละจังหวัดพบว่า จังหวัดที่มีอัตราการขยายตัวของปริมาณสินเชื่อสูงที่สุดในภาคคือ จังหวัดเพชรบุรี รองลงมาคือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และกาญจนบุรี คือมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 39.20, 19.47 และ 16.18 ตามลำดับ และเมื่อคิดเป็นอัตราการให้สินเชื่อหรือยอดหนี้สินคงค้างต่อหัวประชากรพบว่า จังหวัดเพชรบุรีสูงที่สุดในภาค รองลงมาคือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และกาญจนบุรีตามลำดับเช่นเดียวกัน ส่วนจังหวัดที่มีอัตราการขยายตัวของสินเชื่อหรือหนี้สินคงค้างและอัตราการขยายตัวของสินเชื่อยอดหนี้สินคงค้างต่อหัวต่ำที่สุดในภาคคือ จังหวัดราชบุรี

และจากการศึกษาทางด้านการใช้ประโยชน์เงินออม และยอดเงินสภาพคล่องแล้วพบว่า จังหวัดกาญจนบุรีมีการใช้ประโยชน์จากเงินออมสูงที่สุดในภาค คือใช้ถึง 1.23 เท่าของปริมาณเงินออมของจังหวัด ปี 2530 รองลงมาคือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และเพชรบุรีคือ 0.79 เท่า และ 0.64 เท่าตามลำดับ แต่เมื่อศึกษาถึงอัตราการขยายตัวของการใช้ประโยชน์เงินออมาจากปี 2525 ถึงปี 2530 พบว่าจังหวัดเพชรบุรี มีอัตราการใช้ประโยชน์เงินออมก้าวหน้าเพียงจังหวัดเดียวคือ อัตราร้อยละ 8.44 นอกนั้นแต่ละจังหวัดมีอัตราการใช้ประโยชน์เงินออมที่ถดถอยลง คือมีอัตราร้อยละติดลบทุกจังหวัดและจังหวัดที่มีอัตราการใช้ประโยชน์จากเงินออมถดถอยที่สุดในภาคคือ จังหวัดราชบุรี คือมีอัตราการใช้ประโยชน์จากเงินออมเหลือเพียงปีละร้อยละ -5.85 จากข้อมูลนี้และที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด แสดงให้เห็น

ว่ามีบางจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ยังไม่นำทรัพยากรทางด้านเงินทุนมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

จ. การอุตสาหกรรมภาคตะวันตก

จากการศึกษาเปรียบเทียบประเภทและจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมของภาคตะวันตกแยกเป็นรายจังหวัดพบว่า ในอุตสาหกรรมประเภทอาหาร จังหวัดสุพรรณบุรีมีโรงงาน อุตสาหกรรมประเภทนี้สูงที่สุด คือมีถึง 482 โรงงาน รองลงมาคือ จังหวัดเพชรบุรี และราชบุรี คือมี 479 และ 410 โรงงานตามลำดับ เป็นโรงสีข้าวมากที่สุด รองลงมาคือ ผลิตภัณฑ์อาหารจากแป้งและผลิตภัณฑ์พืชหัว ในอุตสาหกรรมประเภทหัตถกรรมสิ่งทอ จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีโรงงานประเภทนี้สูงที่สุดในภาค รองลงมาคือประจวบคีรีขันธ์และเพชรบุรี ตามลำดับ เป็นโรงงานการทอ/การพิมพ์/การแต่งสิ่งทอมากที่สุด รองลงมาคือ การทอ/อัดฝ้ายหรือปั่น/อัดนุ่นและผลิตภัณฑ์จากเส้นใย ในประเภทอุตสาหกรรมการทำไม้ จังหวัดราชบุรี มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทนี้สูงที่สุดในภาค รองลงมาคือ จังหวัดสมุทรสงคราม และกาญจนบุรีตามลำดับ เป็นโรงงานแปรรูปไม้มากที่สุด รองลงมาคือ โรงงานทำส่วนประกอบที่ทำด้วยของไม้ของอาคาร และโรงงานทำเครื่องเรือน/เครื่องตกแต่งภายใน ในอุตสาหกรรมประเภทหัตถกรรมการพิมพ์หรือโรงพิมพ์ จังหวัดที่มีโรงพิมพ์สูงที่สุดในภาคตะวันตกคือจังหวัดราชบุรี รองลงมาคือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และกาญจนบุรีตามลำดับ ในอุตสาหกรรมประเภทหัตถกรรมเคมีจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทนี้สูงที่สุดคือ จังหวัดราชบุรี รองลงมาคือ จังหวัดกาญจนบุรีและสมุทรสงครามตามลำดับ ในอุตสาหกรรมประเภทเครื่องบริภัณฑ์การขนส่ง จังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทนี้สูงที่สุดในภาคคือ จังหวัดกาญจนบุรี รองลงมาคือ จังหวัดราชบุรีและเพชรบุรีตามลำดับ เป็นโรงงานผลิตชิ้นส่วน/ตัดแปลง/ซ่อมรถยนต์และจักรยานยนต์มากที่สุด รองลงมาคือโรงงานผลิตชิ้นส่วน/ต่อ/ซ่อมเรือ ในอุตสาหกรรมประเภทเครื่องจักร/อุปกรณ์ไฟฟ้า จังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทนี้สูงที่สุดในภาคคือ จังหวัดสุพรรณบุรี รองลงมาคือจังหวัดราชบุรีและกาญจนบุรีตามลำดับ มีโรงงานประเภทประกอบ/ซ่อมเครื่องจักรและเครื่องใช้ไฟฟ้ามากที่สุด รองลงมาคือ โรงงานผลิตอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า ในอุตสาหกรรมประเภทผลิตภัณฑ์จากโลหะจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทนี้สูงที่สุดในภาคคือ จังหวัดราชบุรี รองลงมาคือจังหวัดกาญจนบุรีและเพชรบุรี ตามลำดับ เป็นโรงงานประเภทอุปกรณ์ก่อสร้างมากที่สุด รองลงมาคือ โรงงานทำภาชนะ/เครื่องใช้จากโลหะ ในอุตสาหกรรมประเภทผลิตภัณฑ์จากอโลหะ จังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทนี้สูงที่สุดในภาคคือ จังหวัดราชบุรี รองลงมาคือ จังหวัดกาญจนบุรีและสุพรรณบุรีตามลำดับ เป็นโรงงานประเภทไม้ บด ย่อยหินมากที่สุด รองลงมาคือ

ตารางที่ 3.23 ประเภทและจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมภาคตะวันตก ปี 2527

จังหวัด	กาญจนบุรี	ประจวบคีรีขันธ์	เพชรบุรี	ราชบุรี	สมุทรสงคราม	สุพรรณบุรี
<u>ประเภท</u>						
1. อาหาร						
อบพืช/อบเมล็ด	1	-	-	-	-	-
กระเพาะเปลือกเมล็ดพืช	-	1	-	-	-	-
การเก็บรักษาพืชหรือเมล็ดพืช	-	-	-	-	-	-
ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์	2	-	-	-	-	2
ผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ	1	5	5	-	2	-
ผลิตภัณฑ์นม	-	-	-	2	-	-
ทำไอศกรีม	2	-	-	1	2	2
ผลิตภัณฑ์จากผักหรือผลไม้	-	4	13	3	-	-
น้ำตาลทรายแดง/น้ำเชื่อม	9	1	-	-	-	1
น้ำตาลทรายดิบ/ขาว/ขาวบริสุทธิ์	11	3	-	5	1	1
โรงสีข้าว	220	65	416	292	13	373
การทำแปงอาหาร	6	-	2	3	2	1
ผลิตภัณฑ์อาหารจากแป้ง	10	3	16	31	2	11
อัด/ปั้น กากพืชหรือสัตว์ที่สกัดน้ำมันแล้ว	-	-	-	-	-	-
ทำเนยเทียมหรือน้ำมันสำหรับปรุงอาหาร	-	-	-	-	-	-
จากพืชหรือสัตว์						
บ่น/บด เมล็ดหรือหัวพืช	1	1	-	3	-	-
ผลิตภัณฑ์พืชหัว	59	10	9	36	-	73
การผสมแป้งหรือผสมเมล็ดพืช	-	-	-	-	-	-
ทำไบซาแห้ง/ผง	-	-	-	-	-	-
คั่ว/บด/บ่น กาแฟ	1	-	-	-	-	-
ทำโกโก้ผง/ขนมจากโกโก้	-	-	-	-	-	-
ทำช็อกโกแลต	-	-	-	-	-	-
อบ/คั่ว เมล็ดผลไม้ (นัท)	-	-	-	-	-	-
ทำหมากฝรั่ง	-	-	-	-	-	-
ทำลูกกวาด	-	-	-	-	1	-

ตารางที่ 3.23 (ต่อ)

จังหวัด	กาญจนบุรี	ประจวบคีรีขันธ์	เพชรบุรี	ราชบุรี	สมุทรสงคราม	สุพรรณบุรี
เครื่องปรุง/ประกอบอาหาร	-	-	5	16	22	-
น้ำแข็ง	7	14	8	11	6	16
วัตถุดิบ อาหารสัตว์ผสม/สำเร็จรูป	20	5	5	7	3	2
2. เครื่องดื่ม						
กลั่นสุรา	2	-	1	1	-	1
น้ำดื่ม	3	-	-	1	-	2
น้ำอัดลม	-	-	-	-	-	-
น้ำแร่	-	-	-	-	-	-
3. ยาสูบ						
บ่มใบยาสูบ/ใบชา	-	-	-	-	-	-
อัดใบยาสูบ	-	-	-	-	-	-
ผลิตภัณฑ์จากใบยาสูบ	1	-	-	-	-	-
4. หัตถกรรมสิ่งทอ						
ทียบ/อัดฝ้ายหรือ ปั่น/อัดนุ่น	-	3	5	8	-	-
การทอ/การพิมพ์/การแต่งสิ่งทอ	1	-	3	29	-	1
การทำถุงหรือกระสอบ	-	-	-	-	-	-
ผลิตภัณฑ์จากผ้าใบ	-	-	-	-	-	-
เลื้อหรือนรมที่ทำด้วยวิธีทอ/สาน	-	-	-	-	-	-
ผลิตเชือก ตาข่าย แห หรืออวน	-	1	-	-	-	-
การทำนวมน้ำมัน	-	-	-	-	-	-
การทำผ้า น้ำมัน/หนังเทียม	-	-	-	-	-	-
ผลิตเส้นใย	-	3	-	-	2	-
ผลิตภัณฑ์จากเส้นใย	-	4	-	1	1	-
5. สิ่งทอสำเร็จรูป						
ตัด/เย็บเครื่องนุ่งห่ม	-	-	-	-	-	-
การทำหมวก	-	-	-	-	-	-
6. การทำไม้						
แปรรูปไม้	39	11	16	56	16	61

ตารางที่ 3.23 (ต่อ)

จังหวัด	กาญจนบุรี	ประจวบคีรีขันธ์	เพชรบุรี	ราชบุรี	สมุทรสงคราม	สุพรรณบุรี
ส่วนประกอบที่ทำด้วยไม้ของอาคาร	11	8	16	19	8	11
การทำเครื่องเรือน/เครื่องตกแต่งภายใน	13	-	5	4	1	5
การแกะสลัก	-	-	-	-	-	-
ผลิตภัณฑ์จากไม้ก๊อก	-	-	-	-	-	-
การทำกระดาษ/ผลิตภัณฑ์จากกระดาษ	1	-	-	1	-	-
ผลิตภัณฑ์จากขนบรจุ/เครื่องใช้จากไม้	2	-	-	2	-	-
ไม้ฟางและหวาย						
การทำเยื่อจากไม้ เศษผ้าหรือเส้นใย	-	-	-	-	-	-
การทำด้ามเครื่องมือจากไม้	-	-	-	1	-	-
การทำรองเท้า/หุ้มรองเท้าจากไม้	-	-	-	-	-	-
การทำไม้อัด	-	-	-	-	-	-
การทำผอ่ยไม้	1	-	-	2	10	-
การถนอมเนื้อไม้	-	-	-	-	-	-
7. <u>หัตถกรรมการนิรมั</u>						
<u>โรงนิรมั</u>	4	6	-	11	-	3
8. <u>การกลั่นน้ำมันปิโตรเลียมและถ่านหิน</u>						
<u>น้ำมันปิโตรเลียม</u>	-	-	-	-	-	-
<u>ถ่านหิน</u>	-	-	-	-	-	-
9. <u>หัตถกรรมหนังสัตว์</u>	-	-	-	-	-	-
10. <u>หัตถกรรมเคมี</u>						
<u>สกัดน้ำมันพืช/สัตว์</u>	1	-	-	3	2	-
<u>การทำพลาสติก</u>	1	-	-	1	1	-
<u>เคมีภัณฑ์</u>	-	-	-	-	-	-
<u>ยาปราบศัตรูพืช/สัตว์ บัญ</u>	4	-	-	1	-	-
<u>สี/แลคเกอร์/น้ำมันชักเงา</u>	-	-	-	1	-	-
<u>ยาวิเศษโรค</u>	-	1	2	-	2	1
<u>ผลิตภัณฑ์เคมี</u>	1	-	-	3	-	-

ตารางที่ 3.23 (ต่อ)

จังหวัด	กาญจนบุรี	ประจวบคีรีขันธ์	เพชรบุรี	ราชบุรี	สมุทรสงคราม	ลุมพินีบุรี
11. เครื่องบริภัณฑ์การขนส่ง						
ผลิตชิ้นส่วน/ต่อ/ซ่อม เรือ	1	1	5	1	10	3
ผลิตชิ้นส่วน/ตัดแปลง/ซ่อมรถไถ	-	-	-	-	-	-
ผลิตชิ้นส่วน/ตัดแปลง/ซ่อมรถยนต์ และจักรยานยนต์	165	2	51	136	3	21
ผลิตชิ้นส่วน/ต่อ/ซ่อม อากาศยาน	-	-	-	-	-	-
ผลิตล้อเลื่อน	-	-	-	-	-	-
12. เครื่องจักร/อุปกรณ์ไฟฟ้า						
ประกอบ/ซ่อม เครื่องจักรและเครื่องไฟฟ้า	93	8	33	126	40	138
ผลิตอุปกรณ์เครื่องไฟฟ้า	15	1	2	5	-	3
ผลิตอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ทางการแพทย์	-	-	-	-	-	-
13. ผลิตภัณฑ์จากโลหะ						
ดูลง/หล่อ/หลอมโลหะ	1	1	-	5	1	-
เครื่องเรือน	-	-	1	-	1	-
อุปกรณ์ก่อสร้าง	13	3	9	16	-	11
ภาชนะ/เครื่องใช้	3	1	2	13	-	-
ผลิตภัณฑ์จากโลหะอื่น ๆ	2	-	-	3	-	-
14. ผลิตภัณฑ์จากอโลหะ						
ผลิตคอนกรีต	12	-	11	16	-	11
ปูนซีเมนต์	2	-	3	41	1	-
อิฐ	9	-	3	11	-	9
เครื่องเคลือบดินเผา	-	-	-	59	-	-
ไม้ บด ย่อยหิน	51	3	2	143	2	4
เครื่องประดับ	-	-	-	-	1	-
ผลิตภัณฑ์แก้ว	-	1	-	-	13	-
ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากอโลหะ	-	1	-	-	-	-
15. การทำยาง						
ซ่อม/หล่อยาง	4	1	3	9	-	4

ตารางที่ 3.23 (ต่อ)

จังหวัด	กาญจนบุรี	ประจวบคีรีขันธ์	เพชรบุรี	ราชบุรี	สมุทรสงคราม	สุพรรณบุรี
การหัน/ผสม/รีดยาง	-	-	-	-	-	-
16. <u>หัตถกรรมเบ็ดเตล็ด</u>						
ยางเรซิน	-	-	-	-	-	-
ทำ/ซ่อม รองเท้าหรือเครื่องหนัง	-	-	-	-	-	-
เครื่องดนตรี	-	-	-	-	-	-
เครื่องกีฬา	-	-	-	-	-	-
เครื่องเขียน	-	-	-	-	-	-
บรรจุภัณฑ์หัตถ์	-	-	1	1	-	-
เครื่องประดับ	-	-	-	-	-	-
ห้องเย็บ	-	5	2	-	2	1
เครื่องนุ่งห่ม	-	-	-	-	-	-
ซ่อมผลิตภัณฑ์หัตถ์ที่ได้รับการซ่อม	1	-	-	1	-	-
บรรจุสินค้าในภาชนะ	-	-	-	-	-	-
เครื่องเล่น	-	-	-	-	-	-
ผลิต/จำหน่ายพลังงานไฟฟ้า	-	-	-	-	-	1
รวม	806	182	655	1,141	171	773

ที่มา : กองควบคุมโรงงาน กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

โรงงานผลิตเครื่องเคลือบดินเผาและปูนซีเมนต์

เมื่อรวมจำนวนโรงงานทุกประเภทของแต่ละจังหวัดแล้วจะพบว่า จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมสูงที่สุดในภาค คือมี 1,141 โรงงาน รองลงมาคือ จังหวัดกาญจนบุรีและเพชรบุรีตามลำดับคือมี 806, 773 และ 655 โรงงาน ส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และสมุทรสงคราม มีจำนวนโรงงานเพียง 182 และ 171 โรงงานตามลำดับ ประเภทโรงงานอุตสาหกรรมที่มีความเด่นในภาคตะวันตก ได้แก่ประเภทอุตสาหกรรมอาหาร ประเภทอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากโลหะ ประเภทอุตสาหกรรมผลิตเครื่องปริภัณฑ์การขนส่งและประเภทอุตสาหกรรมเครื่องจักร/อุปกรณ์ไฟฟ้าตามลำดับ

ตารางที่ 3.24 แสดงจำนวนโรงงาน เงินทุนและจำนวนคนงานของโรงงานอุตสาหกรรมภาคตะวันตก ปี 2529

จังหวัด	จำนวนโรงงาน	เงินทุน	คนงาน	เงินทุน/โรงงาน	คนงาน/โรงงาน
	(โรง)	(ล้านบาท)	(คน)	(1 โรง/ล้านบาท)	(1 โรง/คน)
กาญจนบุรี	882	8,211.12	12,648	9.31	14.34
สุพรรณบุรี	777	936.32	5,189	1.21	6.68
ราชบุรี	1,030	11,488.03	14,080	11.15	13.67
เพชรบุรี	449	2,291.35	5,057	4.59	10.13
ประจวบคีรีขันธ์	293	1,886.77	10,830	6.44	36.96
สมุทรสงคราม	75	118.93	606	1.59	8.08

ที่มา : ข้อมูลการตลาด ปี พ.ศ. 2529

จากตารางแสดงให้เห็นว่า จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีจำนวนโรงงาน เงินทุนและคนงานสูงที่สุดในภาคตะวันตก รองลงมาคือจังหวัดกาญจนบุรีซึ่งมีจำนวนโรงงาน เงินทุนและคนงานสูงเป็นอันดับ 2 ของภาค อันดับ 3 คือจังหวัดเพชรบุรีถึงแม้จะมีจำนวน

ตารางที่ 3.25 เปรียบเทียบจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม คนงาน และเงินทุนของจังหวัดในภาคตะวันตก ปี 2529

จังหวัด	ค่าเฉลี่ย		จำนวนโรงงาน		จำนวนคนงาน		เงินทุน (ล้านบาท)		
	จำนวนโรงงาน : คนงาน : เงินทุน								
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	
1. กาญจนบุรี	1	14	9.31	882	24.80	12,648	26.13	8,211.12	32.93
2. สุพรรณบุรี	1	7	1.21	777	21.85	5,189	10.72	936.32	3.76
3. ราชบุรี	1	14	11.15	1,030	28.97	14,080	29.08	11,488.03	46.08
4. เพชรบุรี	1	10	4.59	499	14.03	5,057	10.45	2,291.35	9.19
5. ประจวบคีรีขันธ์	1	37	6.44	293	8.24	10,830	22.37	1,886.77	7.57
6. สมุทรสงคราม	1	8	1.59	75	2.11	606	1.25	118.93	0.48
รวมภาคตะวันตก	1	14	7.01	3,556	100.00	48,410	100.00	24,932.52	100.00

ที่มา : ข้อมูลการตลาด ประจำปี 2529 กระทรวงพาณิชย์

โรงงานเป็นอันดับที่ 4 ของภาค แต่ก็มีจำนวนเงินทุนที่สูงเป็นอันดับ 3 ของภาคซึ่งสูงกว่า จังหวัดสุพรรณบุรีที่มีจำนวนเงินทุนที่ต่ำกว่าจังหวัดเพชรบุรีมากและก็มีจำนวนคนงานใกล้เคียงกัน และเมื่อพิจารณาทางด้านสัดส่วนของเงินทุนต่อโรงงานแล้วจะพบว่า จังหวัดราชบุรีมีจำนวนเงินทุนเฉลี่ยต่อโรงงานสูงที่สุดในภาค (11.15 ล้านบาท/โรงงาน) รองลงมาคือจังหวัดกาญจนบุรี (9.31 ล้านบาท/โรงงาน) และประจวบคีรีขันธ์ (6.44 ล้านบาท/โรงงาน) ตามลำดับ และทางด้านสัดส่วนจำนวนคนงานต่อโรงงานพบว่า จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นจังหวัดที่มีจำนวนคนงานเฉลี่ยต่อโรงงานสูงที่สุดในภาค (36.96 คน/โรงงาน) รองลงมาคือจังหวัดกาญจนบุรี (14.34 คน/โรงงาน) และราชบุรี (13.67 คน/โรงงาน) ตามลำดับ จากข้อมูลนี้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของขนาดโรงงานอุตสาหกรรมเฉลี่ยของแต่ละจังหวัดได้ว่า จังหวัดราชบุรีและกาญจนบุรี เป็นจังหวัดที่มีเงินทุนในโรงงานอุตสาหกรรมสูงแต่มีขนาดของโรงงานเล็กกว่าโรงงานในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมีเงินลงทุนในโรงงานอุตสาหกรรมต่ำกว่า

ฉ. ธุรกิจการค้าภาคตะวันตก

จากการศึกษาข้อมูลทางการจดทะเบียนของผู้ประกอบการค้าของแต่ละจังหวัดในภาคตะวันตก ปี 2529 พบว่าจังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีการจดทะเบียนร้านค้าเอกชนสูงที่สุดในภาคคือ 7,577 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 29.24 รองลงมาคือ จังหวัดกาญจนบุรีและประจวบคีรีขันธ์เท่ากับ 4,308 ราย (ร้อยละ 16.62) และ 4,113 ราย (ร้อยละ 15.87) ตามลำดับ ทางด้านนิติบุคคลรวมจังหวัดราชบุรี เป็นจังหวัดที่มีการจดทะเบียนนิติบุคคลรวมสูงที่สุดในภาคคือ 585 ราย รองลงมาคือ จังหวัดกาญจนบุรีและสุพรรณบุรีเท่ากับ 513 ราย และ 364 ราย ตามลำดับ ทางด้านห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล จังหวัดที่มีการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลสูงที่สุดในภาค คือจังหวัดราชบุรีมีถึง 60 ราย รองลงมาคือ จังหวัดสุพรรณบุรีและเพชรบุรี คือ 33 รายและ 6 ราย ตามลำดับ ทางด้านห้างหุ้นส่วนจำกัด จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัดสูงที่สุดในภาคคือมี 411 ราย รองลงมาคือ จังหวัดกาญจนบุรีและสุพรรณบุรี 361 รายและ 278 รายตามลำดับ สุดท้ายทางด้านการจดทะเบียนบริษัทจำกัด จังหวัดที่มีการจดทะเบียนบริษัทจำกัดสูงที่สุดในภาค คือ จังหวัดกาญจนบุรีคือมี 147 ราย รองลงมาคือจังหวัดราชบุรีและสุพรรณบุรีมี 114 ราย และ 53 รายตามลำดับ เมื่อมองภาพรวมทางด้านธุรกิจการค้าของภาคตะวันตกพบว่าจังหวัดราชบุรีเด่นที่สุดในภาค รองลงมาคือ จังหวัดกาญจนบุรีและสุพรรณบุรีตามลำดับ จังหวัดที่มีการจดทะเบียนการค้าน้อยที่สุดในภาคตะวันตกคือ จังหวัดสมุทรสงคราม

ตารางที่ 3 26 เปรียบเทียบการจดทะเบียนของผู้ประกอบการค้าประจำปี 2529 ภาคตะวันตก

จังหวัด	ร้านค้าเอกชนที่จดทะเบียนพาณิชย์ (ราย)	นิติบุคคลรวม (ราย)	ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล (ราย)	ห้างหุ้นส่วนจำกัด (ราย)	บริษัทจำกัด (ราย)
1. กาญจนบุรี	4,308 (16.62)	513 (24.55)	5	361	147
2. สุพรรณบุรี	2,615 (10.09)	364 (17.42)	33	278	53
3. ราชบุรี	7,577 (29.24)	585 (27.99)	60	411	114
4. เพชรบุรี	4,102 (15.83)	317 (15.17)	6	262	49
5. ประจวบคีรีขันธ์	4,113 (15.87)	204 (9.76)	4	156	44
6. สมุทรสงคราม	3,199 (12.34)	107 (5.12)	2	91	14
รวมภาคตะวันตก	25,914 (100.00)	2,090 (100.00)	110	1,559	421

ที่มา : ข้อมูลการตลาด ประจำปี 2529 กระทรวงพาณิชย์

ช. ปริมาณการขนส่งสินค้าทางรถยนต์ภาคตะวันตก

จากข้อมูลการเปรียบเทียบปริมาณสินค้า จากภาคตะวันตกเข้าสู่กรุงเทพมหานครและจากกรุงเทพมหานครออกสู่ภาคตะวันตก ปี 2525 และ 2529 พบว่าจังหวัดที่มีการส่งสินค้าออกสู่กรุงเทพมหานครในปี 2525 สูงที่สุดคือ จังหวัดราชบุรี รองลงมาคือ จังหวัดกาญจนบุรีและสุพรรณบุรีตามลำดับ และจังหวัดที่มีการส่งสินค้าออกสู่กรุงเทพมหานคร สูงสุดในปี 2529 คือจังหวัดกาญจนบุรี รองลงมาคือ จังหวัดราชบุรีและเพชรบุรีตามลำดับ ส่วนจังหวัดที่มีการนำเข้าสินค้าจากกรุงเทพมหานครสูงที่สุดในปี 2525 คือ จังหวัดราชบุรี รองลงมาคือ เพชรบุรีและสุพรรณบุรีตามลำดับ และจังหวัดที่มีการนำเข้าสินค้าจากกรุงเทพมหานครสูงที่สุดในปี 2529 คือ จังหวัดราชบุรี รองลงมาคือ เพชรบุรีและกาญจนบุรีตามลำดับ เมื่อดูการเปลี่ยนแปลงเปรียบเทียบจากปี 2525 และ 2529 พบว่าจังหวัดที่มีการเปลี่ยนแปลงปริมาณการส่งสินค้าออกสู่กรุงเทพมหานครสูงที่สุดในภาคคือ จังหวัดกาญจนบุรี รองลงมาคือ จังหวัดสมุทรสงครามและประจวบคีรีขันธ์ ตามลำดับ และเมื่อดูอัตราการขยายตัวของปริมาณการส่งสินค้าออกสู่กรุงเทพมหานครเป็นร้อยละต่อปีพบว่า จังหวัดกาญจนบุรีมีอัตราการขยายตัวของปริมาณการส่งสินค้าออกสู่กรุงเทพมหานครสูงที่สุดในภาค รองลงมาคือ จังหวัดสมุทรสาครและประจวบคีรีขันธ์ ส่วนจังหวัดสุพรรณบุรีและราชบุรี เป็นจังหวัดที่มีอัตราการขยายตัวของปริมาณการส่งสินค้าออกสู่กรุงเทพมหานครถดถอยลง โดยจังหวัดสุพรรณบุรีมีอัตราการขยายตัวที่ต่ำที่สุดในภาค และทางด้านอัตราการขยายตัวของการนำเข้าปริมาณสินค้าจากกรุงเทพมหานครเป็นร้อยละต่อปี พบว่าสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่มีอัตราการขยายตัวของ การนำเข้าปริมาณสินค้าจากกรุงเทพมหานครสูงที่สุดในภาค รองลงมาคือจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และราชบุรี ตามลำดับ ส่วนจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดเดียวในภาคที่มีอัตราการขยายตัวของ การนำเข้าปริมาณสินค้าจากกรุงเทพมหานครถดถอยลง แต่เมื่อดูในแง่ภาวะการสมดุลย์ของการส่งออกและนำเข้าแล้ว พบว่ามีเพียงจังหวัดกาญจนบุรีเพียงจังหวัดเดียวที่ได้ดุลย์อัตราการ ส่งออกร้อยละต่อปีสูงกว่าอัตราการนำเข้า นอกนั้นทุกจังหวัดล้วนขาดดุลย์อัตราการส่งออกร้อย ละต่อปีต่ำกว่าอัตราการนำเข้าทั้งสิ้นและจังหวัดที่มีอัตราการขาดดุลย์สูงที่สุดในภาคคือ จังหวัด ราชบุรี

เมื่อพิจารณาแยกเป็นประเภทสินค้าต่าง ๆ จะพบว่าในปี 2525 ภาคตะวันตกมี ปริมาณของสินค้าที่ส่งออกสู่กรุงเทพมหานครที่สำคัญคือ สินค้าประเภทหิน ดิน ททราย มี ปริมาณการส่งออกสู่กรุงเทพมหานครสูงที่สุดในภาค รองลงมาคือ น้ำตาล ข้าว ผักและผลไม้และมันสำปะหลัง ตามลำดับ และในปี 2529 สินค้าประเภทหิน ดิน ททราย ก็มีปริมาณ การส่งออกสู่กรุงเทพมหานครสูงที่สุดในภาคเช่นเดิม รองลงมาคือ น้ำตาล ผักและผลไม้

ตารางที่ 3.27 แสดงการเปรียบเทียบปริมาณสินค้าจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันออกกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภทสินค้า ปี 2525

ประเภทสินค้า	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ				ภาคตะวันออก				กรุงเทพมหานคร			
	เข้า		ออก		เข้า		ออก		เข้า		ออก	
	ปริมาณ (ตัน)	(1) %	ปริมาณ (ตัน)	(1) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %
ข้าว	300,365.0	4.5	45,266.0	5.0	10,634.0	3.5	10,153.0	22.4	260,442.0	86.7	7,644.0	16.9
หิน ดิน ทราย	4,849,403.0	72.7	3,302.0	0.4	566,436.0	11.7	663.0	20.1	8,255.0	0.2	130.0	3.9
ซีเมนต์และผลิตภัณฑ์	52,845.0	0.8	53,469.0	5.9	3,705.0	7.0	4,056.0	7.6	286.0	0.5	4,290.0	8.0
โลหะก่อสร้าง	15,535.0	0.2	33,644.0	3.7	1,638.0	10.5	6,162.0	18.3	403.0	2.6	3,367.0	10.0
วัสดุก่อสร้างอื่น ๆ	13,962.0	0.2	8,905.0	1.0	403.0	2.9	611.0	6.9	494.0	3.5	1,001.0	11.2
ไม้	85,072.0	1.3	8,008.0	0.9	26,312.0	30.9	1,261.0	15.8	4,537.0	5.3	949.0	11.9
เชื้อเพลิง ไม้	38,363.0	0.6	8,242.0	0.9	3,094.0	8.1	936.0	11.3	689.0	1.8	286.0	3.5
น้ำมันเชื้อเพลิง	7,826.0	0.1	294,099.0	32.7	1,300.0	16.6	50,011.0	17.0	403.0	5.1	62,075.0	21.1
แร่	16,809.0	0.3	780.0	0.1	1,352.0	0.0	8.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ผักและผลไม้	289,367.0	4.3	12,506.0	1.4	6,669.0	2.3	1,170.0	9.4	4,095.0	1.4	1,521.0	12.2
มันสำปะหลัง	183,404.0	2.7	1,261.0	0.1	26,572.0	14.5	260.0	20.6	69,368.0	37.8	325.0	25.8
ข้าวโพด	25,025.0	0.4	481.0	0.1	3,523.0	14.1	0.0	0.0	9,867.0	39.4	0.0	0.0
น้ำตาล	370,513.0	5.6	4,420.0	0.5	218,309.0	58.9	546.0	12.3	14,651.0	4.0	611.0	13.8
ถั่ว	2,795.0	0.0	728.0	0.1	416.0	14.9	130.0	17.9	351.0	12.6	221.0	30.4
ปอ	1,534.0	0.0	2,171.0	0.2	364.0	23.7	585.0	26.9	0.0	0.0	468.0	21.6
เครื่องดื่ม	5,096.0	0.1	20,553.0	2.3	663.0	13.0	1,742.0	8.5	130.0	2.6	4,095.0	19.9
ของชำ	131,326.0	2.0	8,840.0	1.0	7,267.0	5.5	1,092.0	12.4	3,237.0	2.5	1,001.0	11.3
สัตว์บก	8,762.0	0.1	1,313.0	0.1	598.0	6.8	52.0	4.0	2,405.0	27.4	156.0	11.9
สัตว์น้ำ	67,067.0	1.0	1,872.0	0.2	611.0	0.9	0.0	0.0	1,092.0	1.6	156.0	8.3
ปุ๋ยและอาหารสัตว์	53,339.0	0.8	107,354.0	11.9	9,620.0	18.0	14,807.0	13.8	13,195.0	24.7	28,054.0	26.1
เครื่องใช้สอย	57,252.0	0.9	38,233.0	4.3	7,423.0	13.0	2,912.0	7.6	1,001.0	1.7	1,885.0	4.9
เบ็ดเตล็ด	68,978.0	1.0	226,148.0	25.1	9,932.0	14.4	19,604.0	8.7	6,669.0	9.7	39,858.0	17.6
สินค้าอื่น ๆ	28,418.0	0.4	18,720.0	2.1	2,743.0	9.7	3,003.0	16.0	2,379.0	8.4	3,354.0	17.9
รวมทั้งสิ้น	6,673,056.0	100.0	900,315.0	100.0	909,584.0	13.6	119,756.0	13.3	403,949.0	6.1	161,447.0	17.9

ที่มา : กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม

หมายเหตุ % (1) คิดเป็น % ของปริมาณสินค้าทุกชนิดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

% (2) คิดเป็น % ของปริมาณสินค้าแยกแต่ละประเภทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ราชบุรี				เพชรบุรี				สมุทรสงคราม				ประจวบคีรีขันธ์			
เที่ยวเข้า		เที่ยวออก		เที่ยวเข้า		เที่ยวออก		เที่ยวเข้า		เที่ยวออก		เที่ยวเข้า		เที่ยวออก	
ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %
19,123.0	6.4	10,699.0	23.6	8,710.0	2.9	10,374.0	22.9	455.0	0.2	2,886.0	6.4	1,001.0	0.3	3,510.0	7.8
4,254,887.0	87.7	1,651.0	50.0	13,390.0	0.3	702.0	21.3	5,265.0	0.1	130.0	3.9	1,170.0	0.0	26.0	0.8
42,601.0	80.6	9,763.0	18.3	4,056.0	7.7	26,403.0	49.4	1,209.0	2.3	2,483.0	4.6	988.0	1.9	6,474.0	12.1
5,759.0	37.1	10,049.0	29.9	4,706.0	30.3	9,009.0	26.8	1,781.0	11.5	1,716.0	5.1	1,248.0	8.0	3,341.0	9.9
11,973.0	85.8	2,704.0	30.4	234.0	1.7	3,081.0	34.6	130.0	0.9	884.0	9.9	728.0	5.2	624.0	7.0
14,612.0	17.2	2,561.0	31.9	26,702.0	31.4	1,755.0	21.9	4,719.0	5.6	325.0	4.1	8,190.0	9.6	1,157.0	14.4
3,614.0	9.4	2,236.0	27.1	23,153.0	60.3	507.0	6.2	962.0	2.5	3,965.0	48.1	6,851.0	17.9	312.0	3.8
3,354.0	42.9	61,971.0	21.1	1,872.0	23.9	55,666.0	18.9	468.0	6.0	22,672.0	7.7	429.0	5.5	41,704.0	14.2
858.0	5.1	312.0	40.0	14,599.0	86.9	468.0	60.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
79,027.0	27.3	2,613.0	20.9	77,129.0	26.7	5,200.0	41.6	10,608.0	3.7	650.0	5.2	111,839.0	38.6	1,352.0	10.8
52,130.0	28.4	260.0	20.6	23,660.0	12.9	286.0	22.7	832.0	0.5	0.0	0.0	10,842.0	5.9	130.0	10.3
3,718.0	14.9	0.0	0.0	6,162.0	24.6	0.0	0.0	130.0	0.5	78.0	16.2	1,625.0	6.5	403.0	83.8
103,389.0	27.9	1,378.0	31.2	18,967.0	5.1	1,417.0	32.1	8,333.0	2.2	468.0	10.6	6,864.0	1.9	0.0	0.0
832.0	29.8	377.0	51.8	780.0	27.9	0.0	0.0	130.0	4.7	0.0	0.0	286.0	10.2	0.0	0.0
832.0	54.2	585.0	26.9	182.0	11.9	403.0	18.6	156.0	10.2	0.0	0.0	0.0	0.0	130.0	6.0
3,315.0	65.1	7,930.0	38.6	754.0	14.8	3,003.0	14.6	0.0	0.0	1,781.0	8.7	234.0	4.6	2,002.0	9.7
12,090.0	9.2	3,289.0	37.2	9,776.0	7.4	2,041.0	23.1	40,066.0	30.5	585.0	6.6	58,890.0	44.8	832.0	9.4
3,185.0	36.4	481.0	36.6	1,872.0	21.4	338.0	25.7	442.0	5.0	234.0	17.8	260.0	3.0	52.0	4.0
2,262.0	3.4	130.0	6.9	13,156.0	19.6	572.0	30.6	23,790.0	35.5	676.0	36.1	26,156.0	40.0	338.0	18.1
9,451.0	17.7	33,683.0	31.4	7,865.0	14.8	19,695.0	18.4	6,812.0	12.8	3,471.0	3.2	6,396.0	12.0	7,644.0	7.1
43,316.0	75.7	24,986.0	65.4	2,561.0	4.5	4,563.0	11.9	1,300.0	2.3	12,870.0	3.4	1,651.0	2.9	2,600.0	6.8
23,192.0	33.6	55,263.0	24.4	16,289.0	23.6	64,818.0	28.7	5,811.0	8.4	19,864.0	8.8	7,085.0	10.3	26,741.0	11.8
7,202.0	25.3	6,565.0	35.1	7,384.0	26.0	3,302.0	17.6	1,872.0	6.6	1,287.0	6.9	6,838.0	24.1	1,209.0	6.5
4,700,722.0	70.4	239,486.0	26.6	283,959.0	4.3	213,603.0	23.7	115,271.0	1.7	65,442.0	7.3	259,571.0	3.9	100,581.0	11.2

ตารางที่ 3.28 แสดงการเปรียบเทียบปริมาณสินค้าจากภาคตะวันตกแยกเที่ยวเข้าและเที่ยวออกกรุงเทพมหานคร จำนวนตามประเภทสินค้า ปี 2529

ประเภทสินค้า	ภาคตะวันตก				กาญจนบุรี				สุพรรณบุรี			
	เที่ยวเข้า		เที่ยวออก		เที่ยวเข้า		เที่ยวออก		เที่ยวเข้า		เที่ยวออก	
	ปริมาณ (ตัน)	(1) %	ปริมาณ (ตัน)	(1) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %
ข้าว	70,746.0	0.6	21,840.0	1.9	4,264.0	6.0	2,730.0	12.5	49,166.0	69.5	780.0	3.6
หิน ดิน ททราย	9,596,301.0	83.0	1,508.0	0.1	5,774,236.0	60.2	910.0	60.3	1,872.0	0.0	0.0	0.0
ซีเมนต์และผลิตภัณฑ์	68,874.0	0.6	57,733.0	5.0	5,668.0	8.2	6,591.0	11.4	351.0	0.5	767.0	1.3
โลหะก่อสร้าง	14,157.0	0.1	36,348.0	3.1	1,690.0	11.9	7,852.0	21.6	156.0	1.1	260.0	0.7
วัสดุก่อสร้างอื่น ๆ	14,079.0	0.1	7,423.0	0.6	1,417.0	10.1	455.0	6.1	156.0	1.1	182.0	2.5
ไม้	126,094.0	1.1	21,983.0	1.9	75,185.0	59.6	2,210.0	10.1	5,408.0	4.3	975.0	4.4
เชื้อเพลิง ไม้	39,065.0	0.3	9,308.0	0.8	11,609.0	29.7	221.0	2.4	1,014.0	2.6	0.0	0.0
น้ำมันเชื้อเพลิง	8,138.0	0.1	409,513.0	35.2	260.0	3.2	91,429.0	22.3	0.0	0.0	9,750.0	2.4
แร่	23,751.0	0.2	884.0	0.1	9,516.0	40.1	0.0	0.0	156.0	0.7	0.0	0.0
ผักและผลไม้	285,701.0	2.5	10,816.0	0.9	4,953.0	1.7	1,404.0	13.0	2,184.0	0.8	663.0	6.1
มันสำปะหลัง	74,061.0	0.6	312.0	0.0	13,858.0	18.7	0.0	0.0	17,812.0	26.8	0.0	0.0
ข้าวโพด	14,300.0	0.1	832.0	0.1	2,717.0	19.0	0.0	0.0	5,941.0	41.5	0.0	0.0
น้ำตาล	533,039.0	4.6	1,978.0	0.2	281,047.0	52.7	0.0	0.0	1,300.0	0.2	156.0	7.9
ถั่ว	3,601.0	0.0	806.0	0.1	325.0	9.0	0.0	0.0	1,066.0	29.6	0.0	0.0
ปอ	1,612.0	0.0	24,311.0	0.2	520.0	32.3	975.0	40.1	0.0	0.0	0.0	0.0
เครื่องดัด	11,154.0	0.1	63,789.0	5.5	858.0	7.7	12,038.0	18.9	0.0	0.0	1,313.0	2.1
ของชำ	277,940.0	2.4	15,288.0	1.3	8,229.0	3.0	1,495.0	9.8	1,573.0	0.6	663.0	4.3
สัตว์บก	8,827.0	0.1	1,118.0	0.1	429.0	4.9	0.0	0.0	377.0	4.3	0.0	0.0
สัตว์น้ำ	96,473.0	0.8	3,809.0	0.3	338.0	0.4	91.0	2.4	156.0	0.2	169.0	4.4
ปุ๋ยและอาหารสัตว์	72,592.0	0.6	161,304.0	13.9	18,993.0	26.2	24,817.0	15.4	3,380.0	4.7	11,739.0	7.3
เครื่องใช้สอย	93,119.0	0.8	66,404.0	5.7	7,033.0	7.6	1,443.0	2.2	767.0	0.8	702.0	1.1
เบ็ดเตล็ด	64,090.0	0.6	228,046.0	19.6	12,324.0	19.2	14,690.0	6.4	2,665.0	4.2	22,139.0	9.7
สินค้าอื่น ๆ	60,723.0	0.5	39,598.0	3.4	7,709.0	12.7	6,409.0	16.2	2,379.0	3.9	1,157.0	2.9
รวมทั้งสิ้น	11,558,365.0	100.0	1,163,071.0	100.0	6,243,250.0	54.0	175,760.0	15.1	998,799.0	0.9	514,157.0	4.4

ที่มา : กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม

หมายเหตุ % (1) คิดเป็น % ของปริมาณสินค้าทุกชนิดภาคตะวันตก

% (2) คิดเป็น % ของปริมาณสินค้าแยกแต่ละประเภทของภาคตะวันตก

ราชบุรี				เพชรบุรี				สมุทรสงคราม				ประจวบคีรีขันธ์			
เที่ยวเข้า		เที่ยวออก		เที่ยวเข้า		เที่ยวออก		เที่ยวเข้า		เที่ยวออก		เที่ยวเข้า		เที่ยวออก	
ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %	ปริมาณ (ตัน)	(2) %
10,790.0	15.3	6,422.0	29.4	4,797.0	6.8	7,447.0	34.1	1,573.0	2.2	1,469.0	6.7	156.0	0.2	2,990.0	13.7
3,814,512.0	39.8	442.0	29.3	1,859.0	0.0	0.0	0.0	3,228.0	0.0	156.0	10.3	494.0	0.0	0.0	0.0
31,304.0	45.5	9,555.0	16.6	30,927.0	44.9	24,921.0	43.2	468.0	0.7	9,412.0	16.3	156.0	0.2	6,487.0	11.2
5,473.0	38.7	11,739.0	32.3	3,744.0	26.4	8,606.0	23.7	2,106.0	14.9	2,795.0	7.7	988.0	7.0	5,096.0	14.0
11,115.0	78.9	2,795.0	37.7	689.0	4.9	1,183.0	15.9	546.0	3.9	1,066.0	14.4	156.0	1.1	1,742.0	23.5
11,921.0	9.5	3,263.0	14.8	17,589.0	13.9	7,904.0	36.0	8,047.0	6.4	4,589.0	20.9	7,800.0	6.2	3,042.0	13.8
4,901.0	12.5	3,315.0	35.6	16,718.0	42.8	715.0	7.7	3,315.0	8.5	5,031.0	54.1	1,508.0	3.9	26.0	0.3
806.0	9.9	109,655.0	26.8	156.0	1.9	70,187.0	17.1	6,630.0	81.5	53,872.0	13.2	286.0	3.5	74,620.0	18.2
962.0	4.1	130.0	14.7	11,453.0	48.2	468.0	52.9	676.0	2.8	0.0	0.0	988.0	4.2	286.0	32.4
96,538.0	33.8	2,340.0	21.6	71,539.0	25.0	4,056.0	37.5	10,946.0	3.8	1,105.0	10.2	99,541.0	34.8	1,248.0	11.5
28,977.0	39.1	312.0	100.0	5,785.0	7.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	5,629.0	7.6	0.0	0.0
2,028.0	14.2	208.0	25.0	2,561.0	17.9	624.0	75.0	78.0	0.5	0.0	0.0	975.0	6.8	0.0	0.0
207,207.0	38.9	132.0	6.7	10,790.0	2.0	156.0	7.9	16,042.0	3.0	858.0	43.4	16,653.0	3.1	676.0	34.2
533.0	14.8	780.0	96.8	637.0	17.7	13.0	1.6	0.0	0.0	0.0	0.0	1,040.0	28.9	13.0	1.6
689.0	42.7	598.0	24.6	169.0	10.5	234.0	9.6	13.0	0.8	182.0	7.5	221.0	13.7	442.0	18.2
7,878.0	70.6	32,680.0	51.2	429.0	3.8	7,228.0	11.3	39.0	0.4	6,045.0	9.5	1,950.0	17.5	4,485.0	7.0
23,959.0	8.6	7,384.0	48.3	79,001.0	28.4	2,275.0	14.9	64,532.0	23.2	2,665.0	17.4	100,646.0	36.2	806.0	5.3
5,889.0	66.7	182.0	16.3	1,417.0	16.1	390.0	34.9	468.0	5.3	390.0	34.9	247.0	2.8	156.0	14.0
1,560.0	1.6	429.0	11.3	10,465.0	10.8	1,313.0	34.5	53,404.0	55.4	1,456.0	38.2	30,550.0	31.7	351.0	9.2
14,092.0	19.4	63,830.0	39.6	12,961.0	17.9	35,815.0	22.2	14,248.0	19.6	7,228.0	4.5	8,918.0	12.3	17,875.0	11.1
82,368.0	88.5	53,586.0	80.7	1,040.0	1.1	4,511.0	6.8	1,430.0	1.5	2,613.0	3.9	481.0	0.5	3,549.0	5.3
28,912.0	45.1	55,328.0	24.3	11,427.0	17.8	64,688.0	28.4	3,874.0	6.0	30,160.0	13.2	4,888.0	7.6	41,041.0	18.0
14,339.0	23.6	17,069.0	43.1	11,050.0	18.2	6,383.0	16.1	7,228.0	11.9	6,669.0	16.8	18,018.0	29.7	1,911.0	4.8
4,406,753.0	38.1	382,174.0	32.9	307,203.0	2.7	249,119.0	21.4	198,991.0	1.7	137,761.0	11.8	302,289.0	2.6	166,842.0	14.3

ตารางที่ 3.29 แสดงการเปรียบเทียบปริมาณสินค้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้าและเที่ยวออกกรุงเทพมหานคร

จังหวัด	ปี 2525		ปี 2529		การเปลี่ยนแปลง (% การเปลี่ยนแปลงต่อปี)	
	เที่ยวเข้า (ตัน)	เที่ยวออก (ตัน)	เที่ยวเข้า (ตัน)	เที่ยวออก (ตัน)	เที่ยวเข้า (ตัน)	เที่ยวออก (ตัน)
กาญจนบุรี	909,584.0	119,756.0	6,243,250.0	175,760.0	(117.28)	(9.35)
สุพรรณบุรี	403,949.0	161,447.0	99,879.0	51,415.0	(-15.05)	(-13.63)
ราชบุรี	4,700,722.0	239,486.0	4,406,753.0	382,174.0	-304,070.0	-110,032.0
เพชรบุรี	283,959.0	213,603.0	307,203.0	249,119.0	(-1.25)	(11.92)
ประจวบคีรีขันธ์	259,517.0	100,581.0	302,289.0	166,842.0	(1.64)	(3.33)
สมุทรสงคราม	115,271.0	65,442.0	198,991.0	137,761.0	23,244.0	35,516.0
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	6,673,056.0	900,315.0	11,558,365.0	1,163,071.0	(3.29)	(13.18)
					42,718.0	66,261.0
					(14.53)	(22.10)
					83,720.0	72,319.0
					(14.64)	(5.84)
					4,885,309.0	262,756.0

ที่มา : กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม

ของชำและไม้ ตามลำดับ และมีเพียงสินค้าประเภทหิน ดิน ทรายเท่านั้นที่มีอัตราการส่งออกสู่กรุงเทพมหานครขยายตัวเพิ่มสูงขึ้น นอกนั้นสินค้าประเภทอื่น ๆ มีอัตราการขยายตัวของการส่งออกสู่กรุงเทพมหานครที่ถดถอยลง ทางด้านปริมาณสินค้าที่นำเข้าจากกรุงเทพมหานคร ในปี 2525 ภาคตะวันตกมีปริมาณของสินค้าที่นำเข้าจากกรุงเทพมหานครที่สำคัญ ๆ คือสินค้าประเภทน้ำมันเชื้อเพลิง สินค้าเบ็ดเตล็ด ปุ๋ยและอาหารสัตว์ ซีเมนต์และผลิตภัณฑ์และข้าว ตามลำดับ และในปี 2529 สินค้าประเภทน้ำมันเชื้อเพลิงก็ยังคงเป็นสินค้าที่มีปริมาณการนำเข้าจากกรุงเทพมหานครสูงที่สุดเช่นเดิม รองลงมาคือ สินค้าเบ็ดเตล็ด ปุ๋ยและอาหารสัตว์ เครื่องใช้สอยและเครื่องดื่มตามลำดับ ประเภทสินค้าที่มีอัตราการนำเข้าจากกรุงเทพมหานครมีการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นคือ สินค้าประเภทน้ำมันเชื้อเพลิง ปุ๋ยและอาหารสัตว์ เครื่องใช้สอย เครื่องดื่ม ของชำ สินค้าอื่น ๆ ไม้และสัตว์น้ำ ส่วนประเภทของสินค้าที่เหลือนอกจากนี้ อัตราการนำเข้าจากกรุงเทพมหานครมีการขยายตัวแบบถดถอยลง โดยเฉพาะข้าวและสินค้าเบ็ดเตล็ดมีอัตราการขยายตัวของการนำเข้าแบบถดถอยสูงที่สุดในภาค

และเมื่อพิจารณาการส่งออกและนำเข้าสินค้าภาคตะวันตกและกรุงเทพมหานคร แยกประเภทสินค้าและแยกเป็นรายจังหวัดแล้วจะพบว่าในปี 2529 สินค้าส่งออกที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรีคือ หิน ดิน ทราย รองลงมาคือ ไม้และน้ำตาล ตามลำดับ ส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรีคือ น้ำมันเชื้อเพลิง ปุ๋ยและอาหารสัตว์และสินค้าเบ็ดเตล็ด ตามลำดับ

สินค้าส่งออกที่สำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรีคือ ข้าว รองลงมาคือมันสำปะหลัง และข้าวโพด ตามลำดับ ส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรีคือ น้ำมันเชื้อเพลิง สินค้าเบ็ดเตล็ด ปุ๋ยและอาหารสัตว์ ตามลำดับ

สินค้าที่ส่งออกที่สำคัญของจังหวัดราชบุรีคือ หิน ดิน ทราย รองลงมาคือน้ำตาลฝักและผลไม้ ตามลำดับ ส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญของจังหวัดราชบุรีคือ น้ำมันเชื้อเพลิง ปุ๋ยและอาหารสัตว์และสินค้าเบ็ดเตล็ด ตามลำดับ

สินค้าส่งออกที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรีคือ ของชำ รองลงมาคือ ฝักและผลไม้ ซีเมนต์และผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ ส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรีคือน้ำมันเชื้อเพลิง สินค้าเบ็ดเตล็ด ปุ๋ยและอาหารสัตว์ ตามลำดับ

สินค้าส่งออกที่สำคัญของจังหวัดสมุทรสงครามคือ ของชำ รองลงมาคือ

สัตว์น้ำและน้ำตาลตามลำดับ ส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญของจังหวัดสมุทรสงครามคือ น้ำมันเชื้อเพลิง สินค้าเบ็ดเตล็ด ซีเมนต์และผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ

สินค้าส่งออกที่สำคัญของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์คือ ของชำ รองลงมาคือ ผักและผลไม้และสัตว์น้ำตามลำดับ ส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์คือ น้ำมันเชื้อเพลิง สินค้าเบ็ดเตล็ด ปุ๋ยและอาหารสัตว์ ตามลำดับ

ช. ปริมาณการขนส่งทางรถไฟภาคตะวันตก

จากข้อมูลปริมาณการโดยลารและการขนส่งสินค้าทางรถไฟภาคตะวันตก ในปี 2530 พบว่าจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นจังหวัดที่มีผู้โดยสารรถไฟสูงที่สุดในภาค รองลงมาคือ จังหวัดราชบุรีและเพชรบุรี เฉลี่ยวันละ 1,594 คน 1,339 คนและ 902 คนตามลำดับ ส่วนทางด้าน การขนส่งสินค้า จังหวัดที่มีการขนส่งสินค้าต่อวันสูงที่สุดในภาคคือ จังหวัดเพชรบุรี รองลงมาคือจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และราชบุรีตามลำดับ เฉลี่ยวันละ 117.78 ตัน 84.12 ตันและ 66.92 ตันตามลำดับ จากข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าเส้นทางรถไฟสายใต้มีความสำคัญต่อการขนส่งสินค้าของภาคตะวันตกอยู่ไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับ การขนส่งสินค้าทางรถยนต์ของภาคตะวันตกที่กล่าวมาก่อนหน้านี้แล้ว

ฉ. ปริมาณการเลี้ยงสัตว์ภาคตะวันตก

จากข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ภาคตะวันตกปี 2529 พบว่าจังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีปริมาณการเลี้ยงสัตว์สูงที่สุดในภาคตะวันตก คือมีถึง 3,105,213 ตัว โดยมีการเลี้ยงไก่สุกร แพะและม้าสูงที่สุดในภาคคือ 2,181,775 ตัว 335,864 ตัว 1,077 ตัวและ 248 ตัวตามลำดับ รองลงมาคือ จังหวัดเพชรบุรีมีการเลี้ยงสัตว์ 1,622,863 ตัว จังหวัดที่มีการเลี้ยงสัตว์สูงเป็นอันดับ 3 ของภาคคือ จังหวัดสุพรรณบุรีมี 1,281,995 ตัว สัตว์ที่มีการเลี้ยงสูงที่สุดในภาคคือ ไก่ จังหวัดที่มีการเลี้ยงสูงที่สุดคือ จังหวัดราชบุรี รองลงมาคือ เพชรบุรีและสุพรรณบุรี ส่วนเบ็ดมีการเลี้ยงสูงเป็นอันดับ 2 ของภาค จังหวัดที่มีการเลี้ยงเบ็ดมากที่สุดคือ จังหวัดสุพรรณบุรี รองลงมาคือ ราชบุรีและเพชรบุรีตามลำดับ สุกรเป็นสัตว์ที่มีการเลี้ยงสูงเป็นอันดับ 3 ของภาค โดยจังหวัดราชบุรี มีการเลี้ยงสุกรสูงที่สุดในภาค รองลงมาคือ สุพรรณบุรีและเพชรบุรีตามลำดับ โคเป็นสัตว์ที่มีการเลี้ยงสูงเป็นอันดับ 4 ของภาค จังหวัดที่เลี้ยงสูงที่สุดในภาคคือ จังหวัดกาญจนบุรี รองลงมาคือ ราชบุรีและสุพรรณบุรีตามลำดับ และกระบือเป็นสัตว์ที่มีการเลี้ยงสูงเป็นอันดับ 5 ของภาค จังหวัดที่เลี้ยงกระบือ

ตารางที่ 3 30 แสดงปริมาณการโดยสาร และการขนส่งสินค้าทางรถไฟ ปีงบประมาณ 2530

สถานี	จำนวนผู้โดยสาร		ปริมาณสินค้า (ตัน)			
	รวมทั้งปี	คน/วัน	ชิ้น	ลง	รวมทั้งปี	ตัน/วัน
1. กาญจนบุรี	243,550	667.26	14,037.00	917.60	14,954.60	40.97
2. สุพรรณบุรี	26,411	72.36	4,464.50	-	4,464.50	12.23
3. ราชบุรี	488,597	1,338.62	23,938.80	486.00	24,424.80	66.92
4. เพชรบุรี	329,081	901.59	40,683.40	2,307.30	42,990.70	117.78
5. ประจวบคีรีขันธ์	582,700	1,596.44	29,402.40	1,303.20	30,705.60	84.12
6. สมุทรสงคราม	*	*	*	*	*	*

หมายเหตุ * ไม่มีข้อมูล

ที่มา : งานสนเทศกองการตลาด/ฝ่ายการพาณิชย์ การรถไฟแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 3.31 แสดงปริมาณการเลี้ยงสัตว์ในแต่ละรุ่น ประจำปี 2529

จังหวัด	ช้าง	ม้า	โค	กระบือ	แพะ	แกะ	สุกร	เป็ด	ไก่	ท่าน
1. กาญจนบุรี	58	144	200,958	20,904	1,051	14,565	32,268	42,488	309,501	4,437
2. ประจวบคีรีขันธ์	-	53	73,883	13,777	78	157	41,347	23,156	321,954	-
3. นครบุรี	-	16	107,896	4,309	102	185	67,984	419,775	1,022,131	465
4. ราชบุรี	1	248	151,806	4,157	1,077	1,010	335,864	427,867	2,181,775	1,408
5. สมุทรสงคราม	-	9	986	4	10	14	11,558	11,240	185,644	777
6. สุพรรณบุรี	-	-	119,208	22,555	-	-	108,189	639,832	392,211	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัด

สูงที่สุดในภาคคือ จังหวัดสุพรรณบุรี รองลงมาคือกาญจนบุรีและประจวบคีรีขันธ์ ส่วนจังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่มีการเลี้ยงสัตว์น้อยที่สุดในภาค

ญ. ปริมาณการใช้เชื้อเพลิงภาคตะวันตก

จากข้อมูล จะพบว่าจังหวัดที่มีปริมาณการใช้เชื้อเพลิงประเภทต่าง ๆ สูงที่สุดในภาคคือ จังหวัดกาญจนบุรี มีปริมาณการใช้สูงถึง 150,725,650 ลิตร รองลงมาคือ จังหวัดสมุทรสงครามและราชบุรี มีปริมาณการใช้เชื้อเพลิงเท่ากับ 122,957,000 ลิตร และ 99,383,357 ลิตรตามลำดับ และเมื่อแยกเป็นประเภทเชื้อเพลิงพบว่าประเภทน้ำมันเบนซิน ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้กับรถยนต์น้ำมันเบนซินพิเศษ จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีปริมาณการใช้สูงสุด รองลงมาคือจังหวัดราชบุรีและประจวบคีรีขันธ์ตามลำดับ น้ำมันเบนซินธรรมดา จังหวัดที่มีปริมาณการใช้สูงสุดคือ จังหวัดกาญจนบุรี รองลงมาคือ จังหวัดสุพรรณบุรีและราชบุรีตามลำดับ ประเภทน้ำมันดีเซลซึ่งส่วนใหญ่ใช้กับเครื่องยนต์เรือและเครื่องจักรกลขนาดเล็ก พบว่าน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว จังหวัดที่มีปริมาณการใช้สูงสุดคือ จังหวัดสมุทรสงคราม รองลงมาคือจังหวัดกาญจนบุรีและสุพรรณบุรีตามลำดับ น้ำมันดีเซลหมุนช้า จังหวัดที่มีปริมาณการใช้สูงสุดคือ จังหวัดสมุทรสงคราม รองลงมาคือจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และราชบุรี ตามลำดับ ประเภทน้ำมันเตาซึ่งส่วนใหญ่ใช้กับโรงงานอุตสาหกรรม พบว่าจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นจังหวัดที่มีปริมาณการใช้สูงสุด รองลงมาคือ จังหวัดกาญจนบุรีและราชบุรี ตามลำดับ ประเภทน้ำมันก๊าด ซึ่งส่วนใหญ่ใช้เพื่อแสงสว่าง พบว่าจังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีปริมาณการใช้สูงสุด รองลงมาคือ จังหวัดกาญจนบุรีและสุพรรณบุรี ตามลำดับ ทางด้านเชื้อเพลิงประเภทก๊าซหุงต้ม ซึ่งใช้เพื่อการหุงต้มในครัวเรือน พบว่าจังหวัดราชบุรีมีปริมาณการใช้ก๊าซหุงต้มสูงที่สุดในจังหวัด รองลงมาคือ จังหวัดเพชรบุรีและสุพรรณบุรี ตามลำดับ

ลักษณะทางสังคมและบริการขั้นพื้นฐานภาคตะวันตก

ก. การศึกษา

การบริการด้านการศึกษาของรัฐในภาคตะวันตกมีสถานที่ให้บริการการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมถึงระดับปริญญาตรี โดยการศึกษาในระดับประถมถึงมัธยมต้น มีการกระจายครบถ้วนในทุกจังหวัดและทุกอำเภอของภาค ส่วนการศึกษาในระดับมัธยมปลายยังมีบางอำเภอที่ยังไม่มีสถานศึกษาต้องพึ่งอำเภอที่อยู่ใกล้เคียง สำหรับการศึกษาระดับอาชีวศึกษาในภาคตะวันตกมีครบทุกจังหวัดอยู่ในสังกัดกรมอาชีวศึกษา เปิดสอนในระดับ ปวช. ปวท. ปวส. นอกจากนี้

ตารางที่ 3.32 แสดงปริมาณการใช้เชื้อเพลิงประเภทต่าง ๆ ของภาคตะวันตก

จังหวัด	กาญจนบุรี	สุพรรณบุรี	ราชบุรี	เพชรบุรี	ประจวบคีรีขันธ์	สมุทรสงคราม	รวม
ประเภทของเชื้อเพลิง							
1. เบนซินพิเศษ (ลิตร)	9,202,773	4,794,000	6,828,500	5,687,000	5,801,985	2,017,000	34,331,258
2. เบนซินธรรมดา (ลิตร)	30,523,000	20,782,000	20,420,100	15,969,000	15,969,000	6,438,000	105,976,100
3. ดีเซลหมุนเร็ว (ลิตร)	102,952,400	71,411,000	64,607,200	66,954,800	52,932,400	113,897,000	472,394,800
4. ดีเซลหมุนช้า (ลิตร)	0	0	12,000	0	79,402	171,000	262,402
5. น้ำมันเตา (ลิตร)	8,030,000	1,111,000	7,037,000	3,924,000	10,389,311	422,000	30,913,311
6. น้ำมันก๊าด (ลิตร)	377,477	295,927	478,557	224,516	171,450	12,000	1,559,927
7. เชื้อเพลิงเครื่องบิน	0	0	0	0	0	0	0
ชนิดออกเทน 100/130 ลิตร							
8. น้ำมัน JP.1 (ลิตร)	0	0	0	0	0	0	0
9. น้ำมัน JP.4 (ลิตร)	0	0	0	0	0	0	0
รวม	150,725,650	98,393,927	99,383,357	88,634,316	85,343,548	122,957,000	645,437,798
10. ก๊าซหุงต้ม (ก.ก.)	3,063,684	4,852,667	6,994,585	6,150,009	3,579,121	1,946,470	26,586,803
11. น้ำมันหล่อลื่น (ก.ก.)	1,302,652	933,688	931,283	424,037	678,063	902,491	5,172,214
12. ยางมะตอย (ตัน)	39,660	5,545,660	570,225	280,000	0	0	6,435,545
รวม	155,131,646	109,725,936	107,879,723	95,488,362	89,600,732	125,805,961	683,632,360

ยังมีการศึกษาที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี คือวิทยาลัยครูในสังกัดกรมการฝึกหัดครูและวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระทรวง สาธารณสุข จากข้อมูลแสดงสถิติด้านการศึกษาของภาคตะวันตกปี 2529 พบว่าจังหวัดที่มีสถานศึกษาของรัฐสูงที่สุดในภาคตะวันตกคือ จังหวัดสุพรรณบุรี รองลงมาคือจังหวัดกาญจนบุรีและราชบุรี ตามลำดับ แต่จังหวัดที่มีจำนวนของสถานศึกษา เอกชนและการศึกษานอกระบบสูงที่สุดในภาคตะวันตกคือ จังหวัดราชบุรี รองลงมาคือจังหวัดกาญจนบุรีและประจวบคีรีขันธ์ตามลำดับ เมื่อพิจารณาทางด้านจำนวนครูและจำนวนนักเรียน พบว่า จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีจำนวนครูสูงที่สุดในภาค รองลงมาคือ จังหวัดกาญจนบุรี และสุพรรณบุรีตามลำดับ ส่วนจำนวนนักเรียนพบว่า จังหวัดที่มีจำนวนนักเรียนสูงที่สุดในภาคคือ จังหวัดราชบุรีเช่นเดียวกัน รองลงมาคือจังหวัดสุพรรณบุรีและกาญจนบุรี และจังหวัดที่มีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนสูงที่สุดในภาคคือ จังหวัดราชบุรี ครู 1 คนต่อนักเรียน 18 คน รองลงมาคือ จังหวัดสุพรรณบุรี ครู 1 คนต่อนักเรียน 17 คนและ จังหวัดเพชรบุรี ครู 1 คนต่อนักเรียน 16 คนตามลำดับ จังหวัดที่มีจำนวนสถานศึกษาทั้งภาครัฐบาลและเอกชน จำนวนครูและจำนวนนักเรียนน้อยที่สุดในภาคคือ จังหวัดสมุทรสงคราม

ข. การสาธารณสุข

ที่ตั้งและการกระจายตัวภาคตะวันตกมีโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยมีโรงพยาบาลราชบุรีเป็นโรงพยาบาลศูนย์ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองราชบุรีและในระดับจังหวัดมีโรงพยาบาลทั่วไปตั้งอยู่ในอำเภอเมืองของทุกจังหวัดและอำเภอขนาดใหญ่ของบางจังหวัด ส่วนในระดับอำเภอมีโรงพยาบาลชุมชนกระจายอยู่แทบทุกอำเภอของภาค จากการศึกษาข้อมูลพบว่า จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีจำนวนโรงพยาบาล จำนวนแพทย์และจำนวนเตียงสูงที่สุดในภาค รองลงมาคือ จังหวัดสุพรรณบุรีและกาญจนบุรีตามลำดับ เมื่อพิจารณาทางด้านสัดส่วนแพทย์ต่อประชากรพบว่าจังหวัดราชบุรี แพทย์ 1 คนต่อประชากรเพียง 4,975 คน ซึ่งมีสัดส่วนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคเพียงจังหวัดเดียว รองลงมาคือจังหวัดสมุทรสงคราม แพทย์ 1 คนต่อประชากร 9,332 คนและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แพทย์ 1 คนต่อประชากร 9,902 คนตามลำดับ ส่วนทางด้านสัดส่วนของเตียงต่อประชากร พบว่าจังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนเตียง 1 เตียงต่อประชากร 309 คน รองลงมาคือ จังหวัดสมุทรสงคราม เตียง 1 เตียงต่อประชากร 550 คน ซึ่งทั้ง 2 จังหวัดนี้มีสัดส่วนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เตียง 1 เตียงต่อประชากร 725 คน จังหวัดที่มีสัดส่วนของแพทย์ต่อประชากรและเตียงต่อประชากรที่ต่ำที่สุดในภาคคือ จังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 3.33 สถิติทางด้านการศึกษาของภาคตะวันตก ปี 2529

จังหวัด	จำนวนสถานศึกษา	จำนวนสถานที่ศึกษาเอกชน และการศึกษานอกระบบ	จำนวนครู	จำนวนนักเรียน	ครู : นักเรียน
1. กาญจนบุรี	475	38	7,088	114,327	1 : 16.13
2. สุพรรณบุรี	486	33	6,694	114,654	1 : 17.13
3. ราชบุรี	399	62	7,988	147,271	1 : 18.44
4. เพชรบุรี	278	22	4,503	73,455	1 : 16.31
5. ประจวบคีรีขันธ์	258	36	5,062	71,118	1 : 14.05
6. สมุทรสงคราม	121	13	2,655	39,791	1 : 14.99
รวมภาคตะวันตก	2,017	204	33,990	560,616	1 : 16.49

ที่มา : ข้อมูลการตลาด กระทรวงพาณิชย์ ประจำปี 2529

แสดง : การกระจายตัวของสถานศึกษาของรัฐ
ระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป พ.ศ. 2529

แสดงสัญลักษณ์ :

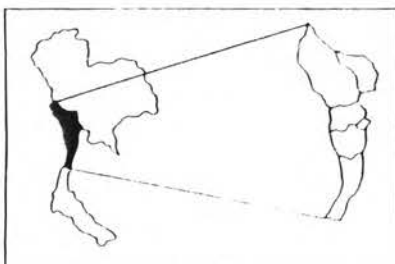
- โรงเรียนมัธยมศึกษา
- โรงเรียนมัธยมปลาย
- วิทยาลัยอาชีวศึกษา, เกษตร, เทคนิค
- วิทยาลัยครู, วิทยาลัยพยาบาล

สาธารณรัฐสังคมนิยม
แห่ง
สหภาพพม่า

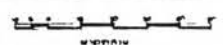
ลาวไทย

- ที่มา : 1) กรมการฝึกหัดครู
- 2) กรมอาชีวศึกษา
- 3) กรมสามัญศึกษา

- แนวเขตประเทศ
- แนวเขตจังหวัด
- แนวเขตอำเภอ
- ที่ตั้งจังหวัด
- ที่ตั้งอำเภอ
- ที่ตั้งกิ่งอำเภอ

การศึกษาในระดับภาคและจังหวัด

ตารางที่ 3.34 สถิติโรงพยาบาล แพทย์ และจำนวนเตียง ของภาคตะวันตก ปี 2529

จังหวัด	โรงพยาบาล (แห่ง)	จำนวนแพทย์ (คน)	จำนวนเตียง ใน ร.พ.	แพทย์ : ประชากร	เตียง : ประชากร
1. กาญจนบุรี	14	53	727	1 : 11,958	1 : 872
2. สุพรรณบุรี	13	58	805	1 : 11,984	1 : 863
3. ราชบุรี	21	139	2,239	1 : 4,975	1 : 309
4. เพชรบุรี	9	39	488	1 : 10,573	1 : 845
5. ประจวบคีรีขันธ์	7	41	560	1 : 9,902	1 : 725
6. สมุทรสงคราม	4	22	373	1 : 9,332	1 : 550
รวมภาคตะวันตก	66	352	5,192	1 : 8,648	1 : 586

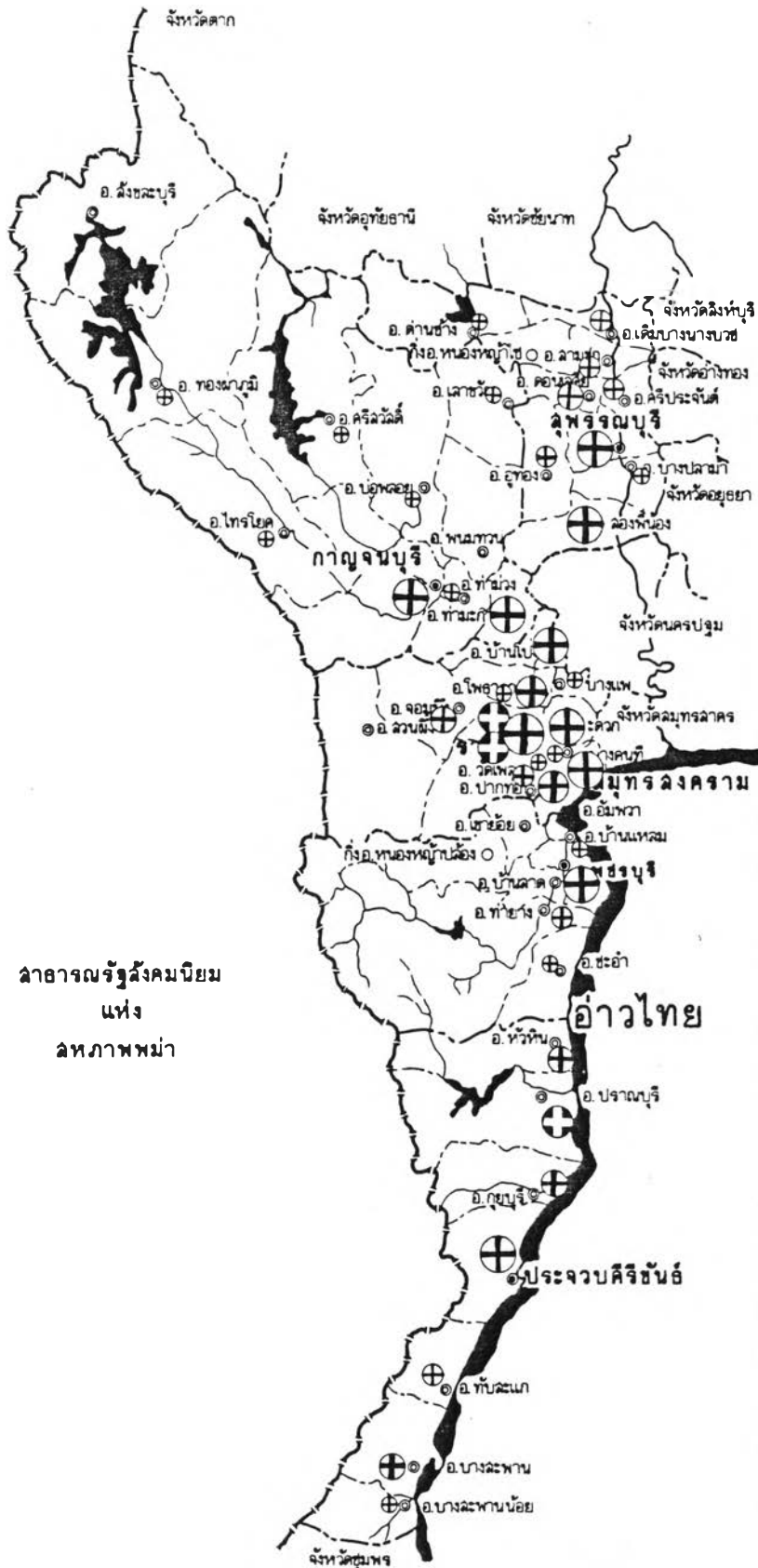
ที่มา : กองสถิติสาธารณสุข

แสดง : การกระจายตัวของโรงพยาบาลของรัฐ

พ.ศ. 2529

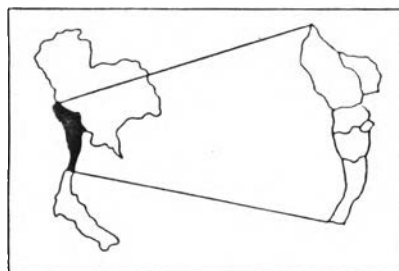
สัญลักษณ์ :

- โรงพยาบาลศูนย์
- โรงพยาบาลทั่วไป
- โรงพยาบาลอานาของรัฐ
- โรงพยาบาลชุมชน ขนาด 60 เตียง
- โรงพยาบาลชุมชน ขนาด 30 เตียง
- โรงพยาบาลชุมชน ขนาด 10 เตียง

ลาธารณรัฐสังคมนิยม
แห่ง
สหภาพพม่า

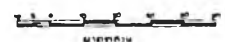
ลาวไทย

- — — — — แนวเขตประเทศ
- - - - - แนวเขตจังหวัด
- — — — — แนวเขตอำเภอ
- ที่ตั้งจังหวัด
- ⊙ ที่ตั้งอำเภอ
- ที่ตั้งกิ่งอำเภอ

- ที่มา : 1 กองโรงพยาบาลภูมิภาค
- 2 กองลาธารณรัฐภูมิภาค
- 3 สำนักงานลาธารณรัฐจังหวัด

การศึกษาในระดับภาคและจังหวัด

ค. การรักษาความสงบเรียบร้อย

จากข้อมูลอัตรากำลังตำรวจและคดีอุกฉกรรจ์ที่เกิดขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนอัตรากำลังตำรวจต่อประชากรเฉลี่ยเท่ากับ ตำรวจ 1 คนต่อประชากร 585 คน จังหวัดที่มีค่าสัดส่วนสูงกว่าค่าเฉลี่ยภาคคือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และเพชรบุรีเท่ากับ 1:410 คน และ 1:464 คน ตามลำดับ จังหวัดที่เหลือมีค่าสัดส่วนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยภาคทั้งสิ้น จังหวัดที่มีค่าสัดส่วนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยภาคที่สุดคือ จังหวัดสุพรรณบุรีเท่ากับ 1:734 คน และทางด้านสัดส่วนตำรวจต่อพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เท่ากับตำรวจ 1 คน ต่อพื้นที่รับผิดชอบ 8.70 ตารางกิโลเมตร มีเพียงจังหวัดกาญจนบุรีจังหวัดเดียวที่มีสัดส่วนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภาคคือ เท่ากับ 1:21.49 ตารางกิโลเมตร จังหวัดที่เหลือมีสัดส่วนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคทั้งสิ้น จังหวัดที่มีสัดส่วนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคที่สุดคือ จังหวัดสมุทรสงครามเท่ากับ 1:1.21 ตารางกิโลเมตร รองลงมาคือ จังหวัดราชบุรีและสุพรรณบุรีเท่ากับ 1:22 ตารางกิโลเมตร และ 1:34 ตารางกิโลเมตร ตามลำดับ และจากการพิจารณาทางด้านการเกิดและการจับได้ของคดีอุกฉกรรจ์ของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าจังหวัดที่เกิดคดีอุกฉกรรจ์สูงสุดในภาคคือ จังหวัดกาญจนบุรี รองลงมาคือ เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ตามลำดับ และจังหวัดที่เกิดคดีอุกฉกรรจ์น้อยที่สุดในภาคคือ จังหวัดสมุทรสงคราม และเมื่อพิจารณาทางด้านประสิทธิภาพของตำรวจในการจับกุม พบว่ามีเพียงจังหวัดเพชรบุรีจังหวัดเดียวที่มีประสิทธิภาพเกินกว่าร้อยละ 50 คือเท่ากับร้อยละ 51.05 รองลงมาคือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีประสิทธิภาพเท่ากับร้อยละ 39.55 ซึ่งทั้ง 2 จังหวัดนี้มีประสิทธิภาพสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคซึ่งเท่ากับร้อยละ 38.37 จังหวัดที่เหลือมีประสิทธิภาพต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภาคทั้งสิ้น จังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่มีประสิทธิภาพต่ำที่สุดในภาคซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในระดับที่ไม่ดีเท่าที่ควร

ง. การไฟฟ้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากข้อมูล แสดงการใช้นพลังงานไฟฟ้าของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีการใช้ปริมาณไฟฟ้าสูงสุดในภาค ในปี 2529 จังหวัดราชบุรีใช้ไฟฟ้าสูงถึง 345,620,250 กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง รองลงมาคือ จังหวัดเพชรบุรีใช้ไฟฟ้า 148,327,544 กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง ซึ่งมีปริมาณการใช้ต่ำกว่าจังหวัดราชบุรีมากถึง 197,292,706 กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง ส่วนจังหวัดที่มีปริมาณการใช้ไฟฟ้าสูงเป็นอันดับ 3 คือ จังหวัดกาญจนบุรี ใช้ไฟฟ้า 140,438,124 กิโลวัตต์ต่อชั่วโมงในปี 2529 และจังหวัดที่มี

ตารางที่ 3.35 อัตรากำลังตำรวจและคดีอุกฉกรรจ์ที่เกิดขึ้นในภาคตะวันตก ปี 2525

จังหวัด	อัตรากำลัง						คดีอุกฉกรรจ์		
	พื้นที่ (กม. ²)	ประชากร	อัตรากำลัง	ตำรวจ	ประชากร	พื้นที่	เกิด	จับได้	ประสิทธิภาพ
1. กาญจนบุรี	20,349.00	587,007	947	1	620	21.49	216	68	31.48
2. สุพรรณบุรี	5,349.02	734,584	1,001	1	734	5.34	165	63	38.18
3. ราชบุรี	5,139.68	661,008	984	1	672	5.22	159	54	33.96
4. เพชรบุรี	6,225.14	379,383	817	1	464	7.62	190	97	51.05
5. ประจวบคีรีขันธ์	6,357.62	388,501	948	1	410	6.71	177	70	39.55
6. สมุทรสงคราม	413.80	198,451	341	1	632	1.21	39	11	28.21
รวมภาคตะวันตก	43,834.26	2,948,934	5,038	1	585	8.70	946	363	38.37

ที่มา : กองบังคับการตำรวจภูธร 3 นครปฐม

การเปลี่ยนแปลงของปริมาณการใช้ไฟฟ้า จากปี 2528 สูงที่สุดคือ จังหวัดราชบุรี รองลงมาคือ จังหวัดสุพรรณบุรีและเพชรบุรี ตามลำดับ เมื่อพิจารณาทางด้านอัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการใช้ไฟฟ้าจากปี 2528 พบว่าจังหวัดสุพรรณบุรี มีอัตราการเปลี่ยนแปลงจากปีก่อนร้อยละ 18.78 สูงที่สุดในภาค รองลงมาคือ จังหวัดสมุทรสงครามและราชบุรีตามลำดับ เท่ากับร้อยละ 11.34 และ 9.74 และเมื่อดูจากแผนที่จะพบว่าภาคตะวันตกเป็นภาคที่ไม่ขาดแคลนทางด้านพลังงานไฟฟ้าเพราะมีเขื่อนผลิตพลังงานไฟฟ้าในภาคถึง 3 เขื่อนคือ เขื่อนท่าทุ่งนา เขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรีและเขื่อนเขาแหลม จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งพลังงานไฟฟ้าที่ผลิตได้สูงพอเพียงกับการใช้ในภาคและยังส่งต่อไปยังภาคอื่น ๆ ของประเทศอีกด้วย

ตารางที่ 3.36 แสดงปริมาณการใช้พลังงานไฟฟ้าของภาคตะวันตก

จังหวัด	ปริมาณการใช้พลังงานไฟฟ้า			
	ปี 2528	ปี 2529	การเปลี่ยนแปลง	% การเปลี่ยนแปลง จากปีก่อน
1. กาญจนบุรี	130,082,213	140,438,124	10,355,911	7.96
2. สุพรรณบุรี	89,468,750	106,269,548	16,800,798	18.78
3. ราชบุรี	314,946,048	345,620,250	30,674,202	9.74
4. เพชรบุรี	135,774,193	148,327,544	12,553,351	9.25
5. ประจวบคีรีขันธ์	105,315,476	113,814,834	8,499,358	8.07
6. สมุทรสงคราม	42,637,681	47,473,843	4,836,162	11.34
รวมภาคตะวันตก	818,224,361	901,944,143	83,719,782	10.23

ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

จ. ไทรคัพ

จากข้อมูลจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ภาคตะวันตกพบว่า เมื่อสิ้นแผนฯ 5

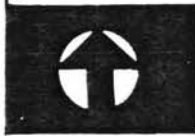
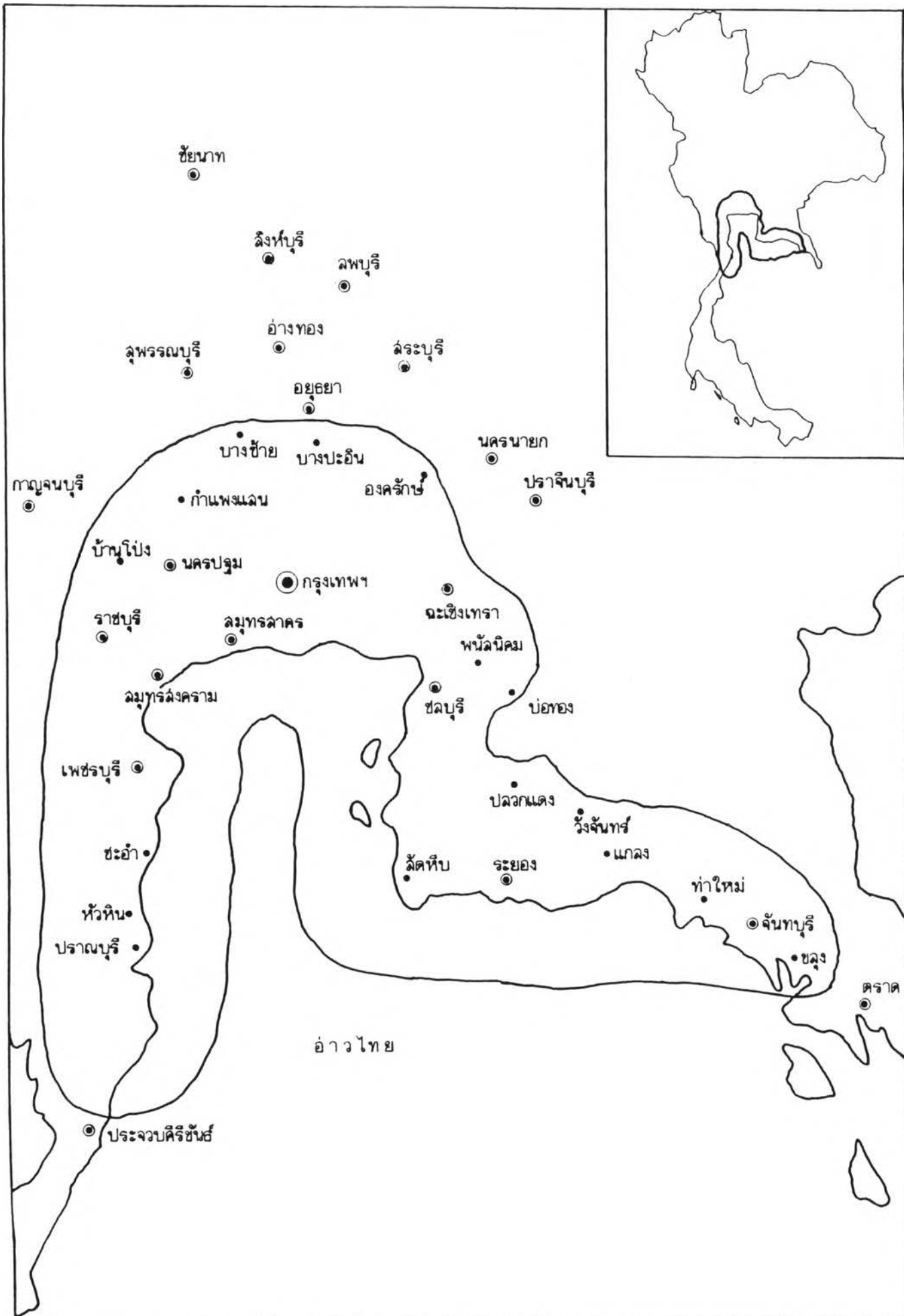
จังหวัดที่มีเลขหมายโทรศัพท์สูงที่สุดในภาค คือจังหวัดราชบุรีคือมีถึง 8,000 เลขหมาย รองลงมาคือจังหวัดกาญจนบุรีและเพชรบุรีมีเท่ากับ 4,000 เลขหมาย และ 3,800 เลขหมาย ตามลำดับ และเมื่อหลังจากสิ้นแผนฯ 5 ไปแล้ว จะมีการเพิ่มเลขหมายที่เปิดให้บริการในภาค ตะวันตกขึ้นอีกเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการที่จะเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงทำให้ภาคตะวันตกมีเลข หมายที่เปิดให้บริการเพิ่มจาก 21,600 เลขหมาย เป็น 69,563 เลขหมาย และจังหวัดที่จะมี เลขหมายโทรศัพท์สูงที่สุดในภาคคือจังหวัดราชบุรี เพิ่มจาก 8,000 เลขหมายเป็น 18,720 เลขหมาย รองลงมาคือ จังหวัดกาญจนบุรี เพิ่มจาก 4,000 เลขหมายเป็น 15,483 เลขหมาย อันดับ 3 คือ จังหวัดสุพรรณบุรี เพิ่มจาก 1,800 เลขหมาย เป็น 11,472 เลขหมาย และจะพบว่าจังหวัดที่มีอัตราการขยายตัวที่เพิ่มขึ้นของเลขหมายโทรศัพท์ที่เปิดให้ บริการหลังจากสิ้นแผนฯ 5 สูงที่สุดในภาคคือ จังหวัดสมุทรสงคราม สุพรรณบุรีและกาญจนบุรี ตามลำดับ

และยังมีระบบโทรศัพท์อีกประเภทหนึ่งที่ให้บริการในภาคตะวันตก นอกจาก การให้บริการแบบโทรศัพท์ธรรมดา คือ ระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ของ ทศท. ได้เปิดบริการตั้งแต่วันที่ 8 กรกฎาคม 2529 สามารถที่จะให้บริการแก่โทรศัพท์ที่ติดตั้ง บนยานพาหนะและหิ้วติดตัวได้และยังสามารถให้บริการในกิจกรรมอื่น ๆ อีกดังนี้

1. โทรศัพท์ทางไกลชนบทแบบตั้งอยู่กับที่
2. โทรศัพท์สาธารณะในท้องที่ที่ชายชายไปไม่ถึง
3. โทรศัพท์ประจำที่สำหรับโรงงานที่เพิ่งตั้งขึ้นใหม่ ซึ่งมีปัญหาต้องการปรับ ปรุงที่ดินของโรงงานและบริเวณใกล้เคียง ซึ่งชายโทรศัพท์ธรรมดายังบริการไม่ถึง
4. สามารถติดตั้งบนรถไฟ รถโดยสารปรับอากาศ บนเรือและบริเวณท่าเรือ
5. นอกจากนี้ โทรศัพท์เคลื่อนที่ยังสามารถใช้ในกิจกรรมการก่อสร้างขนาดใหญ่ เช่น โครงการสร้างเขื่อน โรงไฟฟ้า ฯลฯ ซึ่งโครงการเหล่านี้บางแห่งจะไม่มีชาย โทรศัพท์ไปถึง
6. สามารถแจ้งเหตุด่วน เหตุร้าย ได้เหมือนโทรศัพท์ธรรมดาทั่วไป
7. ในราชการทหาร ตำรวจ และในพื้นที่ที่มีปัญหาด้านการเมือง

พื้นที่ครอบคลุมของระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ในภาคตะวันตก มีดังนี้คือ

1. จังหวัดราชบุรีมีอำเภอเมือง อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอจอมบึง อำเภอปากท่อและอำเภอวัดเพลง

แสดง : พื้นที่บริการของระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่

ตารางที่ 3.37 แสดงจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ในเขตภาคตะวันตก

จังหวัด	จำนวนเลขหมายที่เปิดให้บริการ เมื่อสิ้นแผนฯ 5		จำนวนเลขหมายที่เปิดให้บริการ หลังจากแผนฯ 5	
	เลขหมาย	%	เลขหมาย	%
กาญจนบุรี	4,000	18.52	15,483	22.26
สุพรรณบุรี	1,800	8.33	11,472	16.49
ราชบุรี	8,000	37.04	18,720	26.91
เพชรบุรี	3,800	17.59	7,040	10.12
ประจวบคีรีขันธ์	3,000	13.89	10,192	14.65
สมุทรสงคราม	1,000	4.63	6,656	9.57
รวมภาคตะวันตก	21,600	100.00	69,563	100.00

ที่มา : องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

2. จังหวัดสมุทรสงครามมีอำเภอเมือง อำเภออัมพวา อำเภอบางคนที

3. จังหวัดเพชรบุรีมีอำเภอเมือง อำเภอบ้านแหลม อำเภอเขาย้อย
อำเภอท่าช้างอำเภอบ้านลาด อำเภอหัวหิน อำเภอชะอำ

4. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีอำเภอเมือง อำเภอกุยบุรี อำเภอปราณบุรี

ส่วนจังหวัดกาญจนบุรีและสุพรรณบุรีอยู่ในโครงการขยายระยะที่ 2

ฉ. ระดับการพัฒนาหมู่บ้านในภาคตะวันตก

ผลจากการศึกษาการจัดระดับการพัฒนาหมู่บ้านในชนบทปี 2526 ของศูนย์
ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติโดยอาศัยเครื่องชี้วัด 5 ประเภทคือ โครงสร้างพื้นฐานการ

ประกอบอาชีพ ผลผลิตและรายได้ การสาธารณสุขและการอนามัยแหล่งน้ำ ความรู้และการศึกษา พบว่าภาคตะวันออกเฉียงใต้มีสัดส่วนของหมู่บ้านที่มีระดับการพัฒนาสูงเป็นอันดับ 2 ของประเทศ รองจากภาคกลางขณะที่สัดส่วนของหมู่บ้านล้าหลังที่มีระดับการพัฒนาต่ำ อยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของประเทศ คือมีสัดส่วนของหมู่บ้านล้าหลังเป็นอันดับ 3 ของประเทศ รองจากภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเมื่อพิจารณาระดับการพัฒนาชุมชนชนบทในภาคพบว่าหมู่บ้านก้าวหน้าที่มีระดับการพัฒนาสูงสุดถึงร้อยละ 45.2 ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด ระดับการพัฒนาปานกลางร้อยละ 43.2 และระดับพัฒนาล้าหลังร้อยละ 11.6 โดยจังหวัดที่มีหมู่บ้านก้าวหน้าหรือหมู่บ้านที่มีระดับการพัฒนาสูงเป็นสัดส่วนมากที่สุดคือ จังหวัดสมุทรสงคราม ประมาณร้อยละ 86.2 รองลงมาคือ จังหวัดราชบุรี ขณะที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีหมู่บ้านที่มีระดับการพัฒนาสูงเพียงร้อยละ 14.2 เท่านั้น

การพัฒนาในระดับภาคและจังหวัด

นโยบายระดับชาติ

1. นโยบายเมืองหลัก

1.1 ขยายฐานเศรษฐกิจของเมืองหลักให้เป็นแหล่งจ้างงาน เร่งพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรและธุรกิจการค้าและอุตสาหกรรมบริการขนาดย่อมอื่น ๆ ในเมืองหลักให้สามารถสนับสนุนการเกษตรในชนบทล้อมรอบควบคู่กันไป โดยรัฐจะดำเนินการส่งเสริมดังต่อไปนี้

(1) เร่งรัดจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในเมืองหลักที่เหมาะสมคือ เมืองสงขลา-หาดใหญ่ เมืองชลบุรี และเมืองเชียงใหม่-ลำพูน และจัดตั้งย่านอุตสาหกรรมในเมืองหลักอื่น ๆ เพื่อสนองการขยายตัวของอุตสาหกรรมขนาดย่อมอีกทางหนึ่ง โดยกำหนดบริเวณที่เหมาะสมและมีบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ อยู่บ้างแล้วขึ้นเป็นย่านอุตสาหกรรม

(2) พัฒนาระบบสินเชื่อระยะปานกลางและระยะยาว ให้แก่อุตสาหกรรมในเมืองหลัก โดยการจัดตั้งธนาคารภาคขึ้นในเมืองหลักเพื่อพัฒนาระบบการเงินขึ้นในแต่ละภาคและลดอิทธิพลของระบบธนาคารพาณิชย์ในกรุงเทพมหานครที่มีสาขาในส่วนภูมิภาค

(3) ขยายบริการทางวิชาการให้แก่อุตสาหกรรมและกิจการต่าง ๆ

ในทุกเมืองหลัก รวมถึงการให้ความรู้ด้านการจัดการและการตลาดแก่ผู้ประกอบการขนาดย่อม ตลอดจนดำเนินการฝึกอาชีพและพัฒนาแรงงานฝีมือ เพื่อเพิ่มคุณภาพของแรงงานในเมืองหลักต่อไป

(4) พัฒนาระบบตลาดของเมืองหลัก ให้เชื่อมโยงไปสู่ผู้บริโภคในชนบทขณะเดียวกันส่งเสริมอุตสาหกรรมรับช่วงการผลิตในเมืองหลักตามลักษณะวัตถุดิบและความได้เปรียบของแต่ละภาคขึ้น

(5) ระวังการให้สิทธิประโยชน์แก่การลงทุนในบริเวณกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑลบางส่วนได้แก่ บริเวณจังหวัดสมุทรปราการ นนทบุรีและปทุมธานี โดยใช้มาตรการยกเลิกระยะปลอดภาษีและสิ่งจูงใจทางการคลังอื่น ๆ พร้อมทั้งปรับปรุงเพิ่ม

ตารางที่ 3.38 จำนวนหมู่บ้านจำแนกตามการพัฒนา rays จังหวัด พ.ศ. 2526

จังหวัด	ระดับการพัฒนา					
	ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย		อยู่ในเกณฑ์เฉลี่ย		สูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย	
	จำนวนหมู่บ้าน	%	จำนวนหมู่บ้าน	%	จำนวนหมู่บ้าน	%
กาญจนบุรี	97	17.2	342	60.9	123	21.9
สุพรรณบุรี	118	16.3	293	40.5	313	43.2
ราชบุรี	50	7.0	241	33.7	425	59.3
เพชรบุรี	50	10.5	191	40.2	234	49.3
ประจวบคีรีขันธ์	28	10.2	207	75.6	39	14.2
สมุทรสงคราม	6	2.2	31	11.5	232	86.2
รวม	349	11.6	1,305	43.2	1,366	45.2

ที่มา : ศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ

สิทธิประโยชน์ให้อุตสาหกรรมในส่วนภูมิภาคและในเขตส่งเสริมการลงทุนที่กำหนดไว้ให้แก่เมืองหลักด้วย โดยมุ่งให้ความสำคัญแก่การลงทุนที่ใช้แรงงานมากกว่าเครื่องทุ่นแรง การลงทุนที่ใช้ปัจจัยการผลิตในประเทศและท้องถิ่นมากกว่าปัจจัยการผลิตนำเข้าจากต่างประเทศ ทั้งปรับปรุงวิธีขอรับการส่งเสริมการลงทุนให้สะดวกและรวดเร็วขึ้นด้วย

(6) ส่งเสริมการท่องเที่ยวของเมืองหลักต่าง ๆ โดยปรับปรุงบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสูง เน้นการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวให้มากขึ้น และรักษาคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นในแต่ละเมืองหลักไว้เพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

1.2 ด้านการพัฒนารับบริการสังคม

(1) เร่งปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม โดยการยกระดับมาตรฐานและจัดสร้างการเคหะแก่ประชาชนที่มีรายได้น้อยในเมืองหลักได้แก่ เมืองสงขลา เมืองชลบุรี เมืองนครราชสีมาและเมืองเชียงใหม่

(2) เน้นบริการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการศึกษานอกระบบให้เพียงพอและต่อกับความต้องการของตลาดแรงงานในแต่ละภูมิภาค

1.3 ด้านการพัฒนารับบริการพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่เมืองหลัก

(1) ปรับปรุงและขยายระบบขนส่งหลักที่จำเป็นของเมือง โดยเฉพาะการจัดสร้างท่าเรือน้ำลึกสงขลา ปรับปรุงและขยายสนามบินในเมืองเชียงใหม่ และหาดใหญ่ให้เป็นสนามบินระหว่างประเทศ พัฒนาสนามบินขอนแก่นให้ได้มาตรฐานขึ้น ศึกษาความเหมาะสมในการสร้างสถานีขนส่งชานเมืองหลักในเมืองเชียงใหม่ เมืองขอนแก่นและเมืองหาดใหญ่ พร้อมทั้งวางแผนแม่บทและจัดระบบการจราจรของเมืองหลักที่จำเป็น คือเมืองชลบุรี เมืองหาดใหญ่และเมืองเชียงใหม่

(2) ปรับปรุงบริการประปาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและวางแผนการผลิตให้เพียงพอกับความต้องการในเมืองหลักในระยะยาว โดยการทำแผนแม่บทสำหรับกิจการประปาในเมืองหลักทุกเมือง และปรับอัตราค่าน้ำประปาให้เหมาะสม เพื่อให้หน่วยผลิตมีรายได้พอที่จะเลี้ยงตนเองในอนาคต

(3) เร่งขยายบริการสื่อสารโทรคมนาคมโดยเฉพาะบริการโทรศัพท์ที่ยังขาดแคลนอยู่มากในทุกเมืองหลักให้เพียงพอับความต้องการ และความเจริญของเมืองหลักในอนาคตโดยอาจเปิดโอกาสให้เอกชนร่วมลงทุนด้วย

(4) พัฒนาระบบระบายน้ำ การป้องกันน้ำท่วมและการสุขาภิบาล การขยายบริการและปรับปรุงวิธีการเก็บและกำจัดขยะมูลฝอยในเมืองหลัก

(5) สนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุนพัฒนาบริการพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นของเมืองหลักเพื่อหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐ รัฐวิสาหกิจและท้องถิ่นจะได้ผ่านคลายภาระในการลงทุนไปได้บ้าง

1.4 ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองหลัก

(1) เร่งให้มีการประกาศใช้บังคับผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะของเมืองหลักทุกแห่ง เพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินในเมืองให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการขยายตัวของชุมชนเมือง ความเจริญทางเศรษฐกิจและโครงข่ายบริการพื้นฐานด้วย

(2) พิจารณาขยายเทศบาลเมืองหลักที่ความเจริญของชุมชนได้ขยายตัวออกไปนอกเขตเทศบาลแล้วให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง โดยยึดเขตความเจริญทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจครอบคลุมเขตสุขาภิบาลที่ความเจริญของเมืองต่อเนื่องไปถึงด้วย ได้แก่ เมืองเชียงใหม่ เมืองนครราชสีมา เมืองชลบุรีและเมืองสงขลา

1.5 ด้านการคลังและการพัฒนาการบริหารของเทศบาลเมืองหลัก

(1) ปรับปรุงระบบการเก็บภาษีโรงเรือน ที่ดินและภาษีบำรุงท้องที่ให้เป็นระบบภาษีทรัพย์สินหรืออย่างน้อยปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ เพื่อลดข้อจำกัดและเพิ่มอัตราภาษีบำรุงท้องที่และภาษีโรงเรือนให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงปัจจุบัน และให้เทศบาลมีอำนาจในการจัดเก็บภาษีรูปพิเศษเพิ่มขึ้น

(2) จัดทำแผนที่และบัญชีภาษีอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการตีราคาทรัพย์สินที่เหมาะสม รวมทั้งเพิ่มแหล่งโทษในการหลบเลี่ยงภาษีให้มากขึ้น

(3) รัฐจะให้ความสำคัญต่อโครงการพัฒนาขยายบริการขั้นพื้นฐานในเมืองหลักทั้ง 4 เมืองเป็นกรณีพิเศษ โดยจะจัดสรรงบประมาณอุดหนุนพิเศษและเงินกู้ให้แก่เทศบาลเพื่อดำเนินการพัฒนาระบบบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นเร่งด่วน

(4) เร่งปรับปรุงปริมาณและคุณภาพของเจ้าหน้าที่ทางเทคนิควิชาการและการวางแผนของเทศบาลและจัดตั้งหน่วยงานวางแผนของเมืองหลักขึ้น เพื่อให้สามารถรับผิดชอบวางแผนและดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ของเมืองหลักได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.6 ด้านการสร้างเอกลักษณ์ เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจของประชาชนในเมืองหลัก

(1) ส่งเสริมการเผยแพร่และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของเมืองหลัก

(2) ให้เมืองหลักเป็นศูนย์กลางบริหารราชการที่สำคัญของหน่วยงานราชการต่าง ๆ แต่ละภาค

(3) ส่งเสริมบทบาทขององค์กรท้องถิ่นให้มีอิสระมากขึ้นและประสานการดำเนินงานขององค์กรท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐให้สนับสนุนซึ่งกันและกัน

(4) จัดให้มีการประชุมระดับชาติและนานาชาติในเมืองหลักให้มากขึ้น

2. นโยบายการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตก

พัฒนาราชบุรีเป็นเมืองหลัก โดยจัดให้มีศูนย์พัฒนาภาคขึ้นให้ประกอบไปด้วยคณะเจ้าหน้าที่วางแผนระดับสูงที่มีความสามารถเป็นผู้นำ มีหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนปฏิบัติและประสานงานกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การพัฒนาภาคตะวันตกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายระดับกระทรวงมหาดไทย ที่มีต่อการพัฒนาเมืองหลัก

1. การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของเมือง

2. การพัฒนารายได้ของเทศบาล เช่นการประเมินและจัดเก็บภาษีท้องถิ่น การจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน เป็นต้น

3. การพัฒนาระบบบริหารของเทศบาล ได้แก่การพัฒนาระบบบัญชี ระบบงบประมาณ ระบบองค์กรและระบบการวางแผนพัฒนาเทศบาล

นโยบายคณะเทศมนตรี

1. สาขานโยบายโครงสร้างพื้นฐาน

(1) จะพัฒนาพื้นที่เขตเมือง ให้เป็นศูนย์กลางความเจริญในเขตภูมิภาค ตะวันตกของประเทศ ด้วยการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและกิจกรรมสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่าง ๆ ให้ครบถ้วนและเพียงพอกับความต้องการของประชาชน

(2) จะร่วมมือประสานงานกับสำนักผังเมือง ในการกำหนดผังเมืองรวม ราชบุรีเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในเขตเทศบาล

2. สาขาการพัฒนาสังคม

(1) จะส่งเสริมและพัฒนาด้านการบริหารการศึกษาในเขตเทศบาลให้มี ประสิทธิภาพสูงขึ้นด้วยการจัดให้มีอาคาร สถานที่ อุปกรณ์ การสอน การเรียน ตลอดจน บุคคลากรให้เพียงพอแก่การให้การศึกษา โดยเฉพาะการจัดระบบโครงสร้างการศึกษาระดับ อนุบาล

(2) จะสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการ การศึกษาของท้องถิ่นภายใต้ คำขวัญ "วินัยดี มีวิชา กีฬาเด่น เป็นโรงเรียนของชุมชน"

(3) กำหนดให้มีศูนย์เยาวชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรม จารีตประเพณี พื้นฐานอาชีพให้เยาวชนเตรียมเป็นพลเมืองดีในอนาคต

(4) จะส่งเสริมและพัฒนาด้านการสาธารณสุข โดยให้ประชาชนมีสุขภาพ และพลานามัยสมบูรณ์

3. สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ

- (1) จะส่งเสริมและพัฒนาเมืองให้เป็นศูนย์กลางการส่งออกทางการเกษตร
- (2) จะพัฒนาเมืองราชบุรีให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของจังหวัดและภาค โดยจะมีการประสานงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องทุกหน่วย สนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประจำจังหวัดราชบุรี เพื่อร่วมมือกันส่งเสริมสนับสนุนให้เมืองราชบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกจังหวัดหนึ่งของภาคตะวันตก

4. สาขาการพัฒนาการเมืองการบริหาร

- (1) กำหนดการบริหารงานของเทศบาลในรูปแบบคณะกรรมการ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างตัวแทนของประชาชนและบุคลากรของเทศบาล
- (2) จะพัฒนาและปรับปรุงท้องถิ่น โดยการส่งเสริมสนับสนุน ร่วมมือประสานงานจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนเป็นสำคัญ
- (3) จะเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรและการให้บริการแก่ประชาชน
- (4) จะส่งเสริมและปรับปรุงอาคารสถานที่ เครื่องมือ-เครื่องใช้ ภายในสำนักงานเทศบาล โดยมีเพียงพอที่จะให้การปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สรุปบทบาทของจังหวัดราชบุรีในระดับภาค

จากการศึกษาทั้งหมดข้างต้นทางด้านลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและประชากร โดยการเปรียบเทียบให้เห็นถึงรายละเอียดของแต่ละจังหวัดในภาคตะวันตกแล้วพบว่าจังหวัดราชบุรีในปัจจุบันมีศักยภาพและความพร้อมในตัวเองอยู่หลายด้าน เหมาะสมที่จะได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองศูนย์กลางกระจายความเจริญของภูมิภาคตะวันตก โดยแยกศักยภาพและความพร้อมออกเป็นบทบาทของจังหวัดที่มีต่อภูมิภาคตะวันตกได้ดังนี้คือ

1. ทางด้านกายภาพ จังหวัดราชบุรีมีความได้เปรียบทางด้านทำเลที่ตั้งคือ ตั้งอยู่ในทำเลที่เป็นตำแหน่งกลางของภาคตะวันตก มีระยะทางและทิศทางในการเชื่อมโยงกับ

จังหวัดอื่น ๆ ในภาคได้อย่างเหมาะสม

2. ทางด้านการคมนาคมขนส่ง จังหวัดราชบุรีเป็นศูนย์รวมของเส้นทางการคมนาคมของภาคทั้งทางรถยนต์และรถไฟ คือทางรถยนต์สามารถติดต่อระหว่างราชบุรี-กรุงเทพฯ และภาคใต้ โดยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 และหมายเลข 35 ราชบุรี-กาญจนบุรี โดยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 นอกจากนี้ยังเป็นชุมทางรถไฟที่หนองปลาตุ๊ก อำเภอบ้านโป่ง โดยแยกไปจังหวัดสุพรรณบุรีและกาญจนบุรี กรุงเทพฯ และภาคใต้ ดังนั้นจังหวัดราชบุรีจึงเป็นจังหวัดที่เป็นตัวเชื่อมโยงภาคใต้เข้ากับกรุงเทพฯ และภาคอื่น ๆ

3. ทางด้านการเป็นศูนย์กลางของชุมชนเมือง จังหวัดราชบุรี มีประชากรมากเป็นอันดับ 2 ของภาคตะวันตก ประกอบกับการเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งและการบริการหลายด้านและยังเป็นที่ตั้งของชุมชนศูนย์กลางลำดับที่ 1 ของภาคอีกด้วย จึงทำให้ราชบุรีเป็นศูนย์กลางของชุมชนเมือง

4. ทางด้านเศรษฐกิจ จังหวัดราชบุรีมีผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงเป็นอันดับ 1 ของภาคตะวันตก มีสัดส่วนมูลค่าการผลิตสาขาปฐมภูมิ : ทุดิยภูมิ : ตติยภูมิ เท่ากับ 29:37:34 เมื่อเทียบกับค่าสัดส่วนการผลิตของจังหวัดอื่น ๆ ในภาค พบว่าเป็นค่าสัดส่วนที่เหมาะสมที่สุดที่จะถูกเลือกให้เป็นเมืองหลักกระจายความเจริญให้แก่ภาคตะวันตกเพราะก่อให้เกิดจังหวัดราชบุรีมีฐานทางเศรษฐกิจ ใหญ่ที่สุดในภาคและเมื่อมองทางด้านอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจต่อปีก็นพบว่าจังหวัดราชบุรีมีอัตราการขยายตัวที่สูงที่สุดในภาค นอกจากนั้นจังหวัดราชบุรียังมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม จำนวนเงินทุนและจำนวนคนงานสูงที่สุด โดยมีประเภทอุตสาหกรรมที่เด่น ๆ กว่าจังหวัดอื่นในภาคคือประเภทหัตถกรรมสิ่งทอ การนิมน์ การทำไม้ หัตถกรรมเคมี เครื่องบริภัณฑ์การขนส่ง เครื่องจักรอุปกรณ์ไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์จากโลหะและผลิตภัณฑ์จากโลหะ สิ่งเหล่านี้สร้างเสริมให้จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมทางสาขาอุตสาหกรรมสูงที่สุดในภาคจึงนับได้ว่าจังหวัด ราชบุรีเป็นเมืองนำทางด้านการอุตสาหกรรมของภาคตะวันตก รวมถึงยังเป็นศูนย์กลางทางด้านการเงินการธนาคารและธุรกิจการค้าของภาคตะวันตกอีกด้วย เนื่องจากจังหวัดราชบุรีมีปริมาณเงินออม จำนวนสถาบันการเงิน และมีการจดทะเบียนร้านค้าเอกชนสูงที่สุดในภาค

5. ทางด้านการบริการสังคม จังหวัดราชบุรีเป็นศูนย์กลางการบริการสังคมภาคตะวันตก ทั้งทางด้านการศึกษาและสาธารณสุข เป็นที่ตั้งของสำนักงานการศึกษาธิการเขต 5 ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคกลาง ทางด้านสาธารณสุข เป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลศูนย์

ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 7 ศูนย์กามโรคเขต 7 ศูนย์สุขภาพเขต 7 ศูนย์ระบาดวิทยา
ภาคกลาง สามารถให้บริการด้านสาธารณสุขครอบคลุมพื้นที่ภาคตะวันตก

6. ทางด้านการบริหารราชการและการปกครอง จังหวัดราชบุรีเป็นศูนย์กลาง
ด้านการบริหารราชการและการปกครองระดับภาค ทั้งนี้โดยจังหวัดราชบุรีเป็นที่ตั้งของสถาบัน
ราชการและหน่วยงานระดับภาคหลายหน่วยงาน อาทิเช่น สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาค
ตะวันตก โรงพยาบาลศูนย์ ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 7 ศูนย์สุขภาพเขต 7 ศูนย์
ประชาชนเขต 7 สำนักงานศึกษาธิการเขต 5 ฯลฯ

7. ทางด้านการท่องเที่ยว จังหวัดราชบุรีมีบทบาทสำคัญในด้านการท่องเที่ยว
เนื่องจากเป็นเมืองเก่ามีโบราณสถานและโบราณวัตถุ ซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และแหล่ง
ท่องเที่ยว ตามธรรมชาติ ทั้งยังมีสินค้าพื้นเมืองหลายอย่างเป็นที่นาสนใจของนักท่องเที่ยวและ
นโยบายของรัฐให้ราชบุรีเป็นจังหวัดที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวตามมติ ครม. (ลงวันที่ 11
กันยายน พ.ศ. 2527 เรื่องสนับสนุนให้ราชบุรีเป็นจังหวัดท่องเที่ยว)